

STRATEGIA ROZWOJU
GMINY DOBRZEŃ WIELKI

na lata 2014–2020

OPRACOWANIE
Urząd Gminy Dobrzeń Wielki

WSPÓŁPRACA
GRUPA ERGO SP. Z O.O., UL. STRZEGOMSKA 3B/3C L. 91, 53-611 WROCŁAW

GMINA DOBRZEŃ WIELKI | UL. NAMYSŁOWSKA 44, 46-081 DOBRZEŃ WIELKI
tel. 77 469 55 24, fax 77 4695525, email: ug@dobrzenwielki.pl

WSTĘP

Strategia rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020 to najważniejszy dokument programowy, w oparciu o który samorząd realizuje obowiązek prowadzenia polityki rozwoju lokalnego. Głównym celem strategii jest stworzenie podstaw planu rozwoju gminy Dobrzeń Wielki w okresie 2014–2020. Jest to dokument pomocny przy realizacji wyznaczonych kierunków rozwoju regionu, dążeniu do osiągnięcia celów w perspektywie długofalowej.

Konieczność stworzenia nowej strategii dla gminy Dobrzeń Wielki wynika przede wszystkim z dostosowania zapisów dokumentu do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, a także do zmian w sytuacji prawnej, czy też innych zaistniałych w makrootoczeniu. Ogromne znaczenie w budowaniu dokumentu ma także przynależność Polski do Unii Europejskiej, co wpływa na konieczność rozszerzenia perspektywy planowania kierunków działania dla gminy Dobrzeń Wielki oraz ich spójność z dokumentami strategicznymi UE. Strategia ma także duże znaczenie jako instrument w procesie pozyskiwania zewnętrznych środków dla gminy Dobrzeń Wielki m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Prezentowany dokument jest budowany w oparciu o zaangażowanie społeczności lokalnej. Do udziału w spotkaniach zostali zaproszeni mieszkańcy gminy Dobrzeń Wielki, przedstawiciele samorządu, przedsiębiorcy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. Doświadczenia i wnioski wypracowane podczas konsultacji miały na celu otwarcie dyskusji na temat kierunków rozwoju gminy Dobrzeń Wielki, wytyczenia wizji, celów a także zaproponowanie konkretnych rozwiązań. Proces tworzenia zapisów strategicznych wsparty był również rzetelnymi analizami oraz sugestiami napływającymi od partnerów społecznych, przedstawicieli władz, a także ekspertów poszczególnych dziedzin społeczno-gospodarczych.

Dzięki zaangażowaniu w proces budowy Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki społeczności lokalnej i funkcjonujących w jej granicach podmiotów, dokument ten wyraża interes publiczny postrzegany przede wszystkim z poziomu lokalnego. Problematyka regionu jest rozważana w zakresie spójności z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla.

METODOLOGIA

Strategia rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020 powstała z inicjatywy Wójta. Jej obecny kształt to wynik kilkumiesięcznej pracy interdyscyplinarnej grupy złożonej z przedstawicieli samorządu gminnego oraz firmy Grupa Ergo Sp. z o.o.

Prace nad strategią obejmowały następujące etapy:

1. Opracowanie ankiet i przeprowadzenie badania ilościowego wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.
2. Opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej.
3. Opracowanie analiz SWOT.
4. Organizacja spotkania warsztatowego celem wypracowania wstępnych założeń strategicznych.
5. Opracowanie kierunków rozwoju gminy Dobrzeń Wielki.
6. Przeprowadzenie konsultacji i wyłożenie projektu strategii do publicznego wglądu.
7. Uzupełnienie projektu i przyjęcie strategii.

Niniejszy dokument składa się z części programowej, stanowiącej najważniejszy rezultat procesu budowania Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020. Zawiera wizję, misję, kierunki rozwoju, pola strategiczne i operacyjne oraz otwarty katalog kierunków działań. Część programowa zawiera również wskaźniki realizacji strategii, opis finansowania, analizę spójności strategii z innymi dokumentami strategicznymi oraz proces monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii.

Integralnym elementem strategii są załączniki:

- Załącznik nr 1: Sytuacja społeczno-gospodarcza gminy Dobrzeń Wielki,
- Załącznik nr 2: Analiza SWOT,
- Załącznik nr 3: Raport z badań ankietowych.

Wskazane w strategii kierunki rozwoju, pola strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań znajdują swoje odzwierciedlenie w przeprowadzonej analizie stanu aktualnego gminy Dobrzeń Wielki oraz zasobów, jakimi dysponuje jej samorząd. Założenia strategii w pełni wpisują się w wizję i cele strategiczne rozwoju województwa opolskiego oraz ogólne kierunki rozwoju dla Polski.

Została przeprowadzona szczegółowa diagnoza obecnej sytuacji gminy, wraz ze wskazaniem istoty zachodzących procesów i zjawisk, a także ich uwarunkowań. Diagnoza ta została przeprowadzona na etapie opracowywania analizy społeczno-gospodarczej gminy Dobrzeń Wielki w oparciu o weryfikację danych zastanych. Podsumowanie ustaleń dla diagnozy społeczno-gospodarczej stanowi analiza SWOT. Ocena korelacji pomiędzy silnymi i słabymi stronami oraz szansami rozwojowymi i zagrożeniami zidentyfikowanymi w danym obszarze stanowiła punkt wyjścia dla sformułowania założeń. Na tej podstawie oraz w oparciu o spotkania warsztatowe zostały sformułowane wyzwania rozwojowe gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020. Zgodnie z przyjętym porządkiem logicznym dokumentu opracowany został również system wskaźników, który pomocny będzie na etapie weryfikacji stopnia osiągnięcia przyjętych w strategii założeń, zgodnie z przyjętą procedurą monitoringu i ewaluacji strategii.

Budując *Strategię rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020* przyjęto zasadę, że zidentyfikowane kierunki działania powinny odnosić się przede wszystkim do realnych możliwości funkcjonowania i kompetencji samorządu gminnego. Ze względu jednak na proces budowania strategii, w którym włączono szerokie grono interesariuszy, określono kierunki działania, które zdecydowanie wykraczają poza zakres zadań realizowanych przez samorząd gminny. Realizacja celów operacyjnych tylko w ograniczonym stopniu zależna jest od działań Gminy Dobrzeń Wielki.

WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY DOBRZEŃ WIELKI

Wizja to obraz docelowego stanu, do którego dąży wspólnota gminy Dobrzeń Wielki, tj. władze samorządowe oraz ich partnerzy (lokalni oraz ponadlokalni), wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. To projekcja, opis pożądanego stanu rzeczywistości w perspektywie 2020 roku.

Mając na względzie dobro wspólnoty lokalnej sformułowano wizję oraz misję gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020:

Wizja:

**GINA DOBRZEŃ WIELKI STANOWI PRZESTRZEŃ
PRZYJAZNĄ MIESZKAŃCOM, GDZIE PANUJĄ SPRZYJAJĄCE WARUNKI
DO ROZWOJU ZAWODOWEGO, DBANIA O ZDROWIE I KONDYCJĘ
PRZY WYKORZYSTANIU NATURALNYCH DÓBR ORAZ KULTYWOWANIU TRADYCJI.**

Gmina Dobrzeń Wielki świadomie i konsekwentnie wykorzystuje w pełni potencjał swojego położenia komunikacyjnego, przyrodniczego, w sąsiedztwie Opola, a także infrastrukturę miejską. To gmina o silnej gospodarce, wielu znaczących zakładach przemysłowych i usługowych w skali województwa, dużej aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców. Dąży do zapewnienia wysokiego standardu życia, rozwoju form wypoczynku i rekreacji. Gmina Dobrzeń Wielki jest przestrzenią przyjazną mieszkańcom, gdzie zwraca się uwagę na ich kluczowe potrzeby w tym: atrakcyjny rynek pracy, nowoczesne inwestycje, bezpieczeństwo, opiekę zdrowotną, edukację, a także sport i rekreację.

Misja jest nadrzędnym celem rozwoju gminy Dobrzeń Wielki. Określa ona również rolę władz samorządowych w procesie rozwoju wspólnoty lokalnej.

Misja:

**CELEM POLITYKI ROZWOJU GMINY DOBRZEŃ WIELKI
JEST EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE POTENCJAŁÓW,
SZANS DLA WZROSTU GOSPODARCZEGO, INTEGRACJI SPOŁECZNEJ
I PRZESTRZENNEJ GMINY.**

KIERUNKI ROZWOJU, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Priorytety wyszczególnione w Strategii wynikają z przyjętej wizji rozwoju gminy Dobrzeń Wielki do 2020 roku i zdefiniowanych kierunków rozwojowych. Ze względu na stwarzanie w perspektywie długookresowej największych możliwości wzrostu, uznane one zostały za najważniejsze.

Wyodrębniono 4 kierunki rozwoju, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

<p>KIERUNEK ROZWOJU I: POTENCJAŁ INWESTYCYJNY I TURYSTYCZNY ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ</p> <p>KIERUNEK ROZWOJU II: KAPITAŁ LUDZKI I INSTYTUCJE SFERY SPOŁECZNEJ</p> <p>KIERUNEK ROZWOJU III: INWESTYCJE W ZASOBY</p> <p>KIERUNEK ROZWOJU IV: WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM</p>
--

Dla każdego z kierunków rozwoju sformułowany został cel strategiczny w perspektywie 2020 roku, z którego wynikają cele operacyjne. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki działania – kluczowe zadania i projekty do realizacji. Należy je traktować jako otwartą listę przedsięwzięć, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty gminy Dobrzeń Wielki w perspektywie długofalowej.

Dla zapewnienia kontroli nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej Strategii rozwoju stworzono listę rekomendowanych wskaźników. Są one użyteczne przede wszystkim w zakresie monitorowania realizacji, ewaluacji oraz aktualizacji dokumentu. Lista wskaźników stanowi wstępną propozycję, która podczas prowadzenia monitoringu może być modyfikowana i uzupełniana.

Poniższy schemat prezentuje strukturę celów Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020.

Tabela 1. Matryca kierunków rozwoju oraz celów strategicznych i operacyjnych

KIERUNKI ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
I. Potencjał inwestycyjny i turystyczny oraz przedsiębiorczość	I.1. Wykorzystanie walorów gminy dla jej rozwoju gospodarczego	I.1.1. Rozwój potencjału gospodarczego gminy
		I.1.2. Rozwój zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego
		I.1.3. Rozwój turystyki i rekreacji
II. Kapitał ludzki i instytucje sfery społecznej	II.1. Wzrost jakości życia mieszkańców	II.1.1. Rozwój edukacji i sportu
		II.1.2. Poprawa warunków i jakości usług świadczonych przez instytucje ochrony zdrowia i pomocy społecznej
		II.1.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego
		II.1.4. Rozwój bezpieczeństwa publicznego

III. Inwestycje w zasoby	III.1. Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej gminy	III.1.1. Rozwój infrastruktury technicznej
		III.1.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury transportowej
		III.1.3. Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa
		III.1.4. Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego
IV. Współpraca z otoczeniem	IV.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	IV.1.1. Wzrost dostępności i jakości świadczenia usług publicznych
		IV.1.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

Źródło: Opracowanie własne

KIERUNEK ROZWOJU I:

POTENCJAŁ INWESTYCYJNY ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

CEL STRATEGICZNY:

Wykorzystanie walorów gminy dla jej rozwoju gospodarczego

Cel operacyjny:	Proponowane wskaźniki monitorowania celu:	Źródło:
Cel operacyjny I.1.1: Rozwój potencjału gospodarczego	Liczba nowych podmiotów gospodarczych rejestrowanych na terenie gminy	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
	Stosunek liczby nowych działalności gospodarczych rejestrowanych na terenie gminy do podmiotów wyrejestrowywanych	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
	Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy	Raporty okresowe PUP
	Udział dochodów z CIT w dochodach gminy ogółem	Urząd Gminy
Cel operacyjny I.1.2.: Rozwój zrównoważonego rolnictwa	Liczba gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą	Bank Danych Lokalnych GUS
	Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego	Bank Danych Lokalnych GUS
	Liczba podmiotów gospodarczych działających w sektorze rolnictwa, przetwórstwa i gospodarki leśnej	Bank Danych Lokalnych GUS
Cel operacyjny I.1.3.: Rozwój turystyki i rekreacji	Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach zakwaterowania zbiorowego	Bank Danych Lokalnych GUS
	Długość urządzonych i oznakowanych tras turystycznych na terenie gminy	Urząd Gminy, partnerzy realizacyjni

Źródło: Opracowanie własne

KIERUNEK ROZWOJU: POTENCJAŁ INWESTYCYJNY ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Pierwszym kierunkiem rozwoju gminy Dobrzeń Wielki w latach 2014–2020 jest gospodarka jako obszar kluczowy dla wzmocnienia potencjału regionu. Znaczące jest prowadzenie polityki gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem walorów gminy. Rozwojowi gospodarczemu sprzyjać będzie otwartość i elastyczność w zakresie przedsiębiorczości, a także skłonność do kooperacji oraz wchodzenia we wspólne przedsięwzięcia. Cel strategiczny **Wykorzystanie walorów gminy dla jej rozwoju gospodarczego** to odzwierciedlenie posiadanych możliwości, jakie wynikają z położenia gminy, jej otoczenia, charakterystyki zasobów i przedsiębiorczości jego mieszkańców.

W oparciu o analizę istniejącego poziomu konkurencyjności gospodarki i turystyki gminy Dobrzeń Wielki, przy uwzględnieniu niezbędnych potrzeb w tym zakresie i możliwości dostępu do środków finansowych, wyznacza się następujące cele operacyjne i kierunki działania:

CEL OPERACYJNY I.1.1. **Rozwój potencjału gospodarczego**

Gmina Dobrzeń Wielka ma duże znaczenie gospodarcze w województwie opolskim ze względu przede wszystkim na PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Opole, zakłady przemysłowe oraz rolnictwo. Przedsiębiorczość jest silnie rozwinięta, co można zaobserwować choćby po liczbie podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy. Ponadto teren wyróżniają atrakcyjne obszary pod inwestycje w Krzanowicach, Czarnowasach, Dobrzeńcu Wielkim oraz Chróścicach. Występuje wyraźna potrzeba rozwoju infrastruktury technicznej na terenach inwestycyjnych w celu dostosowania do potrzeb inwestorów.

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki planuje się działania określone dwutorowo tj. z jednej strony wzmocnienie ogólnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, a z drugiej zwalczanie bezrobocia i wspieranie aktywizacji zawodowej mieszkańców. W ramach wspierania przedsiębiorczości w gminie wzmocniona zostanie współpraca samorządu gminnego z przedsiębiorcami oraz innymi instytucjami, w zakresie wsparcia rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Wspierane będą w szczególności przedsiębiorstwa rozwijające się i tworzące nowe miejsca pracy.

Działania w obszarze podnoszenia kompetencji pracodawców oraz pracowników realizowane będą przez instytucje różnego szczebla samorządu. Wśród kursów i szkoleń skierowanych do przedsiębiorców wymienić można tematy: pozyskiwania środków z funduszy pomocowych, rozwoju umiejętności, wykorzystania nowoczesnych technologii cyfrowych. Niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do podnoszenia poziomu wiedzy i umiejętności zawodowych osób starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy zachęcać przedsiębiorców do tworzenia atrakcyjnych, nowych miejsc pracy, aby zachęcić absolwentów szkół do pozostania na terenie gminy. W tym celu konieczne są działania mające na celu otwarty dialog w gronie między innymi przedsiębiorców, samorządu oraz przedstawicieli edukacji.

Planuje się działania w zakresie tworzenia terenów inwestycyjnych gminy, zagwarantowania dla inwestycji dogodnych warunków rozwoju. Należy rozwijać tereny pod inwestycje, dążyć do rozbudowania niezbędnej infrastruktury, a także stworzyć wspólną ofertę.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: **Rozwój potencjału gospodarczego**

1. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców gminy, w tym poprzez pobudzenie i wspieranie powstawania lokalnych działalności gospodarczych.

Celem jest wspieranie procesów budowania nowych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Dobrzeń Wielki oraz we współpracy z innymi jednostkami. Należy stworzyć jak najlepsze warunki dla rozwoju przedsiębiorczości oraz nowych miejsc pracy, aby zapobiegać migracjom zarobkowym poza obszar gminy. Włączenie treści niezbędnych do rozwoju zdolności w zakresie prowadzenia własnej działalności powinno odbywać się od początku procesu kształcenia. Należy poszerzyć stosowanie metod aktywnych w tym procesie, takich jak: gry symulacyjne, kontakt z przedsiębiorcami, zajęcia z doradcami zawodowymi, wizyty w firmach lokalnych, instytucjach, bankach oraz praktyki i staże. Niezbędne jest prowadzenie efektywnego doradztwa zawodowego w zakresie kreowania ścieżki zawodowej mieszkańców, aktywizowania, przekwalifikowania się, czy uzupełnienia wykształcenia. Ponadto potrzebne jest udzielanie wsparcia zarówno na początkowym etapie zakładania działalności gospodarczej jak i jej prowadzenia.

2. Wspieranie atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Kluczowym zadaniem jest rozwój terenów inwestycyjnych, a także zachęcenie zewnętrznych i lokalnych przedsiębiorców do inwestowania na terenie gminy. Należy wzmocnić ofertę inwestycyjną poprzez inwestycję w infrastrukturę techniczną oraz szeroką ofertę promującą obszary. Atutem prowadzenia inwestycji na terenie gminy poza dobrą komunikacją, profesjonalną obsługą inwestora, dostępnością do wykwalifikowanych pracowników, są także aktualne plany zagospodarowania przestrzennego.

3. Wspieranie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych na otwartym i chronionym rynku pracy.

Gmina powinna wspierać aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, aby miała możliwość pracy na otwartym rynku pracy, w podmiotach ekonomii społecznej, czy też w instytucjach pracy chronionej.

4. Wspieranie mobilności mieszkańców gminy.

Istotne jest uwzględnienie w polityce rozwoju potrzeb mieszkańców, którzy pracują poza obszarem gminy. Należy wzmocnić politykę godzenia życia zawodowego z prywatnym i społecznym, a także zagwarantować mobilność mieszkańców.

5. Współpraca z różnymi podmiotami na rzecz zwiększenia zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu.

Kluczowym narzędziem rozwiązywania problemów związanych z bezrobociem jest aktywne stymulowanie przedsiębiorczości mieszkańców i wspieranie zatrudnienia. Zadaniem gminy jest wspieranie działań doradczych i szkoleniowych w zakresie przedsiębiorczości, oferowanych najczęściej m.in. przez Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe i instytucje otoczenia biznesu. Niezwykle ważnymi zadaniami w tym zakresie są również przedsięwzięcia dotyczące rozwoju oferty usług związanych z rozwojem kwalifikacji i kształceniem ustawicznym – w powiązaniu z potrzebami regionalnego rynku pracy, rozwojem systemu szkoleń i kursów zawodowych dla osób bezrobotnych oraz zagrożonych utratą pracy, rozwojem doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy.

6. Rozwój działań instytucji stowarzyszających przedsiębiorstwa w tym organizacji pozarządowych.

Kluczowe znaczenie dla gospodarki w gminie Dobrzeń Wielki ma PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA Oddział Elektrownia Opolo, zakłady przemysłowe oraz rolnictwo. Istotne jest podejmowanie oddolnych inicjatyw mających na celu wspieranie zrzeszania się podmiotów społecznych i gospodarczych na rzecz rozwoju gospodarki lokalnej i współpracy. Rolą samorządu może być wspieranie tych procesów, zachęcanie do wspólnego działania. Korzyści ze wspólnego działania mają znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy. Przedsiębiorcy zyskują przede wszystkim reprezentację własnych interesów, z kolei samorząd partnera do działań w zakresie pozyskiwania funduszy na cele związane z rozwojem przedsiębiorczości w nowej perspektywie finansowej 2014–2020.

CEL OPERACYJNY I.1.2. Rozwój zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego

W związku z ogromnym znaczeniem rolnictwa dla rozwoju gospodarki w gminie Dobrzeń Wielki, powinno się wzmocnić efektywność działań w zakresie zwiększenia współpracy oraz zrzeszania przedstawicieli branży. Potrzebne są prace mające na celu poprawę oddziaływania lokalnego rolnictwa w skali regionu, w tym poprzez poszukiwanie różnych rynków zbytu surowców rolnych i zwierzęcych, restrukturyzacja rolnictwa, pozyskiwanie dofinansowania na działalność, promowanie, budowanie rozpoznawalnego produktu regionalnego, utworzenie spółdzielni rolniczej, grupy zrzeszającej rolników. Cenne dla rolnictwa jest bliskość aglomeracji opolskiej, która stanowi duży rynek zbytu dla płodów rolnych i zwierzęcych produkowanych w gminie.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: Rozwój zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego

1. Wzmocnienie gospodarstw rolnych.

Szczególnie istotne jest wspieranie branży rolnej w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na wdrażanie nowoczesnych, ekologicznych rozwiązań w produkcji rolnej, nowoczesnych metod upraw i hodowli oraz doradztwa w zakresie zmian strukturalnych w rolnictwie. Kluczowe działania dla zrównoważonego rolnictwa ma także modernizacja i specjalizacja rolnictwa, scalanie gruntów, unowocześnianie produkcji rolnej oraz rozwój

przetwórstwa. Ponadto rozwój rolnictwa ekologicznego (produkcja naturalnych i zdrowych produktów) stanowi istotną szansę dla wzmocnienia gospodarki na terenie gminy, gdyż popyt na te produkty rośnie.

2. Wspieranie zrzeszania gospodarstw rolnych, producentów zwłaszcza grup producenckich.

Ogromne znaczenie ma dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa zrzeszanie rolników w grupy producenckie, spółdzielnie i inne formy współpracy. Działania grup producenckich powinny się koncentrować nie tylko wokół wspólnej produkcji, ale również w zakresie zaopatrzenia w surowce, użytkowania maszyn, standaryzacji i rynków zbytu. Zadania te są realizowane oddolnie, uzależnione od zainteresowania poszczególnych rolników. Rolą samorządu w tym zakresie jest wspieranie i propagowanie tych form współpracy ze względu na korzyści ekonomiczne i budowanie marki rolnictwa z gminy Dobrzeń Wielki.

3. Wspieranie oraz popularyzacja różnorodnych form działalności pozarolniczej.

Działania w tym zakresie będą służyć nie tylko przeciwdziałaniu bezrobociu, ale również wspieraniu aktywności społecznej mieszkańców gminy, ich operatywności i zaradności. Rolą samorządu jest przede wszystkim promowanie wśród mieszkańców gminy możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na działania w zakresie działalności pozarolniczej, a także działania związane z udziałem w programach dotyczących zdobywania kwalifikacji i uprawnień zawodowych, czy też usług w zakresie planowania i rozwoju kariery zawodowej oraz wspierania zatrudnienia.

CEL OPERACYJNY I.1.2. Rozwój turystyki i rekreacji

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki planuje się obranie kierunków mających na celu wykorzystanie i zagospodarowanie walorów turystyczno-rekreacyjnych oraz rozwój i budowę infrastruktury rekreacyjnej w regionie. Należy podjąć współpracę z partnerami w celu zagospodarowania terenów atrakcyjnych pod względem rekreacyjnym. Planowana jest rozbudowa infrastruktury turystycznej w szczególności tras rekreacyjnych. Należy kontynuować działania w zakresie rozbudowy ścieżek rowerowych oraz szlaków turystycznych przebiegających przez gminę.

Gmina Dobrzeń Wielki ma bardzo dobre warunki do rozwoju turystyki wodnej i leśnej. Należy zadbać o ochronę wód, lasów oraz ich odpowiednie zagospodarowanie pod kątem podniesienia potencjału rekreacyjnego. Kluczowe znaczenie ma Stobrawski Park Krajobrazowy, który przyciąga turystów spoza gminy. Istotne jest właściwe oznakowanie terenów oraz stworzenie dogodnej infrastruktury. W celu rozwoju aktywności mieszkańców i turystów w parkach, nad wodą konieczny jest rozwój infrastruktury oraz czystość, uporządkowanie tych miejsc. Pod kątem rozwoju rekreacji należy rozbudowywać drogi rowerowe, w tym łączące miejscowości na terenie gminy.

W celu rozwoju aktywnych form spędzania czasu należy rozbudować infrastrukturę sportową i rekreacyjną w tym na wolnym powietrzu. Wskazana jest budowa placów zabaw, siłowni na wolnym powietrzu, a także krytego basenu.

Gmina Dobrzeń Wielki posiada możliwości rozwoju form aktywnego wypoczynku, turystyki wodnej i leśnej. Rozwój oferty sportów takich jak kajakarstwo, czy też wędkarstwo, nordic walking wpłynie na zróżnicowanie atrakcyjność spędzania czasu wolnego. Ponadto gmina ma potencjał w zakresie organizowania spływów kajakowych. Brakuje na terenie gminy parkingów przy miejscach atrakcyjnych turystycznie oraz punktów widokowych.

Konieczne jest opracowanie zintegrowanej, skutecznej i atrakcyjnej oferty promocji gminy Dobrzeń Wielki, która będzie odpowiadała na potrzeby zróżnicowanych grup turystów. Potrzebne jest utworzenie punktu informacji turystycznej, a także tworzenia akcji promujących gminę na zewnątrz.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: Rozwój turystyki i rekreacji

1. Wspieranie utworzenia zintegrowanej informacji turystycznej i budowania spójnej marki gminy Dobrzeń Wielki.

Rozwój zintegrowanej informacji turystycznej we współpracy z makrootoczeniem (powiatem, województwem) i budowa spójnej marki gminy Dobrzeń Wielki stanowić powinien filar polityki informacyjno-promocyjnej gminy. Celem jest zapewnienie łatwego i pełnego dostępu do informacji w tym przede wszystkim uporządkowanego zbioru danych w dowolnym miejscu i czasie.

Należy zadbać o wdrożenie nowoczesnych technologii komunikacji, narzędzi internetowych, ze względu na to, że odgrywają one coraz ważniejszą rolę w komunikacji marketingowej, jako źródło informacji i narzędzie promocji. Planuje się rozwój efektywnego systemu zarządzania informacją w internecie, w tym bieżące aktualizowanie strony www oraz aktywność na portalach społecznościowych.

2. Wspieranie rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i sportowej na terenie gminy.

Szansą dla gminy Dobrzeń Wielki jest rozbudowanie oferty rekreacyjnej i weekendowej w tym budowa mariny, rozwój tras pieszych i rowerowych. Gmina posiada bardzo dobre warunki do uprawiania zróżnicowanych sportów wodnych w tym kajakarstwa. Istotnym elementem jest także wsparcie informacyjno-promocyjne w postaci np. punktu informacji turystycznej.

3. Rozwój i stworzenie nowych produktów turystycznych i regionalnych.

Kompleksowy rozwój rekreacji wymaga poprawy i zróżnicowania oferty produktów turystycznych, a także wykorzystujących walory krajobrazowe i kulturowe gminy. W ramach niniejszego kierunku działania zakłada się tworzenie i rozwój produktów lokalnych – turystycznych i kulturowych w oparciu o tradycje gminy Dobrzeń Wielki i regionu. Kluczowe jest odpowiednie zagospodarowanie terenów wokół rzeki Odry i Małej Panwi. Duże znaczenie rekreacyjne ma także Stobrawski Park Krajobrazowy oraz położenie gminy na trasie szlaku św. Jakuba. Gmina posiada ważne w skali regionu zabytki architektury sakralnej – Kościół św. Rocha w Dobrzeń Wielkim oraz kościół i zespół klasztorny w Czarnowąsach.

4. Organizacja i rozwój cyklicznych imprez promujących gminę.

Realizacja niniejszego kierunku polegać będzie na organizacji imprez w szczególności o charakterze ponadlokalnym, bazujących na tradycji i specyfice gminy. Zakłada się współpracę z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego w tym zakresie (np. tworzenie wspólnego kalendarza imprez).

KIERUNEK ROZWOJU II:

KAPITAŁ LUDZKI I INSTYTUCJE SFERY SPOŁECZNEJ

CEL STRATEGICZNY:

Wzrost jakości życia mieszkańców

Cel operacyjny:	Proponowane wskaźniki monitorowania celu:	Źródło:
Cel operacyjny II.1.1: Rozwój edukacji i sportu	Wyniki sprawdzianów na zakończenie szkoły podstawowej	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
	Wyniki egzaminów gimnazjalnych	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
Cel operacyjny II.1.2.: Poprawa warunków i jakości usług świadczonych przez instytucje ochrony zdrowia i pomocy społecznej	Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Bank Danych Lokalnych GUS
	Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	Bank Danych Lokalnych GUS
Cel operacyjny II.1.3.: Ochrona dziedzictwa kulturowego	Udział wydatków na kulturę w budżecie gminy	Urząd Gminy
Cel operacyjny II.1.4.: Rozwój bezpieczeństwa publicznego	Wykrywalność sprawców przestępstw stwierdzonych	Komenda Policji
	Liczba inwestycji w zakresie rozwoju bezpieczeństwa publicznego	Urząd Gminy, partnerzy

Źródło: Opracowanie własne

KIERUNEK ROZWOJU: KAPITAŁ LUDZKI I INSTYTUCJE SFERY SPOŁECZNEJ

We współczesnym świecie kluczowe jest zapewnienie warunków dla harmonijnego, bezpiecznego i wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy Dobrzeń Wielki. Dostrzega się konieczność zmian w sferze społecznej poprzez poszukiwanie dróg wzmocnienia społeczności tak, aby stały się one zdolne do samoorganizacji, rozwoju i tworzenia dóbr wspólnych. Konieczne jest rozwijanie współpracy pomiędzy podmiotami życia społeczno-gospodarczego, przy jednoczesnym podnoszeniu efektywności ich działań.

W ramach kierunku **Kapitał ludzki i instytucje sfery społecznej** wyróżniony został cel strategiczny **Wzrost poziomu życia mieszkańców gminy**. Przypisano mu poszczególne cele operacyjne, a dalej kierunki działania zaplanowane do realizacji przez gminę Dobrzeń Wielki w okresie 2014–2020.

W oparciu o analizę istniejącego poziomu jakości życia mieszkańców gminy Dobrzeń Wielki, przy uwzględnieniu niezbędnych potrzeb w tym zakresie i możliwości dostępu do środków finansowych, wyznacza się następujące cele operacyjne i kierunki działania:

CEL OPERACYJNY II.1.1. **Rozwój edukacji i sportu**

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki planuje się podjęcie działań mających na celu poprawę warunków funkcjonowania placówek edukacyjnych, rozwijanie kształcenia pozaszkolnego, a także dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Edukacja na terenie gminy ukierunkowana jest obecnie na kształcenie ogólnokształcące, z kolei lokalny rynek pracy nastawiony jest przede wszystkim na doświadczone kadry z wykształceniem technicznym, rolniczym. Istnieje wyraźna potrzeba wyrównania szans absolwentów szkół w rozwoju kariery zawodowej poprzez dostosowanie kierunków kształcenia do realiów gospodarki. Współpraca z przedsiębiorcami, przedstawicielami samorządu, innymi podmiotami zaangażowanymi w procesy edukacyjne, pozwoli na adekwatne projektowanie kierunków nauczania. Zdobywanie uprawnień oraz kompetencji zawodowych wpłynie także pośrednio na ograniczenie migracji zarobkowych oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia w gminie.

Niezbędne jest wsparcie rozwoju infrastruktury, w tym wyposażanie w nowoczesny sprzęt oraz materiały dydaktyczne placówek funkcjonujących w publicznym systemie oświaty. Ważne jest zagwarantowanie równego dostępu do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (w tym place zabaw, siłownie zewnętrzne, boiska wielofunkcyjne), użytkowanej przez mieszkańców, uczniów, udostępnionej dla turystów. Istniejąca infrastruktura sportowa powinna być także szerzej dostępna dla działań klubów sportowych, organizacji pozarządowych, aby umożliwić rozwój utalentowanym mieszkańcom w zakresie sportu.

Ponadto, efektywny rozwój edukacji wymaga podniesienia poziomu kompetencji kadr nauczycielskich, a także wzmocnienia współpracy z rodzicami, opiekunami i otoczeniem placówek edukacyjnych. Należy jak najszerszej włączyć społeczność lokalną w procesy edukacji oraz wychowania, a także rozwijać funkcję placówek jako miejsce integracji mieszkańców.

Konieczne jest zagwarantowanie równego dostępu do usług edukacyjnych w tym edukacji przedszkolnej oraz opieki nad dziećmi do lat 3, aby minimalizować skutki rozwarstwienia społecznego. Wskazana jest budowa żłobka oraz rozwój opieki przedszkolnej. Ważne jest także zapewnienie opieki nad dziećmi w okresie wolnym od zajęć szkolnych w tym podczas wakacji.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: **Rozwój edukacji i sportu**

1. Rozwój placówek edukacyjnych w zakresie poprawy stanu bazy oraz ich wyposażenia w pomoce dydaktyczne i nowoczesne technologie.

Należy zadbać o właściwe wyposażenie szkół i przedszkoli, w tym zwłaszcza w zakresie technologii informatycznych, które obecnie odgrywają istotną rolę w procesie kształcenia. O jakości kształcenia, poza programem edukacyjnym, kompetencjami kadry, decydują warunki, w jakich ma miejsce proces nauczania, jak również dostępne pomoce dydaktyczne. Zgodnie z tym, zakłada się ciągłe doskonalenie stanu technicznego bazy placówek edukacyjnych oraz ich doposażenie w nowoczesne pomoce dydaktyczne na terenie gminy Dobrzeń Wielki.

2. Rozwój oferty szkolnictwa dostosowanego do potrzeb rynku pracy.

Potrzebna jest współpraca z placówkami edukacyjnymi oraz przedstawicielami podmiotów gospodarczych i społecznych w zakresie treści i metod kształcenia, a także doskonalenia umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Należy rozwijać także formy zdobywania doświadczenia zawodowego jak praktyki i staże oraz metody aktywne w procesach kształcenia. Należy podjąć także działania w zakresie rozwoju doradztwa zawodowego

dla uczniów szkół, aby przeciwdziałać rozwojowi bezrobocia wśród osób młodych. Należy dążyć do wypracowania lokalnego systemu przygotowania młodzieży do kariery zawodowej.

3. Rozwój opieki żłobkowej i przedszkolnej.

W celu wyrównania szans oraz zwiększenia możliwości rozwoju zawodowego niezbędny jest rozwój opieki nad dzieckiem do lat 3 na terenie gminy. Potrzebna jest budowa żłobka na terenie gminy. Ponadto zmiany w reformie oświatowej oraz postrzeganie przedszkola jako pierwszego etapu kształcenia dziecka powoduje, iż gmina powinna planować rozwój infrastruktury przedszkoli w przyszłych latach. Możliwe jest również wspieranie tworzenia innych form wychowania przedszkolnego (pozarządowej, prywatnej).

4. Rozwój szkolnictwa zawodowego.

Należy wspierać regionalną politykę edukacyjną w zakresie kształcenia zawodowego, pozwalającą dostosowywać kompetencje i umiejętności mieszkańców do zapotrzebowania rynku pracy. Mimo, iż kształcenie zawodowe nie leży w bezpośrednich kompetencjach samorządu gminnego, to powinien mieć wpływ na dostosowywanie kierunków kształcenia do specyfiki gospodarki lokalnej. W tym zakresie niezbędna jest współpraca z organami prowadzącymi szkoły, przedsiębiorcami, podmiotami społecznymi, a także samorządami.

CEL OPERACYJNY II.1.2. Poprawa warunków i jakości usług świadczonych przez instytucje ochrony zdrowia i pomocy społecznej

Planuje się podjęcie działań mających na celu poprawę warunków funkcjonowania placówek świadczących usługi pomocy społecznej i opieki zdrowotnej, a także dostosowanie ich oferty do potrzeb społeczności lokalnej. Zmiany w strukturze demograficznej gminy Dobrzeń Wielki wymuszają dostosowanie priorytetów ochrony zdrowia do warunków funkcjonowania społeczeństw starzejących się. Tendencje demograficzne wskazują także na wzmocnienie opieki zdrowotnej i społecznej skierowanej do osób starszych, a także niesamodzielnych, czy też przewlekle chorych. Niezbędny staje się rozwój instytucji dziennej opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, niesamodzielnymi, w tym także organizacji pozarządowych zrzeszających i wspierających swoich członków. Ponadto modernizacji wymagają świetlice środowiskowe na terenie gminy Dobrzeń Wielki.

W celu zagwarantowania wysokich standardów zdrowotnych populacji, w tym stanowiącej zasoby rynku pracy, niezbędny jest rozwój programów profilaktycznych skoncentrowanych na zmniejszaniu zachorowalności na choroby cywilizacyjne, jak również wdrażanie programów edukacyjnych i akcji promocyjnych na rzecz zdrowego stylu życia oraz regularnego korzystania z badań profilaktycznych i upowszechnianie zachowań prozdrowotnych.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: Poprawa warunków i jakości usług świadczonych przez instytucje ochrony zdrowia i pomocy społecznej

1. Rozwój infrastruktury, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach zdrowia.

Dostęp do usług medycznych jest kluczowy dla dobrej jakości życia mieszkańców. Bezpieczeństwo mieszkańców gminy Dobrzeń Wielki wymaga także ciągłego doskonalenia infrastruktury, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach ochrony zdrowia.

2. Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego.

W celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu konieczne jest wzmocnienie profilaktyki społecznej oraz wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem (m.in. niepełnosprawni, osoby starsze, bezrobotni, osoby niesamodzielne). Należy wspierać powstawanie i rozwój podmiotów ekonomii społecznej, które mają na celu integrację społeczną, zatrudnianie osób z grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspomaganie ich przez system konsultacji i doradztwa, opiekę medyczną czy psychologiczną.

3. Wspieranie rodziny jako podstawowej komórki społecznej

Rodzina stanowi podstawową jednostkę życia społecznego. Rozluźnienie więzi rodzinnych, zła sytuacja materialno-ekonomiczna czy brak wsparcia w społeczności lokalnej prowadzą często do powstawania problemów i dysfunkcji w funkcjonowaniu rodzin. By ograniczyć negatywne zjawiska w rodzinach, konieczne jest szybkie diagnozowanie problemów i skuteczna pomoc. W tym celu powinno stworzyć się mechanizmy, które będą ukazywać szanse i stwarzać warunki rodzinom z dysfunkcjami do wyjścia z sytuacji kryzysowej.

4. Organizowanie i wspieranie funkcjonowania różnorodnych form pomocy społecznej

W ramach wdrażania efektywnej i integrującej polityki społecznej, zakłada się m.in. organizowanie i wspieranie funkcjonowania różnorodnych form pomocy społecznej, które będą odpowiadały na potrzeby mieszkańców gminy Dobrzeń Wielki.

5. Promowanie zdrowego stylu życia oraz profilaktyka zdrowia

Jakość życia mieszkańców zależy w dużej mierze od świadomości i profilaktyki zdrowotnej. Promocja oraz kształtowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, korzystania z profilaktycznej oferty ochrony zdrowia ma niebagatelne znaczenie nie tylko dla samych mieszkańców, ale również dla gminy. Prowadzone będą zatem cykliczne działania z zakresu profilaktyki zdrowia, badania i konsultacje medyczne dla mieszkańców oraz akcje informacyjne, uświadamiające mieszkańcom konieczność stałego dbania o zdrowie i kondycję fizyczną.

CEL OPERACYJNY II.1.3. Ochrona dziedzictwa regionalnego

Planuje się obranie kierunków mających na celu rewitalizację przestrzeni publicznej, w szczególności o potencjale rekreacyjnym i kulturotwórczym. Obszar dotyczy także wspierania zagospodarowania terenów zielonych oraz zasobów wodnych na terenie gminy, które stanowią dziedzictwo przyrodnicze regionu. Wzmacnianie funkcji rekreacyjnej gminy wymaga odpowiedniej troski o szczególnie znaczące miejsca na terenie gminy Dobrzeń Wielki. Należy rozwijać infrastrukturę służącą mieszkańcom i turystom w tym przy zbiornikach wodnych i parkach.

Zadbanie o rozwój kultury wymaga także poprawy standardu i jakości infrastruktury kulturalnej, a także aktywizacji mieszkańców wokół promocji tradycji i kultury regionu. Ważna jest modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury, aby mógł spełniać rolę dynamicznej instytucji kulturalnej w gminie. Należy wspierać aktywność mieszkańców w obszarze kultury, a także wzmocnienie promocji tych działań. W zakresie promocji czytelnictwa istnieje wyraźna potrzeba rozwoju bibliotek i miejsc spotkań, które będą miały szeroką ofertę atrakcyjną w szczególności dla mieszkańców.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: Ochrona dziedzictwa regionalnego

1. Odnowa i rewitalizacja zabytków kultury i przyrody na terenie gminy.

Szansą rozwoju gminy Dobrzeń Wielki jest zadbanie o własne dziedzictwo kulturowe, nie tylko rozumiane jako ochrona zabytków, ale element działalności w ramach przemysłu czasu wolnego. Konieczne jest zatem podejmowanie przedsięwzięć, generujących impulsy do lepszego wykorzystania walorów kulturowych i przyrodniczych gminy Dobrzeń Wielki, w tym poprzez m.in. rozwój partnerstwa sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego.

2. Rozwój współpracy w zakresie oferty spędzania czasu wolnego.

Planuje się rozwój współpracy w zakresie oferty czasu wolnego, w tym poprzez wsparcie i rozwój współpracy gminy, organizacji pozarządowych, turystycznych i instytucji kulturalnych, a także nawiązanie współpracy turystycznej i kulturalnej z innymi gminami w Polsce i zagranicą. Pozwoli to na lepsze dostosowanie warunków i oferty do współczesnych realiów rozwoju turystyki i rekreacji, wzmocnienie potencjału osadniczego gminy i jej atrakcyjności turystycznej. Istotny w szczególności z perspektywy mieszkańców jest rozwój bibliotek i miejsc spotkań (w tym sal wiejskich, świetlic wiejskich) w zakresie zarówno bazy lokalowej, wyposażenia jak i oferty spędzania czasu wolnego.

CEL OPERACYJNY II.1.4. Rozwój bezpieczeństwa publicznego

Planuje się obranie kierunków mających na celu poprawę bezpieczeństwa na terenie gminy Dobrzeń Wielki. Z tego też względu działania będą ukierunkowane na rozwój infrastruktury monitoringu zagrożeń naturalnych oraz alarmowanie mieszkańców o nadchodzącym bądź zaistniałym zagrożeniu.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: Rozwój bezpieczeństwa publicznego

1. Rozwój wyposażenia służb bezpieczeństwa publicznego.

Zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa publicznego wymaga ciągłego doskonalenia wiedzy i umiejętności właściwych służb oraz modernizacji sprzętu, który wykorzystywany jest w ich pracy.

2. Wspieranie rozwiązań w zakresie poprawy bezpieczeństwa mieszkańców w miejscach publicznych w tym w zakresie rozwoju monitoringu.

Celem tego działania jest rozwój systemu monitoringu miejsc potencjalnie niebezpiecznych na terenie gminy, który będzie działał prewencyjnie, a także będzie pomocny przy wykrywaniu sprawców wykroczeń.

3. Tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego, w tym m.in. poprzez poprawę systemu monitoringu i alarmowania, poprawę zaopatrzenia wodnego do celów poż.

Istnieje wyraźna potrzeba intensyfikacji działań w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom i skutkom klęsk żywiołowych, w tym poprzez systemy monitoringu i wczesnego ostrzegania. Konieczna jest współpraca z sąsiednimi gminami oraz powiatem w zakresie identyfikacji zagrożeń, budowy i modernizacji odpowiedniej infrastruktury, a także w ramach systemów informowania i koordynacji działań antykrzysowych.

4. Tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, w tym poprawę systemu monitoringu i alarmowania, umocnienia wałów przeciwpowodziowych.

Celem jest poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego mieszkańców w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom i skutkom powodzi. Istnieje potrzeba wzmocnienia wałów przeciwpowodziowych na rzece Odrze i Małej Panwi, chroniących całą gminę.

5. Tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Zakłada się kontynuowanie działań ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez budowę i rozwój odpowiedniej infrastruktury. Wśród najważniejszych inwestycji należy wymienić dokończenie inwestycji służących bezpieczeństwu dzieci i młodzieży, zwłaszcza w otoczeniu szkół, w tym budowę bezpiecznych przejść przez jezdnie.

KIERUNEK ROZWOJU III: INWESTYCJE W ZASOBY

CEL STRATEGICZNY:

Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej gminy

Cel operacyjny:	Proponowane wskaźniki monitorowania celu:	Źródło:
Cel operacyjny III.1.1: Rozwój infrastruktury technicznej	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy [km]	Bank Danych Lokalnych GUS
	Długość czynnej sieci wodociągowej na obszarze gminy [km]	Bank Danych Lokalnych GUS
	Długość czynnej sieci gazowej na obszarze gminy [km]	Bank Danych Lokalnych GUS
Cel operacyjny III.1.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury transportowej	Długość nowopowstałych i zmodernizowanych dróg gminnych	Urząd Gminy
	Liczba miejsc parkingowych na terenie gminy	Urząd Gminy
Cel operacyjny III.1.3. Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa i tworzenia dogodnych warunków życia	Liczba nowych mieszkań oddanych do użytku	Starostwo Powiatowe
	Liczba nowych lub zmodernizowanych mieszkań komunalnych, socjalnych, chronionych	Urząd Gminy
Cel operacyjny III.1.4. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego	Odpady komunalne zebrane selektywnie z odpadów komunalnych ogółem (%)	Bank Danych Lokalnych GUS

Źródło: Opracowanie własne

Kolejnym kierunkiem rozwoju gminy Dobrzeń Wielki w okresie 2014–2020 są inwestycje w zasoby gminy w tym infrastrukturę techniczną, transportową, mieszkalną, wpływają na właściwy rozwój niemal wszystkich dziedzin życia gospodarczego i społecznego. Należy mieć jednak na względzie, iż rozwój infrastruktury powinien zmierzać w kierunku znacznego zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Z tego też względu, w okresie 2014–2020 nacisk w prowadzonej polityce rozwoju lokalnego przez gminę w ramach kierunku rozwoju „Inwestycje w zasoby”, zostanie położony na **Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej** gminy, który to obszar jednocześnie stanowić będzie cel strategiczny podejmowanych we wskazanym okresie czasu działań.

Wyżej wskazanemu celowi strategicznemu przypisano poszczególne cele operacyjne, a dalej kierunki działania do realizacji na terenie gminy Dobrzeń Wielki w okresie 2014–2020.

CEL OPERACYJNY III.1.1. Rozwój infrastruktury technicznej

W ramach działań w zakresie **Rozwoju infrastruktury technicznej**, planuje się obranie kierunków mających na celu modernizację i rozbudowę infrastruktury. Nowoczesna i sprawna infrastruktura techniczna gminy, zapewni dobre warunki do inwestowania i podnoszenia standardu życia społeczności lokalnej. Z tego też względu gmina Dobrzeń Wielki, w ramach realizacji zadań ciągłych, planuje modernizację i wspieranie rozbudowy sieci: wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej, gazowej oraz teleinformatycznej, gdyż ich istnienie oraz sprawność są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa gminy. Ważne jest zapewnienie równego dostępu do infrastruktury na terenach wiejskich. Ponadto ważne jest ograniczenie awarii sieci energetycznej, co wpływa niekorzystnie w szczególności na gospodarkę. Nacisk położony jest także na infrastrukturę teleinformatyczną, gdyż rozwój cywilizacyjny obliguje samorządy do przywiązywania większej uwagi w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w przestrzeni publicznej.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: Rozwój infrastruktury technicznej

1. Modernizacja i rozbudowa i budowa sieci kanalizacyjnej w tym sanitarnej i deszczowej.

Rozbudowa sieci kanalizacyjnej wynika z potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa sanitarnego oraz zwiększenia atrakcyjności osadniczej gminy. Inwestycja przyczyni się także do ochrony środowiska naturalnego poprzez ograniczenie odpływu ścieków do rzek.

2. Rozwój dostępu do internetu oraz sieci teleinformatycznej na terenie gminy.

Zakłada się rozwój infrastruktury teleinformatycznej. Planuje się wsparcie i intensywny rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez dostęp do szerokopasmowego Internetu, zwiększanie standardów dostępowych do sieci.

CEL OPERACYJNY III.1.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury transportowej

Dla rozwoju gminy kluczowe jest wzmocnienie potencjału wynikającego z położenia w kierunku Opole – Namysłów, co jest dla niego szansą na rozwój mieszkalnictwa. Ważna jest także w bliskość połączeń drogowych granicy z Czechami. Atutem gminy jest szlak wodny o znaczeniu europejskim, jednak obecnie nie w pełni wykorzystany.

Planuje się obranie kierunków mających na celu rozwijanie i modernizację infrastruktury drogowej wraz z oświetleniem, chodnikami, parkingami, przystankami, a także poprawę komunikacji transportowej wewnątrz oraz na zewnątrz gminy Dobrzeń Wielki. Istotne jest zapewnienie dobrego standardu infrastruktury drogowej do terenów mieszkalnych oraz inwestycyjnych. Barięą jest głównie niedrożność układu komunikacyjnego oraz słaba jakość infrastruktury drogowej. Kluczowe jest zarządzanie infrastrukturą drogową, która w sposób efektywny przyczyni się do poprawy mobilności mieszkańców wewnątrz i na zewnątrz gminy, zwiększy przepustowość sieci transportowej, skróci czas przejazdu na terenie gminy oraz poza jego obszar. Rozwój infrastruktury transportowej ma służyć także poprawie stanu bezpieczeństwa, zmniejszeniu emisji spalin i zmniejszeniu emisji hałasu na terenie gminy. Przeciwdziałanie degradacji infrastruktury drogowej będzie istotnym czynnikiem rozwoju gospodarczego, a także podwyższy standard życia poprzez m.in. ograniczenie szkodliwych zanieczyszczeń środowiska.

Niezbędne jest podjęcie działań na rzecz spójności systemu komunikacji publicznej w ramach Aglomeracji Opolskiej. Komunikacja publiczna w obrębie gminy Dobrzeń Wielki oraz w kierunku Opola powinna być dostępna w równym stopniu dla mieszkańców, co zagwarantuje lepszy rozwój gospodarczy oraz poprawi sytuację na rynku pracy, a także podniesie standard życia. Należy także ułatwić mieszkańcom dostęp do placówek zdrowotnych i edukacyjnych. Rozwój komunikacji będzie miał także pozytywny wpływ na rekreację poprzez zwiększenie dostępności miejsc atrakcyjnych do wypoczynku.

Należy podjąć działania na rzecz ograniczenia ruchu kołowego na drogach w obrębie gminy. Planowana jest budowa obwodnicy Czarnowąs oraz Dobrzeń Wielkiego, co doprowadzi do większej przepustowości na terenie gminy, zmniejszy degradację dróg oraz zmniejszy hałas w obrębie miejscowości.

Ponadto komunikację na terenie gminy zapewnia również infrastruktura teleinformatyczna. Zatem w najbliższym czasie istotny będzie rozwój usług cyfrowych na terenie gminy. Aby poprawić komunikację z mieszkańcami nie wystarczy jednak rozwój samej infrastruktury, ale także niezbędny jest wzrost kompetencji w zakresie korzystania z e-usług, nowoczesnych technologii wśród społeczności lokalnej. Gmina Dobrzeń Wielki powinna być przyjaznym miejscem dla internautów. Stąd też należy rozwijać dostępność internetu jako powszechnego narzędzia w tym w miejscach rekreacyjnych.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: **Zrównoważony rozwój infrastruktury transportowej**

1. Remont i budowa infrastruktury drogowej na terenie gminy.

W ramach poprawy dostępności komunikacyjnej gminy, planuje się rozwój wewnętrznej sieci komunikacyjnej poprzez budowę, modernizację dróg gminnych do parametrów normatywnych, co ma szczególne znaczenie dla tworzenia nowych obszarów gospodarczych (inwestycyjnych) czy mieszkaniowych. Niniejszy kierunek działania obejmuje również budowę i rozwój ciągów pieszych, celem zwiększenia poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy oraz standardów zamieszkiwania. Ponadto kluczowe jest zapewnienie dobrej komunikacji z terenami inwestycyjnymi, mieszkaniowymi, a także rozwój ścieżek i dróg rowerowych. Ważne są także działania mające na celu ograniczenie ruchu kołowego, poprawę bezpieczeństwa w transporcie oraz zmniejszenie emisji spalin na terenie gminy.

2. Budowa miejsc parkingowych

Jednym z priorytetów gminy jest budowa miejsc parkingowych dla pojazdów mechanicznych i rowerów. Budowa parkingów przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców, korzystnie wpłynie na standard życia na terenie gminy.

3. Rozwój usług transportu publicznego dostosowanych do potrzeb mieszkańców i turystów.

Transport zbiorowy powinien zapewnić dobrą komunikację z ważniejszymi ośrodkami w otoczeniu gminy w tym w kierunku Opola oraz Namysłowa, zgodną z zapotrzebowaniem mieszkańców oraz turystów. Rolą samorządu jest wspieranie rozwoju transportu publicznego, prowadzenie dialogu z przewoźnikami w zakresie spójności i dostosowania do potrzeb komunikacji pasażerskiej.

CEL OPERACYJNY III.1.3. **Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa i tworzenia dogodnych warunków życia**

W ramach działań w zakresie **Wspierania rozwoju mieszkalnictwa i tworzenia dogodnych warunków życia**, planuje się obranie kierunków mających na celu dostosowanie liczby budynków mieszkalnych zgodnie z zapotrzebowaniem społeczności oraz podniesienie standardu już istniejących zasobów komunalnych, socjalnych i chronionych. Istotne są działania zmierzające do poszukiwania szans na rozwój i poprawę stanu zasobów mieszkaniowych, w tym komunalnych, socjalnych i chronionych, a także łagodzenie luki infrastrukturalnej w zakresie zagospodarowania terenów wokół budynków mieszkalnych oraz innych zjawisk hamujących rozwój regionu.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: **Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa i tworzenia dogodnych warunków życia**

1. Promowanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe.

W celu rozwoju osadnictwa na terenie gminy należy opracować i szeroko promować możliwości rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Gmina posiada bardzo dobre warunki dla osób zainteresowanych terenami mniej zurbanizowanymi, z dobrą jakością powietrza, atrakcyjnym otoczeniem.

2. Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych.

Budowa i modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych ma na celu przeciwdziałanie powstawania wykluczenia mieszkaniowego.

CEL OPERACYJNY III.1.4. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego

W ramach działań w zakresie **Zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska naturalnego** planuje się obranie kierunków mających na celu ochronę środowiska. W celu zrównoważonego rozwoju regionu należy podjąć działania dotyczące ochrony zasobów naturalnych w tym wód powierzchniowych i podziemnych oraz jakości powietrza. Ze względu na znaczącą rolę zasobów naturalnych w rozwoju turystyki i rekreacji konieczne jest objęcie szczególną ochroną parków oraz zasobów wodnych, innych miejsc służących do wypoczynku. Ponadto należy podjąć efektywne działania zmierzające do zminimalizowania występowania azbestu; stworzenie zachęty do wymiany pokryć. Ograniczenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł konwencjonalnych przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenia stopnia degradacji środowiska naturalnego. Efektywność realizacji zielonych projektów wymaga nie tylko zaangażowania środków finansowych, ale również konieczność edukowania społeczności w zakresie wykorzystywania ekoinnowacyjnych technologii i kształtowanie postaw proekologicznych.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego

1. Wdrożenie optymalnego systemu gospodarowania odpadami, opartego na selektywnej zbiórce odpadów.

Podstawą dla gospodarki odpadami w gminach jest tzw. ustawa śmieciowa (Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw), stanowiąca realizację części unijnych wymogów, które wynikają z dyrektywy odpadowej. Rolą samorządu gminnego jest prawidłowe wykonywanie obowiązków wynikających z nowej ustawy. Zakłada się optymalizację gminnego systemu selektywnego gromadzenia i odbioru odpadów. W korelacji z edukacyjnymi działaniami proekologicznymi, pozwoli to na efektywną ochronę krajobrazu przyrodniczego gminy Dobrzeń Wielki. W ramach niniejszego kierunku interwencji planuje się także: ograniczanie pojawiania się dzikich wysypisk, przystępowanie do projektów np. unieszkodliwiania azbestu.

2. Rozwój alternatywnych źródeł wykorzystywania energii.

Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii niesie wiele wymiernych korzyści dla gminy. Ma istotne znaczenie w ramach ograniczania niskiej emisji, sprzyja ochronie środowiska. Działania powinny być zintegrowane z edukacją proekologiczną prowadzoną na terenie gminy.

3. Ochrona bioróżnorodności przyrodniczej na terenie gminy.

Bezpieczeństwo mieszkańców województwa opolskiego w wymiarze środowiskowym jest jednym z kluczowych wyzwań, zapisanych w ramach dokumentu pn. Strategia rozwoju województwa opolskiego do 2020 r. Zakłada się rozwój spójnego i kompleksowego zarządzania zasobami naturalnymi środowiska, jak również realizację działań prowadzących do minimalizowania negatywnych dla środowiska skutków działalności człowieka. W nawiązaniu do strategii wojewódzkiej, jednym z najważniejszych priorytetów gminy Dobrzeń Wielki jest dalsza ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego.

4. Termomodernizacja infrastruktury budynków użyteczności publicznej.

W ramach działań w zakresie ochrony środowiska, w tym poprawy jakości powietrza, zakłada się termomodernizację gminnych obiektów publicznych. Przyczyni się to do oszczędności energii, ograniczenia kosztów ogrzewania pomieszczeń, a także estetyki budynków.

KIERUNEK ROZWOJU IV:

Współpraca z otoczeniem

CEL STRATEGICZNY:

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Cel operacyjny:	Proponowane wskaźniki monitorowania celu:	Źródło:
Cel operacyjny IV.1.1: Wzrost dostępności i jakości świadczonych usług publicznych	Liczba usług w gminie świadczonych za pomocą sieci Internet	Urząd Gminy
Cel operacyjny IV.1.2: Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	Liczba zadań publicznych zleczanych organizacjom pozarządowym	Urząd Gminy

Źródło: Opracowanie własne

Ocenia się, że warunkiem zrównoważonego rozwoju gminy Dobrzeń Wielki, jest budowanie powiązań kooperacyjnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Z punktu widzenia działalności publicznej, celowa jest współpraca samorządu gminnego w szczególności z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, sektorem prywatnym, a także podmiotami ekonomii społecznej. Z tego też względu, w okresie 2014–2020 nacisk w prowadzonej polityce rozwoju lokalnego przez gminę Dobrzeń Wielki w ramach kierunku rozwoju „Współpraca z otoczeniem”, zostanie położony na **Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej**, który to obszar jednocześnie stanowić będzie cel strategiczny podejmowanych we wskazanym okresie czasu działań.

Wyżej wskazanemu celowi strategicznemu przypisano poszczególne cele operacyjne, a dalej kierunki działania do realizacji w gminie Dobrzeń Wielki w okresie 2014–2020.

CEL OPERACYJNY IV.1.1. **Wzrost dostępności i jakości świadczonych usług publicznych**

W ramach działań w zakresie **Wzrostu dostępności i jakości świadczenia usług publicznych** podejmowane będą inicjatywy mające na celu zwiększenie potencjału samorządu gminnego do wypełniania swoich funkcji w nowoczesny i partnerski sposób. Potrzebny jest rozwój kanałów komunikacji z mieszkańcami, przedsiębiorcami i turystami, a także ciągłe doskonalenie świadczonych usług publicznych.

KIERUNKI DZIAŁANIA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO: **Wzrost dostępności i jakości świadczonych usług publicznych**

1. **Cyfryzacja usług publicznych w gminie oraz wzmocnienie komunikacji jednostek samorządu gminnego z otoczeniem.**

Niniejszy kierunek działania nawiązuje do średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, której jednym z priorytetów jest sprawne i efektywne państwo, oraz do strategii „Sprawne Państwo 2020”, która ma doprowadzić do zwiększenia skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami, m.in. poprzez szerokie stosowanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. W gminie Dobrzeń Wielki planuje się rozwój usług elektronicznych (e-administracja), co pozwoli na podniesienie jakości usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców, przedsiębiorców, turystów i innych klientów urzędu.

2. **Współpraca z innymi samorządami w kraju i za granicą w zakresie wymiany doświadczeń.**

Podstawowymi założeniami nowego podejścia do wdrażania polityki rozwoju na każdym poziomie zarządzania państwem jest partnerstwo i zintegrowane podejście do obszarów rozwojowych, jak i problemowych. W ramach szerokiej współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej, zaplanowano realizację działań, zmierzających do podniesienia jakości i dostępności usług publicznych, wzrostu potencjału turystycznego i gospodarczego oraz atrakcyjności inwestycyjnej gminy i regionu. Należy również kontynuować współpracę wewnątrz powiatu oraz aktywizować współpracę międzynarodową.

3. Wzmocnienie współpracy z podmiotami społecznymi i gospodarczymi.

Nawiązywanie współpracy między samorządem a organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej oraz gospodarczymi powinien stać się rekomendowaną praktyką na terenie gminy Dobrzeń Wielki. Współpraca międzysektorowa z podmiotami społecznymi i gospodarczymi stanowi spełnienie nadrzędnej zasady subsydiarności i partnerstwa.

4. Podnoszenie kwalifikacji kadr administracji publicznej.

Planowane są działania służące doskonaleniu kompetencji kadr administracji samorządowej w celu profesjonalizacji kadr oraz zwiększenia poziomu satysfakcji z jakości świadczonych usług publicznych i funkcjonowania urzędu. Działania szkoleniowe, doradcze i inne powinny być działaniem ciągłym.

CEL OPERACYJNY IV.1.2. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

W zakresie **Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego** podejmowane będą inicjatywy mające na celu aktywizację społeczności lokalnej, celem zwiększenia jej partycypacji i roli w kreowaniu polityki rozwoju lokalnego gminy Dobrzeń Wielki.

Analiza zasobów samorządu wskazuje na konieczność rozwoju systemów i narzędzi zarządzania administracją publiczną, w tym przede wszystkim stymulowania partycypacji społecznej w życiu publicznym. Istotne jest stosowanie w administracji samorządowej nowoczesnych kanałów komunikacji z otoczeniem oraz umożliwienie społeczności współdecydowania o kształcie rozwoju gminy i sprawach lokalnych. Wykorzystanie nowoczesnych technologii i internetu ma na celu usprawnienie procesów administracyjnych w tym obsługi klientów. Potrzebne jest zwiększenie informatyzacji dotyczącej sektora turystyki w tym narzędzi i rozwiązań ukierunkowanych na zainteresowanie turystów regionem. Towarzyszyć temu będzie podnoszenie kompetencji kadr sektora publicznego.

FINANSOWANIE

Niniejsza strategia określa podstawowe cele i kierunki działania gminy Dobrzeń Wielki w okresie 2014–2020. Przed samorządem stoi więc perspektywa pozyskiwania i zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych na realizację zamierzonych, zaplanowanych we wskazanym czasie działań. Budżet gminy z uwagi na stale rosnącą ilość zadań własnych, niejednokrotnie nie wystarcza na realizację wszystkich zakładanych celów i osiągnięcie zamierzonych standardów. W związku z tym koniecznością staje się sięgnięcie do innych, zewnętrznych źródeł finansowania.

Podstawowe źródła finansowania kierunków działań przewidzianych w ramach Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020, to:

- Środki własne budżetowe na realizację zadań własnych;
- Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
 - środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej w ramach Perspektywy Finansowej na lata 2014–2020 (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności);
 - środki finansowe transferowane w ramach Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego;
 - inne zagraniczne środki finansowe;
 - krajowe środki finansowe;
 - inne źródła finansowania.
- Komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
 - pożyczki i kredyty bankowe;
- Fundusze innych uczestników procesu wdrażania strategii, w tym sektora prywatnego, partnerstwa publiczno-prywatnego.

Jednym z najważniejszych źródeł pozyskiwania środków finansowania działań strategicznych będą środki z funduszy unijnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności).

SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Potrzeba opracowania nowej Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki oparta była o wiele istotnych przesłanek. Wśród nich na pierwszy plan wysuwa się wymóg dostosowania zapisów dokumentu do nowej sytuacji społeczno-gospodarczej, w której gmina, a także jej makrootoczenie znalazły się na początku drugiej dekady XXI wieku. Ponadto, niebagatelne znaczenie dla rozwoju polskich regionów ma funkcjonowanie Polski w strukturach Unii Europejskiej i wynikające z niego korzyści (m.in. możliwości pozyskiwania funduszy strukturalnych na rozwój lokalny), ale także zobowiązania, których spełnienie scedowano ze szczebla centralnego na jednostki samorządu terytorialnego.

Strategia rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020 jest nie tylko dokumentem spójnym wewnątrz, ale również wykazuje wysoki poziom spójności ze strategicznymi dokumentami ogólnymi i sektorowymi wyższego rzędu.

Okres realizacji Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki przyjęto na okres taki sam jak strategię krajowe tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, Strategii Sprawne Państwo 2020, Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020. Strategia rozwoju gminy Dobrzeń Wielki została sformułowana w ścisłej korelacji zarówno z nimi, jak i z pozostałymi aktualnie obowiązującymi dokumentami o charakterze planistycznym szczebla regionalnego, krajowego i międzynarodowego:

EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020 wpisuje się w założenia dokumentu EUROPA 2020, gdyż podobnie do celów opracowanych przez Komisję Europejską, przede wszystkim nakreśla ścieżkę rozwoju gminy, uwzględniając w samej wizji regionu chociażby większą liczbę miejsc pracy oraz wyższy standard życia lokalnej społeczności. Ponadto, Strategia rozwoju gminy Dobrzeń Wielki wskazuje, iż gmina ta może rozwijać

się w sposób inteligentny i zrównoważony, sprzyjając przy tym włączeniu społecznemu, gdyż kładzie nacisk, na takie obszary, jak: wspieranie gospodarki korzystającej z lokalnych zasobów oraz przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, rozwój kapitału ludzkiego poprzez m.in. wyższy poziom edukacji i ochrony zdrowia oraz walkę z ubóstwem. Wskazane kierunki rozwoju Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020 są powiązane z celami wyznaczonymi w strategii EUROPA 2020, co czyni oba te dokumenty spójnymi.

Strategia Sprawne Państwo 2020

Strategia rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020 w pełni koresponduje z logiką interwencji Strategii Sprawne Państwo 2020. Jednym z głównych dążeń Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki jest zwiększenie udziału mechanizmów kooperacyjnych, które pozwoliłyby odejść od sztywnego i hierarchicznego modelu zarządzania w samorządzie w kierunku współzarządzania, tj. sieciowego świadczenia usług przez administrację publiczną i podmioty zewnętrzne, takie jak organizacje pozarządowe. Mechanizmy ewaluacji zawarte w Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki pozwolą na wprowadzenie rozwiązań zwiększających partycypację społeczności lokalnej w procesie realizacji strategicznych działań. Zatem powyższe główne zmienne strategiczne Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020 czynią programowane działania rozwojowe dla gminy spójnymi ze Strategią Sprawne Państwo 2020.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Przedstawione w Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020 założenia, które są tożsame z celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju – Polska 2030, przede wszystkim dotyczą systemu ochrony zdrowia oraz zapewnienia spójności społecznej, poprzez wzrost poziomu edukacji i transferu absolwentów na rynek pracy oraz samej aktywności zawodowej. Analogicznie oba dokumenty zwracają uwagę na kształtowanie kompetencji przedsiębiorców, które pozwolą im rozwijać firmy. Istotnym elementem działań niniejszych strategii na rzecz przedsiębiorców jest również poprawa sprawności funkcjonowania administracji samorządowej oraz zniesienie barier legislacyjnych i administracyjnych. Ponadto, oba dokumenty uwzględniają inwestycje w infrastrukturę techniczną, w tym system transportowy, a także działania infrastrukturalne w szerokopasmowy internet dostępny dla wszystkich oraz rozwój e-usług i zwiększenie kompetencji cyfrowych społeczeństwa. Co więcej, zarówno działania uwzględnione w Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020, jak i w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, przewidują modyfikację i coraz szersze wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii oraz dbałość o stan środowiska. Większa uwaga w obu dokumentach poświęcona została również na zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa publicznego, rozszerzenie tradycyjnych ról instytucji kultury, czy ułatwienie w funkcjonowaniu podmiotów ekonomii społecznych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Strategia rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020 w pełni koresponduje z logiką interwencji Strategii Rozwoju Kraju 2020 na poziomie celu strategicznego oraz obszarów strategicznych i celów operacyjnych. W Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki zaakcentowano konieczność zrównoważonego rozwoju. Uwzględniono rozwój narzędzi podnoszących jakość i bezpieczeństwo życia mieszkańców oraz bardzo mocno podkreślono znaczenie wewnętrznych potencjałów. Powyższe główne zmienne strategiczne Strategii rozwoju gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020 czynią programowane działania rozwojowe dla gminy spójnymi ze Strategią Rozwoju Kraju 2020.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.

W Strategii Rozwoju Gminy Dobrzeń Wielki duży nacisk położono na rozwój narzędzi dostosowujących edukację do potrzeb rynku pracy, promocję kształcenia pozaszkolnego, podjęcie działań mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego, rozwój infrastruktury komunikacyjnej, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, przeciwdziałanie skutkom negatywnych zmian demograficznych i wykluczeniu społecznemu, zainicjowanie mechanizmów współpracy, a także wsparcie informatyzacji i cyfryzacji. Tym samym Strategia Rozwoju Gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020 w pełni koresponduje z logiką interwencji Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. wykazując wysoką spójność ze wszystkimi dziesięcioma celami strategicznymi uwzględnionymi w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.

SYSTEM MONITORINGU, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII

Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii są zatem wyznaczone cele jej realizacji oraz przypisane im wskaźniki, a dalej zadania. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania, ewaluacji i aktualizacji jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Zatem monitoring, ewaluacja i aktualizacja będzie skutecznym systemem wdrażania założeń strategicznych tylko wówczas, gdy będzie kierował się następującymi zasadami:

- a) zasada wiarygodności – informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych; niedokładne dane w systemie monitorowania oznaczają powstanie ryzyka podjęcia niewłaściwych działań korygujących;
- b) zasada aktualności – informacje powinny być gromadzone, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwi podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt w momencie aktualizacji strategii;
- c) zasada obiektywności – monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów i dążeń;
- d) zasada koncentracji na punktach strategicznych – monitorowanie powinno skupiać się przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyżeń, mogących wywoływać zahamowania w realizacji założeń strategii lub ich zatrzymanie;
- e) zasada realizmu – monitorowanie musi być zgodne z realiami realizowanych zadań; dana jednostka wdrażając strategię powinna dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów;
- f) zasada koordynacji informacji – monitorowanie musi być prowadzone w taki sposób, aby było skoordynowane z tokiem prowadzonych prac i jednocześnie nie wpływało na ich zahamowanie oraz nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań; informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich zainteresowanych tak, aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji mających znaczenie strategiczne;
- g) zasada elastyczności – proces monitorowania musi być bardzo elastyczny i zapewniający szybkie reagowanie na zachodzące zmiany; także w przypadku zmian i korekt należy modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w przyszłości.

Proces weryfikacji stopnia osiągnięcia założeń, uwzględnionych w niniejszej strategii, będzie odbywał się na podstawie wewnętrznej procedury monitoringu, ewaluacji i aktualizacji dokumentów strategicznych, opracowanej przez Gminę Dobrzeń Wielki.

ZAKOŃCZENIE

Strategia rozwoju gminy Dobrzeń Wielki jest dokumentem długoplanowym, przyjętym na okres lat 2014–2020, który określa najważniejsze priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego do realizacji na obszarze jednostki w okresie 2014–2020. Dokument ten stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju lokalnego w oparciu o strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania się do standardów europejskich i krajowych.

Strategia rozwoju gminy Dobrzeń Wielki prezentuje określoną propozycję kierunków rozwoju, pól strategicznych i operacyjnych oraz głównych kierunków działania gminy Dobrzeń Wielki, realizowanych na rzecz tworzenia jak najlepszych warunków dla trwałego rozwoju gospodarczego oraz efektywnego wzrostu poziomu życia mieszkańców, zgodnie z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego w okresie 2014–2020. W związku z tym, w ramach dokumentu opracowano katalog kierunków działania, do których zmierzać powinna gmina Dobrzeń Wielki we wskazanym okresie czasu. Nie zamyka to oczywiście drogi do wypracowania i realizowania innych kierunków działań i rozwiązań. Niemniej jednak podstawą zmian, korekt i modyfikacji powinny być wyłącznie względy merytoryczne, wynikające ze zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych (szans i zagrożeń rozwojowych, tkwiących w otoczeniu gminy – prawnych, finansowych, społecznych, gospodarczych, międzynarodowych) oraz wewnętrznych (silnych i słabych stron) rozwoju gminy.

Strategia rozwoju oprócz swojego zasadniczego celu, jakim jest wskazanie kierunków rozwoju, jest również doskonałą płaszczyzną integrującą władze i społeczność gminy wokół jej najważniejszych problemów i szans rozwojowych, jakie niesie współczesny świat. Dokument ten nie ogranicza się jednak w swych zapisach wyłącznie do zadań realizowanych przez samorząd terytorialny, proponując równoległe partycypację innym podmiotom. Tak realizowana kooperacja stanowi jeden z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej, zwłaszcza w kontekście nadchodzącego okresu programowania 2014–2020, gdzie nacisk położony jest na realizowanie wspólnej polityki rozwoju lokalnego w kontekście terytorialnym, mającej na celu współpracę samorządów na rzecz maksymalnego wykorzystania wspólnych atutów i rozwiązywania problemów poszczególnych obszarów danego województwa.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1: Analiza społeczno-gospodarcza gminy Dobrzeń Wielki

Załącznik nr 2: Analiza SWOT

ZAŁĄCZNIK NR 1. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY DOBRZEŃ WIELKI

Poniższe informacje stanowią podstawę do analizy oraz wyciągnięcia wniosków, które pozwoliły na określenie mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń znajdujących się w jej otoczeniu (Analiza SWOT). Następnie na tej podstawie wyznaczono cele i zadania strategiczne. Przeprowadzenie analizy służyło również inwentaryzacji stanu gminy, dzięki czemu można ocenić zasoby jednostki oraz określić potrzeby inwestycyjne na przyszłe lata. Niezbędne dane statystyczne wykorzystane do opracowania analizy społeczno-gospodarczej pochodzą z Banku Danych Lokalnych prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny oraz z informacji przekazanych przez Urząd Gminy i jednostki organizacyjne. Posłużono się również aktualnymi informacjami znajdującymi się na stronie WWW i BIP gminy i wielu innych zawierających dane dotyczące gminy Dobrzeń Wielki.

1. POŁOŻENIE

Gmina Dobrzeń Wielki położona jest w centralnej części województwa opolskiego, na wysokości od 143 do 163 m n.p.m. Najwyżej położony punkt w gminie to wzniesienie, zlokalizowane na południe od wsi Czarnowąsy, o wysokości 162,8 m n.p.m., zaś najniższe usytuowane są tereny położone w dolinie rzeki Odry, na wysokości Babiego Lasu – 143 m n.p.m. Współrzędne geograficzne wynoszą 51° szerokości geograficznej północnej oraz 18° długości geograficznej wschodniej.

Gmina Dobrzeń Wielki wchodzi w skład województwa opolskiego oraz powiatu opolskiego ziemskiego. Graniczy:

- od zachodu z gminą Popielów;
- od północy z gminą Pokój;
- od północnego wschodu z gminą Murów;
- od wschodu z gminą Łubniany;
- od południa z gminą miasto Opole;
- od południa z gminą Dąbrowa.

Rysunek 1. Położenie gminy Dobrzeń Wielki w powiecie opolskim

Źródło: www.odnowawsi.eu

Tak dogodne położenie sprawia, że należy do najprężniej rozwijających się gmin Opolszczyzny, również za sprawą zlokalizowanych na jej terenie dużych zakładów przemysłowych, dobrego rolnictwa, zaradności oraz przedsiębiorczości jej mieszkańców i władz gminy.

Odległość z Dobrzemia Wielkiego do siedziby powiatu oraz do stolicy województwa Opola wynosi 15 km.

Ponadto do:

- Wrocławia – 84 km;
- Katowic – 119 km;
- Krakowa – 188 km;
- Warszawy – 313 km;
- Gdańska – 486 km.

Odległość z Dobrzemia Wielkiego do najbliższych, większych przejść granicznych wynosi:

- Czechy (Prudnik – Trzebina) – 84 km;
- Słowacja (Zwardoń) – 209 km;
- Niemcy (Jędrzychowice) – 249 km.

Powierzchnia gminy Dobrzeń Wielki wynosi 91 km², co stanowi 5,73% powierzchni powiatu opolskiego.

W skład gminy wchodzi 9 sołectw (liczba mieszkańców na koniec 2012 r.):

- Dobrzeń Wielki – 4297 mieszkańców;
- Chróścice – 2868 mieszkańców;
- Czarnowąsy – 3285 mieszkańców;
- Kup – 1160 mieszkańców;
- Dobrzeń Mały – 756 mieszkańców;
- Borki – 525 mieszkańców;
- Świerkle – 553 mieszkańców;
- Krzanowice – 426 mieszkańców;
- Brzezcie – 235 mieszkańców.

Rysunek 2. Podział gminy Dobrzeń Wielki na sołectwa

<http://www.dobrzeńwielki.pl/39/7885/polozenie-i-podzial-na-solectwa.html>

1.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Gmina Dobrzeń Wielki pomimo, że jest samorządową jednostką wiejską, ma wielofunkcyjny charakter z wiodącą rolą sektora przemysłowego i rolnego. Zdecydowana większość mieszkańców pracuje w miejscowych zakładach produkcyjnych i rolnictwie. Pozostała grupa pracuje w sektorze usługowym. W oparciu o analizy przeprowadzone na podstawie zebranych materiałów inwentaryzacyjnych oraz na podstawie występujących powiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych, można przyjąć następujący system obsługi ludności gminy: gmina jest ośrodkiem głównego poziomu obsługi o zasięgu lokalnym obsługujący w zakresie usług ponadpodstawowych teren całej gminy – miejscowość Dobrzeń Wielki. Pełni ona funkcję administracyjną, stanowi ośrodek koncentracji usług dla ludności oraz obsługi rolnictwa. Tym samym Dobrzeń Wielki pełni funkcję lokalnego centrum rozwoju, które jest istotnym czynnikiem wzrostu i kumuluje usługi oraz inne działalności gospodarcze w skali umożliwiającej społeczny i ekonomiczny rozwój sąsiadujących z nimi miejscowości. Ośrodki pośredniego poziomu obsługi z poszerzonym programem usługowym, współpracujące z ośrodkiem gminnym – wieś: Czarnowąsy, Chróścice oraz Kup. Są to ośrodki stanowiące etap pośredni w kompleksowym systemie obsługi ludności, szczególnie w zakresie usług oświaty, opieki zdrowotnej i usług rynkowych, o odpowiednio dużej liczbie ludności w rejonie obsługi.

Pozostałe ośrodki, o zróżnicowanych funkcjach: produkcyjnych, usługowych i rolniczych, obsługujące ludność w podstawowym zakresie usług. Zaliczyć do nich można pozostałe wsie: Dobrzeń Mały, Borki, Świerkle, Krzanowice i Brzezcie. Ta ostatnia miejscowość (Brzezcie) pełni specyficzną rolę w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy Dobrzeń Wielki. Pomimo, że zamieszkuje ją najmniejsza liczba mieszkańców w gminie, to właśnie na jej terenie zlokalizowanych jest najwięcej miejscowych zakładów produkcyjnych. Powodem takiego stanu jest przede wszystkim obecność PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Opole i kooperujących z nią podmiotów.

Dobrzeń i okoliczne miejscowości, dzięki nowoczesnej i bardzo estetycznej zabudowie oraz wysokiemu standardowi życia mieszkańców, sprawiają wrażenie dostatnich, przez co zmienia się ich pierwotny charakter typowo wiejskich miejscowości.

1.2. Struktura użytkowania gruntów

W przeważającej większości grunty na terenie gminy Dobrzeń Wielki należą do osób fizycznych – prawie 50% wszystkich gruntów. Dość duża część gruntów należy do Skarbu Państwa, jest to bowiem aż 39,5% (bez gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste).

Tabela 1. Kategorie gruntów w gminie Dobrzeń Wielki w 2013 r.

Kategorie gruntów w gminie Dobrzeń Wielki	ha	%
Grunty SP z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	3594	39,5
Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	346	3,8
Grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	17	0,2
Grunty gmin i zw. międzygminnych państwowych i innych państwowych osób	313	3,4
Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	10	0,1
Grunty osób fizycznych	4446	48,9
Grunty spółdzielni	30	0,3
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	47	0,5
Wspólnoty gruntowe	7	0,1
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	27	0,3

Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0
Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	48	0,5
Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0
Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych	174	1,9
Powierzchnia wyrównawcza	42	0,5
Łączna powierzchnia	9101	100

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

1.3. Tereny inwestycyjne

W ramach procedury certyfikacyjnej konkursu – Gmina Fair Play – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji przeprowadzono badanie inwestorów. W roku 2009 badanie przeprowadzono w sumie w 152 gminach, które uczestniczyły w VIII edycji konkursu. W ramach badania odpowiedzi udzieliło 3368 respondentów. Inwestorów dobrano losowo spośród osób i firm, które w latach 2006–2008 realizowały procesy inwestycyjne w gminie.

W badaniu wzięła też udział gmina Dobrzeń Wielki. Pod względem jakości i środowiska obsługi oceniono gminę bardzo dobrze. Wyniki plasowały się powyżej średniej, zwłaszcza na wyróżnienie zasługuje łatwość dostępu do urzędu.

Ważnym aspektem decydującym o konkurencyjności na rynku inwestycyjnym są czynniki ekonomiczne tj.: dostęp do potencjału wykonawczego na terenie gminy; dostęp do materiałów i surowców budowlanych na terenie gminy; dostęp do mediów i infrastruktury na terenie gminy; poziom kosztów realizacji inwestycji na terenie gminy; racjonalność ekonomiczna realizacji inwestycji w danej gminie. We wszystkich kategoriach gmina Dobrzeń Wielki wypada dość dobrze.

W ramach oceny jakości promocji inwestycji i klimatu inwestycyjnego przebadano następujące cechy szczególne: jakość pisemnej informacji dla inwestorów o procedurach, warunkach i wymaganiach formalnych; jakość informacji przekazywanej osobiście przez pracowników gminy; jakość promocji gminy w zakresie informacji o działkach, ofertach gminy, uzbrojeniu; przejrzystość stosowanych zasad, procedur i przetargów dotyczących realizacji inwestycji; przyjazność obsługi inwestorów i atmosfera stwarzana przez pracowników. Pod względem wskazanych elementów gmina Dobrzeń Wielki wypada zadowolająco. Wskaźniki gminy są wyższe od średniej, zbliżają się do najlepszego wyniku w badaniu.

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki wytyczono kilka atrakcyjnych terenów inwestycyjnych pod placówki usługowe, przetwórstwo rolno-spożywcze oraz zakłady przemysłowe. Wykaz wraz z krótką charakterystyką został zawarty w poniższej tabeli.

Tabela 2. Tereny inwestycyjne na terenie gminy Dobrzeń Wielki

Miejscowość	Przeznaczenie podstawowe	Istniejąca infrastruktura	Połączenia transportowe
Krzanowice	Tereny usług i rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² , zabudowa produkcyjna, obiekty, tereny i urządzenia infrastruktury technicznej, drogi wewnętrzne i dojazdowe, parkingi, miejsca postojowe;	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zasilanie elektroenergetyczne – przylega do terenu ▪ Gaz – przylega do terenu ▪ Woda – przylega do terenu ▪ Kanalizacja – przylega do terenu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Droga dojazdowa do terenu – teren przylega do północnej obwodnicy m. Opole ▪ Autostrada/droga krajowa – 25 km ▪ Kolej – 6 km ▪ Bocznica kolejowa – 6 km ▪ Najbliższe lotnisko międzynarodowe – 75 km (Wrocław) ▪ Najbliższe miasto wojewódzkie – Opole – 8 km

Czarnowąsy	Wielofunkcyjne tereny aktywizacji gospodarczej: działalność produkcyjna, usługowa, składowo-magazynowa, przetwórstwo rolno-spożywcze, wielkopowierzchniowe tereny hurtu wraz z urządzeniami towarzyszącymi funkcji podstawowej (obsługa techniczna i transportową) oraz z zielenią osłonową i ozdobną	<ul style="list-style-type: none">▪ Zasilanie elektroenergetyczne – przylega do terenu▪ Gaz – przylega do terenu▪ Woda – przylega do terenu▪ Kanalizacja – przylega do terenu	<ul style="list-style-type: none">▪ Odległość od obwodnicy północnej miasta Opola wynosi około 5 km.
Chróścice	Tereny zabudowy produkcyjnej, baz, składów i magazynów (w tym handel hurtowy)	<ul style="list-style-type: none">▪ Elektryczność – przylega do terenu▪ Gaz – przylega do terenu▪ Woda – przylega do terenu▪ Kanalizacja – przylega do terenu	<ul style="list-style-type: none">▪ Dojazd drogą gminną wzdłuż torów kolejowych naw. żwirowa▪ Autostrada / droga krajowa – 35 km▪ Kolej – 0,5 km▪ Bocznica kolejowa – 0,5 km▪ Najbliższe lotnisko międzynarodowe – 75 km (Wrocław)▪ Najbliższe miasto wojewódzkie – Opole – 18 km
Dobrzeń Wielki	Teren aktywności gospodarczych	<ul style="list-style-type: none">▪ Zasilanie elektroenergetyczne – przylega do terenu▪ Gaz – przylega do terenu▪ Woda – przylega do terenu▪ Kanalizacja – przylega do terenu	<ul style="list-style-type: none">▪ Droga dojazdowa do terenu: dojazd ul. Jańskiego naw. asfaltowa o szer. 5 m obok drogi wojewódzkiej nr 454. Teren przylega także do projektowanej obwodnicy gminy Dobrzeń Wielki▪ Autostrada / droga krajowa – 35 km▪ Kolej – 1 km▪ Bocznica kolejowa – 1 km▪ Najbliższe lotnisko międzynarodowe – 75 km (Wrocław)▪ Najbliższe miasto wojewódzkie – Opole – 14 km

Źródło: <http://www.dobrzeńwielki.pl/>

Silne strony Gminy Dobrzeń Wielki:

- konsultacje władz gminy z biznesem;
- wysoki wskaźnik aktywności zawodowej wśród mieszkańców;
- bardzo duże zainteresowanie terenem jako lokalizacją dla budownictwa jednorodzinnego;
- dostępność planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów inwestycyjnych oraz infrastruktura techniczna;
- wysoki wskaźnik finansowania zewnętrznego w realizacji przedsięwzięć w gminie;
- dostępność do ekologicznej energii cieplnej w ramach przebiegającej przez gminę sieci; dopłaty do prywatnych przedsięwzięć ekologicznych.

2. WARUNKI PRZYRODNICZE

2.1. Klimat

Obszar gminy Dobrzeń Wielki charakteryzuje się łagodnymi warunkami klimatycznymi, co związane jest z położeniem w centralnej części Niziny Śląskiej, która należy do najłagodniejszych pod względem klimatu obszarów Polski. Klimat gminy Dobrzeń Wielki, za sprawą migracji mas powietrza wzdłuż doliny Odry, charakteryzuje się przewagą wpływu oceanicznego nad kontynentalnym. Średnia temperatura roczna wynosi 8°C, a rozkład temperatur w poszczególnych porach roku jest korzystny. Średnia temperatura stycznia wynosi – 2°C, lipca 17,5 °C. Roczna suma opadów wynosi 638 mm. Największe miesięczne sumy opadów przypadają na lipiec i sierpień, najniższe na luty i marzec. Wśród wiatrów przeważają zachodnie (17%) i południowe (17–20%). Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 2,5–3 m/s. Udział energetycznych prędkości wiatru (4–15 m/s) wynosi 30%, natomiast cisz atmosferycznych 10%.

Łagodność klimatu Dobrzeń Wielkiego przejawia się niskimi amplitudami temperatur, niezbyt dużą sumą opadów, szybko następującymi termicznymi porami w roku w I półroczu i późno następującymi w II półroczu. Zimy w gminie Dobrzeń Wielki są łagodne i krótkie, lata długie i ciepłe.

2.2. Wody

Gmina Dobrzeń Wielki charakteryzuje się bogatym systemem wód powierzchniowych. System ten tworzą trzy duże rzeki: Odra, Mała Panew i Brynica oraz liczne mniejsze rzeki (Jemielnica, Swornica, Żydówka, Brzeziczanka) i potoki, zgrupowania stawów, wyrobiska poeksploatacyjne, torfowiska, starorzecza, niewielkie oczka wodne, namuliska, niecki bezodpływowe, tereny zalewowe oraz rozbudowana sieć kanałów i rowów melioracyjnych.

W odwadnianiu terenu gminy największy udział ma Odra – 60%, następnie Brynica – 30% i Mała Panew – 10%.

Zróżnicowanie gęstości sieci rzecznej waha się od największej (do 1,75 km/km²) w otoczeniu części doliny Odry i Małej Panwi oraz w północnej części gminy w dolinie Brynicy do najniższej gęstości sieci (0,50–0,75 km/km²) na zalesionym obszarze pomiędzy miejscowościami Kup i Świerkle, stanowiącym wododział Odry, Małej Panwi i Brynicy.

Największa rzeka w gminie – Odra, stanowi południową granicę gminy. Koryto Odry na tym odcinku jest w pełni uregulowane. Na wysokości gminy, w Dobrzeń Wielkim i Chróścicach, zlokalizowane są stopnie wodne piętrzące wodę dla potrzeb żeglugowych. Na terenie gminy znajduje się również Mała Elektrownia Wodna (MEW) na rzece Brynicy w Kup.

Rzeki i potoki na terenie gminy Dobrzeń Wielki w większości przepływają równoleżnikowo, odprowadzając wody ze wschodu na zachód.

Liczne zbiorniki wodne, lecz o niewielkiej powierzchni, zlokalizowane są głównie w dolinie Odry i Brynicy oraz na terenach leśnych koło miejscowości Świerkle.

Na obszarze gminy Dobrzeń Wielki zlokalizowany jest posterunek wodowskazowy w Czarnowąsach na rzece Małej Panwi – wiadukt na drodze wojewódzkiej nr 454. Charakterystykę hydrologiczną obszaru można określić na podstawie danych z posterunku hydrologicznego IMGW na Odrze w Opolu, uwzględniając regulację przepływów na Odrze systemem śluz. Profil wodowskazowy na Odrze w Opolu zlokalizowany jest na 152,2 km biegu rzeki i zamyka zlewnię o powierzchni 10989,2 km². Rzędna zera wodowskazu wynosi 147,12 m n.p.m.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP). Są to:

- GZWP nr 323: Subzbiornik rzeki Stobrawa;
- GZWP nr 333: Opole – Zawadzkie;
- GZWP nr 335: Krapkowice – Strzelce Opolskie;
- GZWP nr 336: Niecka Opolska.

2.3. Gleby

Lokalne warunki przyrodnicze powodują, że gleby gminy Dobrzeń Wielki zaliczają się do jednych z najłagodniejszych na obszarze województwa opolskiego. Gleby na terenie gminy Dobrzeń Wielki są typologicznie zróżnicowane, z przewagą piaszczystych, oraz ze znacznym udziałem gliniastych. Większość utworów pyłowych i organicznych występuje pod trwałymi użytkami zielonymi. Na terenie gminy nie występują większe skupiska gleb ilastych

i żwirowych. Z typów gleb dominują mady rzeczne i czarne ziemie. Rejony glebowe układają się analogicznie do jednostek morfologicznych. Najlepsze gleby, wykształcone w postaci mad, występują w obrębie terasy zalewowej (dolina rzeki Odry). Pod względem bonitacyjnym należą one do klas IIIa i IVa. Nieco gorsze gleby (rędziny), występują na skłonach garbu groszowickiego, kwalifikowane do klas IVa i IVb. Pozostałe gleby występujące w obrębie terasy nadzalewowej reprezentowane są przez bielice, kwalifikujące się do V i VI klasy bonitacji. Użytki zielone dolin rzek: Odry i Brynicy należą do IV i V klasy użytków zielonych. Na obszarach wodnolodowcowych we wschodniej części gminy zdecydowanie dominują gleby słabsze, co też stało się przyczyną zalesienia tego obszaru. Pod względem przydatności rolniczej gleb ornych na terenie gminy dominują kompleksy żytnie i pszenne, co świadczy o umiarkowanym potencjale powierzchni gleb dla produkcji rolnej.

2.4. Surowce mineralne

Na obszarze gminy Dobrzeń Wielki aktualnie udokumentowane są złoża kopalin:

- „Dobrzeń” – złożo wapieni i margli przemysłu cementowego, położone w miejscowości Dobrzeń Wielki. Udokumentowane jest w kategorii C1 na powierzchni 39,8 ha (zasoby wynoszą 13800 tys. Mg, średnia miąższość kopaliny – 39,7 m). W nadkładzie o średniej grubości 0,3 m występują gleba i gliny. W klasyfikacji sozologicznej złożo uznano za konfliktowe. Nie przewiduje się eksploatacji tego złoża ze względu na konflikt z istniejącymi uwarunkowaniami (tereny rozwojowe Dobrzeń Wielki) oraz znaczną odległość od zakładów przemysłu cementowego.
- „Groszowice II – Wróblin” – złożo wapieni i margli przemysłu cementowego, położone w Krzanowicach, na pograniczu gminy Dobrzeń Wielki i m. Opola. Udokumentowano je w 1959 r. na powierzchni 63,8 ha, w tym ok. 30 ha w gminie Dobrzeń Wielki. Na powierzchni złoża występują gleby chronione klas I – IVa. W klasyfikacji sozologicznej złożo uznano za konfliktowe. Nie przewiduje się eksploatacji tego złoża ze względu na konflikt z istniejącym zagospodarowaniem (północna obwodnica drogowa m. Opola, linia kolejowa Opole – Wrocław Brochów, tereny rozwojowe Opola i Krzanowic) oraz odległość od zakładów przemysłu cementowego.
- „Chróścice – Siołkowice” – złożo kruszywa naturalnego piaszczysto-żwirowego, położone częściowo (ok. 90 ha) w północno – zachodniej części gminy. Pozostała część tego złoża zlokalizowana jest w sąsiedniej gminie Popielów. Piaski i żwiry są przydatne na potrzeby budownictwa. Złożo jest zawodnione. W klasyfikacji sozologicznej zaliczone zostało do mało konfliktowych.
- „Siołkowice 2” – złożo kruszywa naturalnego piaszczysto-żwirowego z towarzyszącymi piaskami former-skimi, którego niewielki zalesiony fragment (ok. 4 ha) znajduje się na terenie gminy Dobrzeń Wielki. Piaski i żwiry zawierają średnio: 52,3% ziaren o średnicy poniżej 2 mm, 0,5% pyłów mineralnych, 6,1% ziaren nieforemnych i płaskich, 2,6% ziaren słabych i zwietrzałych, 0,05% siarki całkowitej w przeliczeniu na SO₃. Ich temperatura spiekania wynosi 1350°C. Piaski i żwiry są przydatne na potrzeby budowlane i do celów produkcji żwirów filtracyjnych, a piaski formierskie mogą znaleźć zastosowanie w odlewnictwie. Złożo jest zawodnione i należy do mało konfliktowych. W 2008 r. na wniosek użytkownika złożo „Siołkowice 2” wykreślono z krajowego bilansu zasobów kopalin.
- „Brzezie – Elektrownia” – złożo piasków rzecznych, kopalina jest przydatna na potrzeby budownictwa i drogownictwa. Złożo jest częściowo zawodnione i zostało zaliczone do mało konfliktowych. Zasoby dostępne złożo „Brzezie Elektrownia” są już wyczerpane i zakończono eksploatację.
- „Brzezie – Zachód” – złożo kruszywa piaszczysto-żwirowego, położone bezpośrednio na zachód od złoża „Brzezie-Elektrownia”. Kruszywo o zawartości frakcji piaskowej śr. 70% jest przydatne dla celów budowlanych i filtracyjnych. Eksploatacji złoża zaniechano z powodu zlokalizowania w strefie ochrony pośredniej gminnego ujęcia wód podziemnych w Brzeziu.
- „Chróścice” – złożo kruszywa naturalnego, zlokalizowane w odległości około 1 km na północ od zabudowy wsi Chróścice, przy linii kolejowej Opole – Wrocław Brochów. Złożo jest zawodnione. W klasyfikacji sozologicznej zaliczone zostało do mało konfliktowych. Eksploatacja złoża została zaniechana ok. 2000 r. z powodu wyczerpania dostępnych zasobów.
- „Chróścice 3” – złożo kruszywa naturalnego piaszczysto-żwirowego, udokumentowane w 2006 r., położone w dolinie rzeki Odry, na północ od przysiółka Babi Las. Dotychczas nie występowało o koncesję na wydobywanie kopaliny z tego złoża, prawdopodobnie z powodu konfliktowego położenia (obszar Natura 2000 „Grądy Odrzańskie”, tereny szczególnego zagrożenia powodzią).
- „Chróścice 4” – złożo kruszywa naturalnego piaszczysto-żwirowego, udokumentowane w 2002 r., położone w dolinie rzeki Brynicy. Jakość złoża jest niezbyt wysoka, kopalina zawiera średnio aż 76,9% frakcji piaskowej poniżej 2 mm. Złożo „Chróścice 4” jest eksploatowane.

2.5. Lasy

Tereny leśne są obszarami cennymi pod względem florystycznym, ekologicznym i krajobrazowym. Skupia się w nich większość chronionych i rzadkich gatunków roślin, występujących na terenie gminy. Gmina Dobrzeń Wielki charakteryzuje się znacznym zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 3406 ha i stanowią 37,25% powierzchni gminy. Obszary leśne położone są głównie wzdłuż północnej i wschodniej granicy gminy Dobrzeń Wielki. Na obszarze gminy występuje większość zbiorowisk leśnych charakterystycznych dla terenów nizinnych. W dolinie rzeki Odry oraz miejscami w dolinach rzek: Małej Panwi i Brynicy występują lasy liściaste. Natomiast na pozostałym terenie dominują lasy iglaste, głównie bory sosnowe i mieszane. Mają one najczęściej niewielką wartość przyrodniczą, gdyż są to przeważnie zbiorowiska wtórne, ze sztucznie nasadzaną sosną na siedliskach łąkowych.

W lasach na terenie gminy Dobrzeń Wielki kumulują się różne negatywne zjawiska pochodzenia biotycznego i antropogenicznego, wpływające na ogólne osłabienie istniejących drzewostanów i całych ekosystemów leśnych. Głównym źródłem zagrożenia dla lasów są przede wszystkim gazowe i pyłowe zanieczyszczenia powietrza emitowane przez przemysł (dwutlenek siarki, związki azotu i fluoru), a także silne wiatry i szkodniki. Te wszystkie niekorzystne czynniki oddziałujące na lasy gminy Dobrzeń Wielki spowodowały degradację drzewostanu leśnego i zakwalifikowanie lasów do I kategorii uszkodzeń przemysłowych („Operat urządzeniowy gospodarstwa leśnego Kup”). Mimo pogarszającego się stanu zdrowotnego drzewostanu ekosystemy leśne nadal zachowują swoje najistotniejsze walory krajobrazowe, kulturowe i społeczne. Spełniają one ważną rolę glebochronną, a także modyfikują klimat w skali całego regionu. Walory zasobów leśnych stanowią naturalny potencjał rozwoju turystyki.

2.6. Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki istnieją dobre warunki do wykorzystywania energii z cieków wodnych (głównie rzeki Odry, poprzez budowę małych elektrowni wodnych (MEW), o mocy do 5 MW) oraz energii słonecznej. Niekorzystne warunki natomiast utrudniają możliwości rozwoju energetyki odnawialnej w oparciu o energię wiatru (IV – niekorzystna strefa wietrzności) oraz biogazu¹.

Według stanu na rok 2013 w zakresie odnawialnych źródeł energii na terenie gminy wykorzystuje się:

- energię słoneczną do podgrzania wody w pawilonie sportowym w miejscowości Kup oraz w sali wiejskiej w Krzanowicach;
- energię geotermalną do ogrzewania sali w Krzanowicach;
- energię wodną w Elektrowni Wodnej Dobrzeń (maksymalna moc zainstalowana 1,6 MW) oraz Małej Elektrowni Wodnej (MEW) na rzece Brynicy w Kup.

Gmina podejmuje również działania mające na celu termomodernizację budynków użyteczności publicznej. Termomodernizacja została przeprowadzona w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dobrzeń Wielkim, świetlicy wiejskiej w miejscowości Kup oraz Zespole Szkół w Chróścicach i Dobrzeń Wielkim.

¹ Raport – Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na Opolszczyźnie, Opole 2011

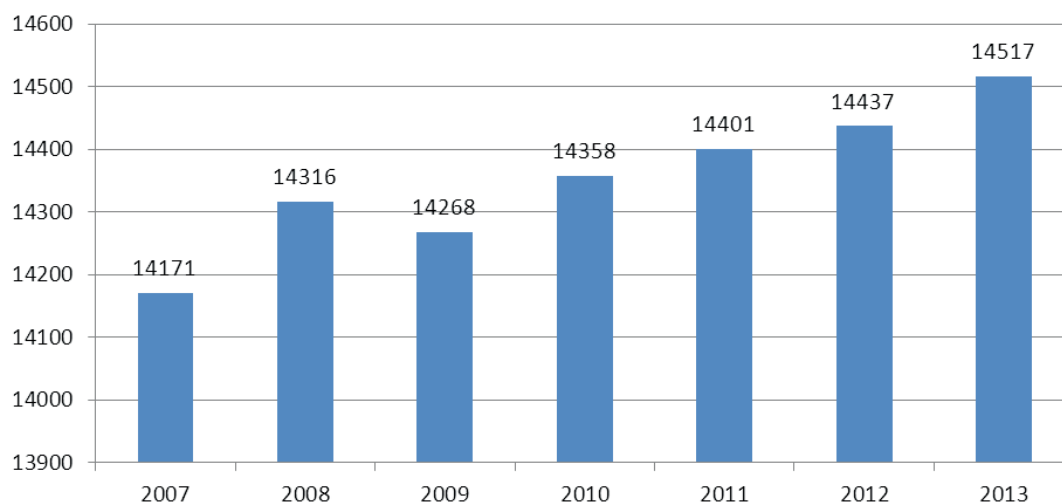
3. PROCESY DEMOGRAFICZNE

3.1. Ludność

Mocną stroną gminy Dobrzeń Wielki są procesy demograficzne w niej zachodzące. Zmiany demograficzne gminy wyróżniają się na tle powiatu i województwa opolskiego, a także przedstawiają się pozytywnie na tle kraju. Jednocześnie wskaźnik obciążenia demograficznego (wynikający ze struktury wiekowej) jest niższy. Mimo zachodzącego procesu starzenia się społeczeństwa, sytuacja demograficzna gminy Dobrzeń Wielki jest ustabilizowana i korzystna z ekonomicznego punktu widzenia.

Na koniec roku 2013 gminę Dobrzeń Wielki zamieszkiwało 14 517 mieszkańców, co stanowiło 10,89 % ludności powiatu opolskiego .

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Dobrzeń Wielki w latach 2007–2013

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

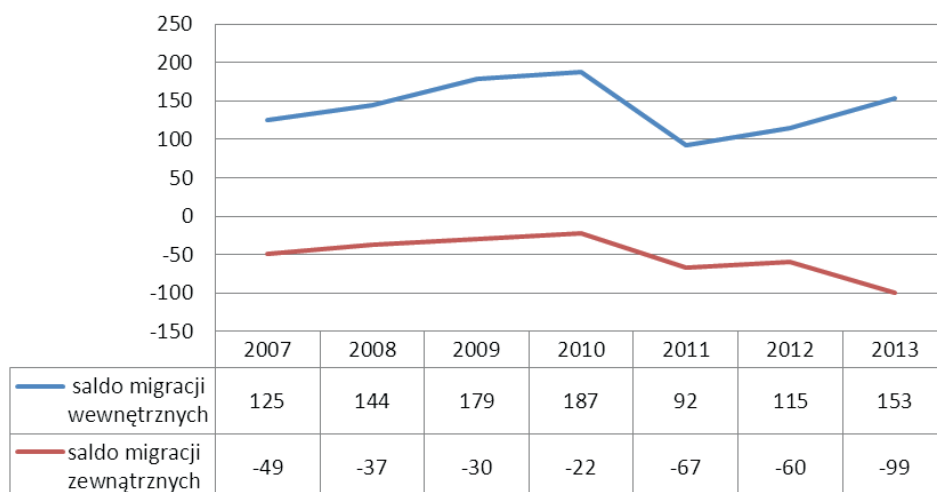
Zmiany demograficzne zachodzące w latach 2007–2013 na terenie gminy Dobrzeń Wielki wskazują na stały wzrost liczby mieszkańców. Wyjątek stanowi rok 2009, kiedy to nastąpił nieznaczny spadek liczby ludności. Prognozuje się, że obecny trend wzrostowy liczby ludności w gminie zostanie utrzymany w kolejnych latach.

Zmiany demograficzne zachodzące w gminie są pozytywne, zwłaszcza ze względu na położenie gminy w województwie opolskim, które boryka się z masowym wyludnieniem oraz pesymistyczną prognozą liczby ludności i ruchu naturalnego do roku 2035². W odpowiedzi na zagrożenia spowodowane spadkiem liczby ludności w województwie została utworzona Specjalna Strefa Demograficzna mająca na celu odbudowę i wzmocnienie potencjału demograficznego Opolszczyzny³.

² Główny Urząd Statystyczny, Prognoza ludności na lata 2008–2035 (opracowana 2007 r.)

³ Program Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 roku

Wykres 2. Saldo migracji w gminie Dobrzeń Wielki w latach 2007–2013

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Jednym z czynników kształtujących liczbę mieszkańców jest saldo migracji. W omawianej gminie od lat utrzymuje się dodatnie saldo migracji wewnętrznych, które w znacznej mierze pokrywa ujemne saldo migracji zewnętrznych.

Tabela 3. Saldo migracji w gminie Dobrzeń Wielki i jednostkach porównawczych (stan na rok 2013)

Wskaźnik	Gmina Dobrzeń Wielki	Powiat opolski	Województwo opolskie	Polska
Saldo migracji wewnętrznych	153	489	-892	0
Saldo migracji zewnętrznych	-99	-505	-2439	-19904
Saldo migracji na 1000 osób	3,7	-0,1	-3,3	-0,5

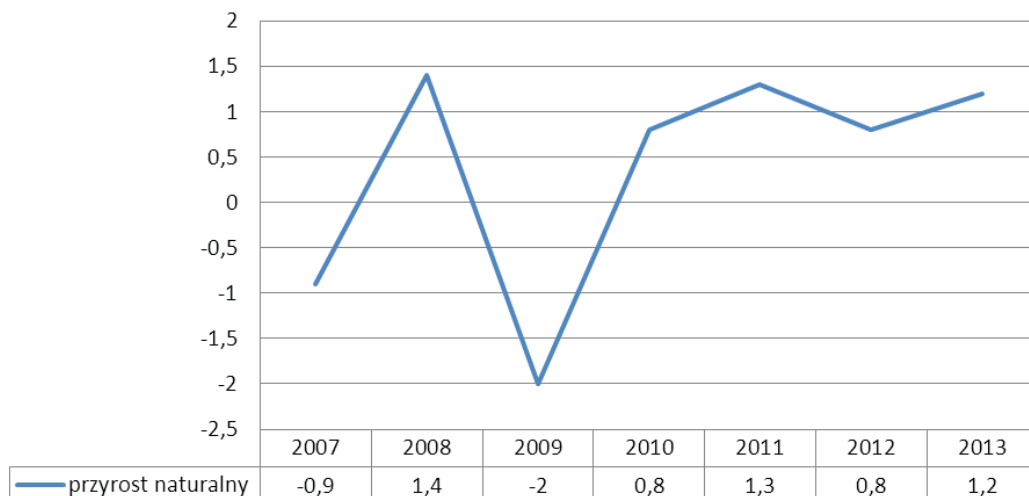
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Gmina Dobrzeń Wielki na tle powiatu, województwa opolskiego oraz Polski pod względem salda migracji przedstawia się bardzo korzystnie. Gmina jako jedyna w 2013 roku osiągnęła dodatni wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców.

Przyrost naturalny w gminie Dobrzeń Wielki w latach 2007–2009 zmieniał się skokowo, osiągając raz wartości ujemne, raz dodatnie. Od roku 2010 przyrost kształtuje się już tylko na poziomie dodatnim i nie wykazuje dużych zmienności.

Wykres 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Dobrzeń Wielki w latach 2007–2013

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Dobrzeń Wielki i jednostkach porównawczych (stan na rok 2013)

Wskaźnik	Gmina Dobrzeń Wielki	Powiat opolski	Województwo opolskie	Polska
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,2	-0,4	-2,0	-0,5

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Dodatni przyrost naturalny jest zjawiskiem wysoce pożądanym w obliczu zjawiska jakim jest starzenie się społeczeństwa, które dotyczy demografii ogólnopolskiej. Przyrost naturalny w gminie Dobrzeń Wielki jest w porównaniu do powiatu i województwa opolskiego na dobrym, korzystnym poziomie.

Tabela 5. Gęstość zaludnienia w gminie Dobrzeń Wielki i jednostkach porównawczych (stan na rok 2013)

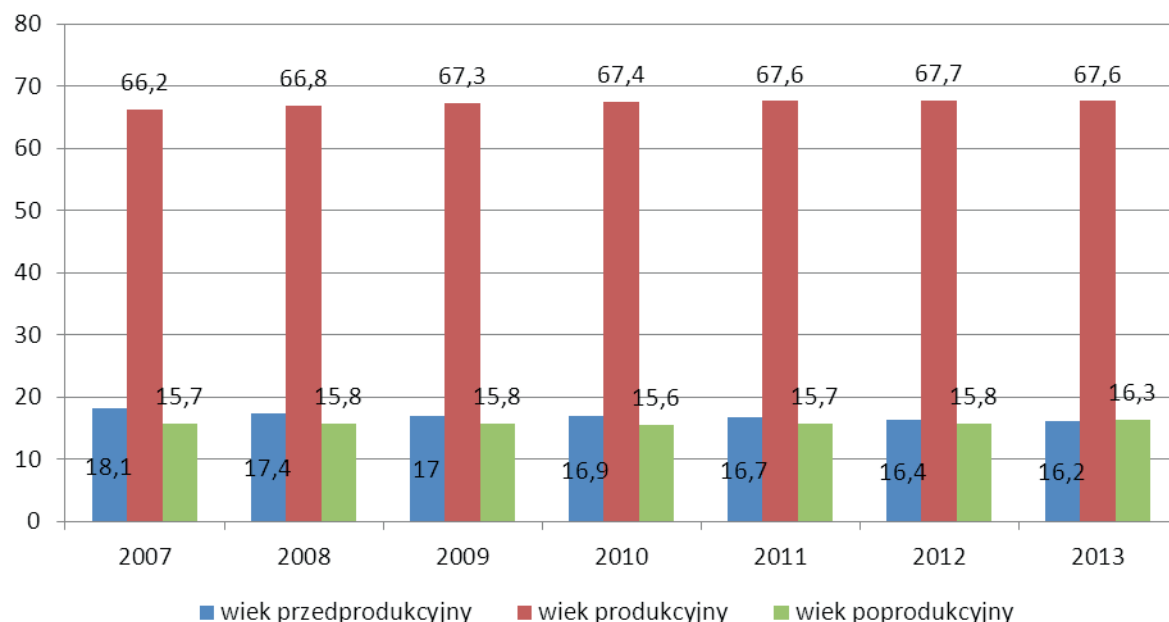
Wskaźnik	Gmina Dobrzeń Wielki	Powiat opolski	Województwo opolskie	Polska
Liczba osób na 1 km ²	160	84	107	123

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Gęstość zaludnienia w gminie Dobrzeń Wielki jest bardzo wysoka. Jest dwukrotnie wyższa niż średnia gęstość zaludnienia w powiecie opolskim. Ponadto, wskaźnik omawianej gminy jest też wyższy od gęstości zaludnienia w województwie opolskim i kraju.

Wysoki wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie Dobrzeń Wielki może świadczyć o atrakcyjności gospodarczej oraz mieszkalnej gminy.

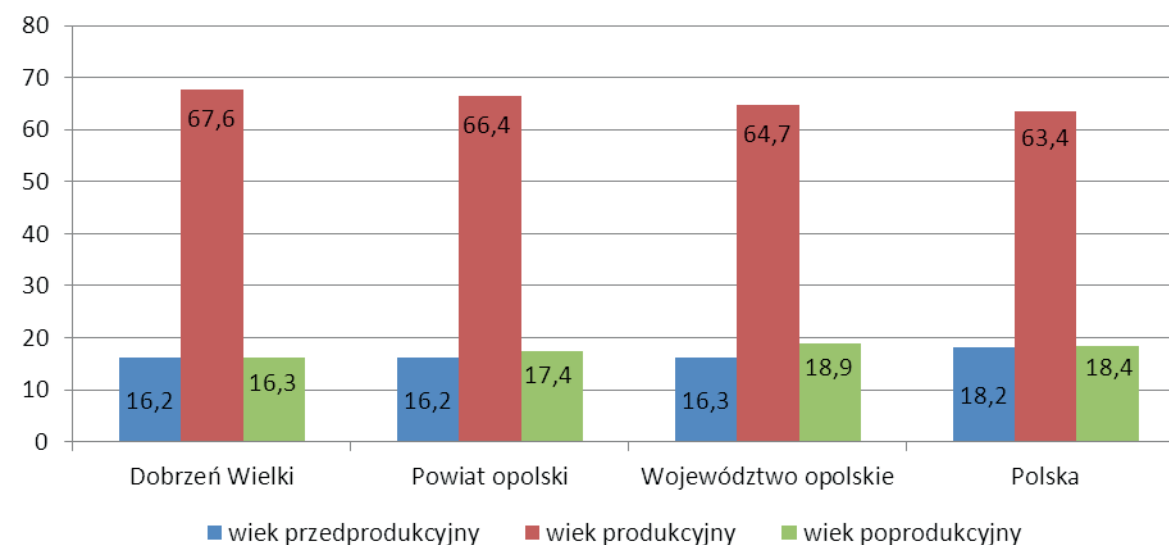
Wykres 4. Struktura wiekowa gminy Dobrzeń Wielki w latach 2007–2013

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Powyższy wykres przedstawia procentowy udział grup wiekowych w ogóle ludności gminy Dobrzeń Wielki w latach 2007–2013. W grupie wieku produkcyjnego zauważalny jest niewielki wzrost, natomiast w grupie wieku przedprodukcyjnego spadek liczby ludności. Bardzo ustabilizowana sytuacja jest w grupie wieku poprodukcyjnego – nie odnotowano tutaj większych zmian w analizowanym okresie.

Wykres 5. Struktura wiekowa gminy Dobrzeń na tle jednostek porównawczych (stan na rok 2013)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Przyrównując strukturę wiekową gminy Dobrzeń Wielki w roku 2013 do powiatu, województwa i kraju, można uznać, że sytuacja w gminie kształtuje się pozytywnie. Omawiana gmina wykazuje najwyższy udział osób w wieku produkcyjnym – aż 67,6%, podczas gdy wskaźnik krajowy to 63,4% oraz najniższy wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym – 16,3% przy wskaźniku krajowym równym 18,4%.

Utrzymanie takiej tendencji w gminie w przyszłości będzie miało korzystne przełożenie na funkcjonowanie jednostki.

Tabela 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Dobrzeń Wielki na tle jednostek porównawczych (stan na rok 2013)

Wskaźnik	Gmina Dobrzeń Wielki	Powiat opolski	Województwo opolskie	Polska
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	24,1	26,1	29,2	29

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Struktura wiekowa nieodłącznie związana jest ze wskaźnikiem obciążenia demograficznego. Konsekwentnie ze względu na dużą grupę osób w wieku produkcyjnym i względnie niewielką liczbę osób w wieku poprodukcyjnym wskaźnik obciążenia demograficznego dla gminy Dobrzeń Wielki w 2013 r. był korzystny i wynosił 24,1. Jest to wynik znacznie lepszy od wskaźnika powiatowego, wojewódzkiego i krajowego.

Procesy demograficzne zachodzące w gminie Dobrzeń Wielki można uznać jako korzystne. Liczba mieszkańców na przestrzeni lat wzrasta, utrzymuje się dodatni przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji, dzięki czemu w gminie następuje ożywienie – większa liczba mieszkańców powoduje większe zapotrzebowanie na usługi i determinuje rozwój gminy np. w sferze budownictwa mieszkalnego. Można uznać, że zaobserwowane procesy będą kontynuowane w przyszłości. Pod względem wskazanych czynników gmina znacznie lepiej prezentuje się w porównaniu z powiatem opolskim, dla którego prognozy liczby ludności nie są korzystne⁴.

Ponadto gmina Dobrzeń Wielki odznacza się dość korzystną strukturą wiekową mieszkańców, co przekłada się na niski współczynnik obciążenia demograficznego – niższy od powiatowego, wojewódzkiego i krajowego. Struktura wiekowa ludności na przestrzeni lat wskazuje jednak na spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Pogłębianie się tego zjawiska może doprowadzić w przyszłości do starzenia się społeczeństwa, które jest problemem o skali globalnej. Wraz ze zmianami demograficznymi (wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym) konieczne jest dopasowywanie rynku usług do osób starszych, zapewnienie odpowiedniej opieki w postaci domów opieki i domów dziennej opieki. Zaniedbanie tych kwestii spowoduje ciężką sytuację życiową najstarszej części społeczeństwa.

4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

4.1. Edukacja

Gmina Dobrzeń Wielki odpowiada za prowadzenie szkół i placówek oświatowych na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym. Ponadto do oświatowych jednostek organizacyjnych gminy należy Zespół Szkół w Dobrzeń Wielkim kształcący również na poziomie Liceum Ogólnokształcącego, Technikum oraz Zasadniczej Szkoły Zawodowej.

Przedszkola:

- Publiczne Przedszkole w Dobrzeń Wielkim;
- Publiczne Przedszkole w Brzeziu;
- Publiczne Przedszkole w Czarnowasach oraz Oddział zamiejscowy w Świerklach;
- Publiczne Przedszkole w Chróścicach.

Dostępność przedszkoli ma decydujące znaczenie dla osób planujących założenie rodziny. Kształtowanie pro-rodzinnej polityki państwa, realizowanej na Opolszczyźnie, powinno iść w parze z powszechnością i możliwością wyboru przedszkola. W gminie Dobrzeń Wielki funkcjonuje 5 przedszkoli prowadzonych przez samorząd gminny oraz 3 przedszkola niepubliczne (Niepubliczne Przedszkole w Dobrzeń Małym, Niepubliczne Przedszkole dla dzieci z autyzmem w Kup, Katolickie Przedszkole Niepubliczne in. bł. Edmunda Bojanowskiego prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr Służebniczek NMP w Chróścicach). Istniejąca infrastruktura przedszkolna nie zaspokaja potrzeb mieszkańców gminy Dobrzeń Wielki.

⁴ Główny Urząd Statystyczny, Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011–2035 (oprac. 2007 r.)

Szkoły:

- Zespół Szkół w Chróścicach – w skład zespołu wchodzi szkoła podstawowa, gimnazjum z oddziałami dwujęzycznymi ;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kup – w skład zespołu wchodzi przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum;
- Publiczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Sportowymi w Dobrzeń Wielkim;
- Zespół Szkół w Czarnowąsach – w skład zespołu wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum;
- Zespół Szkół w Dobrzeń Wielkim – w skład zespołu wchodzi gimnazjum, liceum z oddziałami dwujęzycznymi, zasadnicza szkoła zawodowa, uzupełniająca liceum ogólnokształcące dla dorosłych, liceum ogólnokształcące dla dorosłych oraz technikum (od roku 2014).

Uczniowie w 2012 roku na terenie gminy mieli do wyboru 4 szkoły na poziomie podstawowym, 4 szkoły na poziomie gimnazjalnym, 1 szkołę na poziomie zasadniczym zawodowym oraz 3 na poziomie ogólnokształcącym. Nauczanie prowadzone było w 109 pomieszczeniach szkolnych. Uczniowie podzieleni byli na 77 oddziałów.

Tabela 7. Pomieszczenia szkolne i oddziały w szkołach na terenie gminy Dobrzeń Wielki (stan na rok 2012)

Szkolnictwo	liczba szkół	pomieszczenia szkolne	oddziały w szkołach
Szkolnictwo podstawowe	4	51	39
Szkolnictwo gimnazjalne	4	43	24
Szkolnictwo zasadnicze zawodowe	1	4	2
Szkolnictwo ogólnokształcące	3	11	12

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wszystkie szkoły na terenie gminy Dobrzeń Wielki są dobrze wyposażone.

W szkołach nauczane są języki obce: angielski i niemiecki.

W 2012 roku na terenie gminy Dobrzeń Wielki do różnych typów szkół uczęszczało 1 546 uczniów. W porównaniu do roku 2008 liczba uczniów uległa zmniejszeniu o 20,4%. Szczególny spadek liczby uczniów zauważalny jest na poziomie szkolnictwa ogólnokształcącego (spadek o 31,5%).

Tabela 8. Liczba uczniów wg typów szkół w gminie Dobrzeń Wielki (stan na rok 2012)

Szkolnictwo	2008	2009	2010	2011	2012
Szkolnictwo podstawowe	812	777	751	729	709
Szkolnictwo gimnazjalne	592	584	533	498	454
Szkolnictwo zasadnicze zawodowe	210	199	174	168	157
Szkolnictwo ogólnokształcące	330	291	282	289	226

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Gmina Dobrzeń Wielki charakteryzuje się bardzo wysokim współczynnikiem skolaryzacji. W przypadku szkół podstawowych jest to aż 99,73%, co oznacza, że niewielki odsetek dzieci z gminy realizuje obowiązek szkolny poza jej granicami. Współczynnik skolaryzacji gimnazjum przekracza 100% – oznacza to, że do gimnazjum w gminie uczęszcza również młodzież niemieszkająca w gminie, czyli realizuje obowiązek szkolny poza swoim rejonem.

Tabela 9. Współczynnik skolaryzacji szkół w gminie Dobrzeń Wielki w 2012 roku

Współczynnik skolaryzacji brutto	
Szkoły podstawowe	99,73%
Gimnazjum	114,53%
Współczynnik skolaryzacji netto	
Szkoły podstawowe	97,00%
Gimnazjum	108,73%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wyposażenie szkół w odpowiedni sprzęt, w tym komputery, ma kluczowy wpływ na jakość ich kształcenia. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych w omawianej gminie jest dość wysoki, ale powinny być podejmowane działania w kierunku jego zwiększenia. Natomiast gimnazja są w 100% skomputeryzowane. Należy jednak mieć na uwadze fakt, że w obliczu szybko zmieniającej i rozwijającej się technologii po kilku latach sprzęt może wymagać wymiany i modernizacji, stąd nie można wykluczyć potrzeb inwestycyjnych w tym zakresie w szkołach gimnazjalnych.

Tabela 10. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjalnych w 2012 roku

Wskaźnik komputeryzacji	
Szkoły podstawowe	75%
Gimnazjum	100%
Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów	
Szkoły podstawowe	11,44 os.
Gimnazjum	4,15 os.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Komputeryzacja szkół zawodowych, zasadniczych szkół zawodowych oraz liceów ogólnokształcących w 2012 roku w gminie Dobrzeń Wielki wynosiła 100%.

4.2. Kultura

Gminny Ośrodek Kultury

GOK w gminie Dobrzeń istnieje od 1987 r.

W budynku swoją siedzibę miało przez długi czas Kino „Marzenie”. Dziś sala kinowa służy potrzebom programowym GOK. Tu odbywają się także koncerty spektakle i seanse filmowe.

W Ośrodku odbywają się zajęcia ruchowe i plastyczne oraz jest to miejsce prób i spotkań zespołów działających przy GOK. Wśród nich można wymienić :

- Zespoły ludowe: „Dobrzeńki”, „Krzanowiczanki”, „Melodia” z Borek, „Chróściczanki”, „Kupskie Echo”;
- Zespoły śpiewacze: „Cantate” z Czarnowąs, zespoły mniejszości niemieckiej – „Schlesierklang” z Dobrzeń Wielkiego;
- Młodzieżowy zespół teatralny w Czarnowąsach, Klub Tańca Towarzyskiego „Dance Team”; „Zespół Ethno Drums”;
- Chór „Cantabile”;

- Klub Fotograficzny „Fokus”;
- Grupa cyrkowa „Cudaki”;
- Sekcja akrobatyczna „Gwiazda”.

Przez cały rok Ośrodek jest organizatorem imprez kulturalnych na terenie gminy. Sztandarowymi imprezami GOK są doroczne Festiwale Folkloru i Sztuki Ludowej „Jesień z Folklorem”, Regionalne Spotkania z Kulturą Mniejszości Narodowych „Tacy Sami”, Koncerty charytatywne na rzecz dzieci z chorobą nowotworową, Przejścia zespołów coverowych „Summer Revival”, zawody bowlingu, liczne rajdy rowerowe oraz jesienne festyny „Oktoberfest”.

Gminna Biblioteka Publiczna

W budynku Gminnego Ośrodka Kultury działa także biblioteka gminna. Biblioteka funkcjonuje w Dobrzeniu Wielkim i trzech filiach: w Czarnowasach, Chróścicach i Kup. Księgozbiór w Dobrzeniu Wielkim liczy ponad 30 tysięcy woluminów, w Czarnowasach 17,6 tysiąca, Chróścicach 15 tysięcy, a w Kup ponad 19 tysięcy.

Na terenie Gminy, głównie w szkołach, w GOK-u w Dobrzeniu Wielkim oraz w sali wiejskiej w Borkach działają Izby Regionalne, w których znajduje się wiele cennych eksponatów często o wartości muzealnej.

We współczesnej obyczajowości mieszkańców Gminy żywe są dawne zwyczaje i obrzędy, związane z rytmem pracy w polu i na rzece, czy świętami. Okres żniw kończą dożynki zwane na Śląsku „Żniwniokiem”. Uwieńczeniem „Żniwnioka” jest „koruna” – wieniec żniwny pleciony z różnego rodzaju zbóż. Wiele zwyczajów i pieśni wiąże się z Odrą, szczególnie żywe są tradycje koszykarskie i flisackie. Popularny wśród „matackourzy” – zwanych później „łodziorzami” – chrzest nowicjuszy. Wśród szczególnie atrakcyjnych obrzędów należy wymienić: Andrzejki, wcześniejsze Katarzynki, związane ze świętami Bożego Narodzenia i Wielkanocnymi. W okresie karnawału odbywają się widowiska herodowe np. „wodzenie niedźwiedzia”.

Od czerwca 1990 r. wydawany jest (najpierw przez Zarząd Gminy następnie przez Urząd Gminy, a obecnie jako wkładka „Echa Gmin”) gazeta „Głos Dobrzeń”, w której znaleźć można informacje dotyczące historii regionu jak i aktualności z życia gminy.

Zabytki

Zabytki architektury i budownictwa występują na terenie całej gminy. Największą część obiektów zabytkowych stanowią obiekty sakralne. Najcenniejszym i jednym z najstarszych zachowanych zabytków kultury na terenie gminy jest kościół odpustowy p.w. Św. Rocha w Dobrzeniu Wielkim. Do cennych zabytków sakralnych w gminie należał również usytuowany na wzniesieniu, na wschód od wsi Czarnowasy, drewniany kościół odpustowy p.w. św. Anny, który spłonął w 2005 roku (obecnie został odbudowany w dawnym stylu) oraz zespół klasztorny w Czarnowasach.

Ważnym elementem w krajobrazie gminy, a szczególnie wsi Czarnowasy są zabudowania klasztorne, obecnie zajmowane przez siostry ze Zgromadzenia Sióstr Św. Jadwigi. W miejscowościach należących do Gminy Dobrzeń Wielki spotkać można liczne kapliczki, które zostały posadowione najczęściej w bezpośrednim sąsiedztwie budynków mieszkalnych, lub przy drogach polnych.

Obecnie na terenie gminy 101 obiektów objętych jest ewidencją konserwatorską, z czego 7 figuruje w rejestrze zabytków. Obiekty, zespoły i założenia wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej, wynikającymi z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (DZ.U. z 2003 roku, nr 1568, poz. 162). Odnośnie obiektów zabytkowych obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Należy dążyć do pełnej rewaloryzacji zabytków. Wszelkie działania podejmowane przy zabytkach wymagają pisemnego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Parki wiejskie i podworskie

Parki wiejskie i podworskie nie są szczególną formą ochrony przyrody. Podlegają ochronie konserwatorskiej jako zabytki kultury. Jednak duże walory przyrodnicze ich terenów, a także bezpośrednie sąsiedztwo terenów zurbanizowanych, dla których pełnią ogromną rolę środowiskotwórczą i biocenotyczną, predysponują do przedstawienia tych obszarów w rozdziale dotyczącym ochrony środowiska. Na terenie gminy Dobrzeń Wielki nie występują podworskie założenia parkowe. Nie ma także klasycznych parków wiejskich.

4.3. Sport i rekreacja

Baza sportowa

Życie sportowe koncentruje się wokół klubów sportowych:

- LZS „TOR” Dobrzeń Wielki – dyscypliny trenowane w klubie: piłka nożna, piłka siatkowa, piłka ręczna,
- LZS „Victoria” Chróścice – piłka nożna, tenis stołowy, skat,
- LZS „Swornica” Czarnowąsy – piłka nożna,
- LZS KUP – piłka nożna,
- LZS „Grom” Świerkle – piłka nożna,
- LUKS „Podium” Kup – lekkoatletyka.

Wszystkie kluby posiadają stadiony i boiska sportowe z zapleczem sanitarno-socjalnym. Na terenie gminy działają drużyny: piłki nożnej, siatkowej i ręcznej oraz tenisa stołowego, skata i szachowe. Kluby sportowe mają możliwość korzystania z sal gimnastycznych, które są przy każdej szkole.

Do gminnych obiektów sportowych należy zaliczyć przede wszystkim:

- stadion w Dobrzeniu Wielkim (LZS TOR);
- stadion w Chróścicach (LZS Victoria);
- stadion w Czarnowásach (LZS Swornica);
- stadion w Kup (LZS Kup);
- boisko w Świerklach;
- boisko w Dobrzeniu Małym;
- boisko w Borkach;
- boisko w Krzanowicach;
- boisko Orlik w Dobrzeniu Wielkim.

Infrastrukturę sportową wzbogacają także obiekty zlokalizowane przy placówkach oświatowych oraz 1 prywatna kręgielnia „Bowling Club” w Chróścicach”.

Rekreacja

Gmina Dobrzeń Wielki stara się zapewniać swoim mieszkańcom, a także turystom odwiedzającym tereny gminne, dobre warunki do wypoczynku. Wspiera inicjatywy sprzyjające rozwojowi turystyki w gminie oraz wpływające na poprawę warunków życia jej mieszkańców. Bogactwem okolic Dobrzenia są bardzo atrakcyjne tereny, zabytki i tereny inwestycyjne. Na terenie gminy znajduje się fragment obszaru chronionego krajobrazu czyli Stobrawskiego Parku Krajobrazowego. Lasy obfitują w grzyby, jagody, zwierzynę leśną, a nadodrzańskie tereny będące ostoją ptactwa i roślin stwarzają doskonałe warunki do wypoczynku.

W związku z położeniem gminy nad Odrą i Małą Panwią utworzono klub „Wodniacy” zrzeszający miłośników wody i przyrody, który zimą zamienia się w morsów. Ponadto, mieszkańcy gminy trenują bowling reprezentując Gminny Ośrodek Kultury na zawodach rangi regionalnej. Ponadto na terenie gminy działa:

- Klub Turystyki Pieszej;
- Klub Nordic Walking;
- Sekcja Rowerowa;
- Młodzieżowy Klub Nauka i Wypoczynek;
- Klub Szczęśliwa Rodzina;
- Klub Ludzi Kreatywnych;
- Klub Krótkofalowców;
- Klub Zdrowa Rodzina;
- Klub Seniora.

Wiele wydarzeń kulturalnych w gminie uświetniają występy Kabaretu Cool-och.

4.4. Turystyka

Atrakcje turystyczne gminy związane są głównie z walorami krajobrazowymi centralnej części województwa opolskiego, to jest rozległych kompleksów leśnych, objętych ochroną w postaci Stobrowskiego Parku Krajobrazowego oraz doliną rzeki Odry. Naturalny krajobraz powinien przyciągać coraz większe rzesze turystów. Znajdą oni tutaj piękne krajobrazy, czystą wodę, kompleksy leśne, pomniki przyrody oraz inne urokliwe zakątki. Coraz popularniejszą formą aktywności na terenie gminy są spływy kajakowe. Dla turystów udostępniono dwie przystanie: nad Odrą w Borkach oraz na Małej Panwi w Czarnowąsach (wraz z wypożyczalnią kajaków). Ponadto atrakcje turystyczne uzupełnia bogaty zasób zabytków z zespołem klasztornym w Czarnowąsach oraz kościołkiem drewnianym w Dobrzeniu Wielkim.

Gmina Dobrzeń Wielki dysponuje gęstą siecią znakowanych tras rowerowych. Służą one głównie mieszkańcom, umożliwiając swobodne i bezpieczne poruszanie się na rowerach pomiędzy poszczególnymi miejscowościami w gminie. Istniejącą sieć tworzą następujące trasy:

- ciąg pieszo – rowerowy przy drodze wojewódzkiej nr 454 (Opole – Namysłów) od miejscowości Czarnowąsy do miejscowości Kup – długość 12,7 km;
- ciąg pieszo – rowerowy przy drodze wojewódzkiej nr 457 (Brzeg – Dobrzeń Wielki) od miejscowości Dobrzeń Wielki do miejscowości Chróścice – długość 1,085 km;
- ciąg pieszo – rowerowy w Chróścicach – długość 2,4 km;
- ciąg pieszo – rowerowy w Czarnowąsach przy drodze powiatowej nr 1707 na ulicy Jakuba Kani – długość 0,780 km;
- ciąg pieszo – rowerowy w Czarnowąsach przy drodze powiatowej nr 1702 na ulicy Wolności – długość 1,950 km.
- ciąg pieszo – rowerowy w Krzanowicach – długość 1,190 km;

Ponadto w planuje się następujące inwestycje:

- ciąg pieszo – rowerowy relacji: Czarnowąsy – Świerkle – długość 2,950 km;
- ciąg pieszo – rowerowy w Kup – długość 0,980 i 0,830 km.
- ciąg pieszo-rowerowy w Dobrzeniu Wielkim, relacji Osiedle „Energetyk” – stacja kolejowa Dobrzeń Wielki – zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Stawki”.

Baza noclegowa

Baza noclegowa w gminie reprezentowana jest przez hotel i pokoje gościnne, oferujące łącznie 683 miejsc noclegowych, dostępnych przez cały rok. Są to:

- „Arenda” w Czarnowąsach – 360 miejsc noclegowych;
- Hotel „Regius” w Czarnowąsach – 27 miejsc noclegowych;
- Pokoje gościnne „Pod Lasem” we wsi Brzezcie – 250 miejsc noclegowych;
- Restauracja Pod lasem – Pokoje gościnne – 46 miejsc noclegowych.

Baza gastronomiczna

- Restauracja „Nova” Chróścice;
- Restauracja „Kuchnia Śląska” Dobrzeń Wielki;
- Restauracja „Pod Lasem” Dobrzeń Wielki;
- Restauracja Słowik Krzanowice;
- Fabio w Czarnowąsach;
- Restauracja Słoneczna w Kup;
- Restauracja Regius w Czarnowąsach;
- Pizzeria Alfredo – Chróścice;
- Kręgielnia Bowling Club – Chróścice.

Walory przyrodnicze regionu powinny wpłynąć na rozbudowę infrastruktury turystycznej, szczególnie bazy noclegowo – gastronomicznej.

Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju należy promować inwestycje sportowe i turystyczne oparte na koncepcji ekorozwoju, harmonijnie wpisanego w struktury przyrodnicze, gospodarcze oraz społeczne regionu. Ekologiczny rozwój turystyki powinien być nastawiony na budowę małych ośrodków dla turystów poszukujących spokoju i odosobnienia oraz kontaktu z naturą. Ten kierunek, zgodny z ideą ekorozwoju, zakłada unikanie degradacji walorów przyrodniczych. Teren gminy predysponowany jest do rozwoju dwóch rodzajów aktywizacji ekoturystycznej:

- agroturystyka – tworzona w oparciu o bazę noclegową i żywieniową indywidualnych gospodarstw rolnych;
- turystyka wiejska – baza noclegowa i żywieniowa w specjalnie przygotowanych punktach. Mogą to być: nowo budowane niewielkie ośrodki, pola biwakowe, campingi etc.

4.4. Bezpieczeństwo publiczne

Przestępczość

W gminie Dobrzeń Wielki znajduje się Komisariat Policji. Poniższa tabela zawiera zestawienie przestępstw stwierdzonych w gminie Dobrzeń Wielki w latach 2011–2013.

W 2013 r. suma przestępstw kryminalnych była najniższa od trzech lat i wynosiła 412.

Tabela 11. Przestępstwa stwierdzone w gminie Dobrzeń Wielki

	2011	2012	2013
Razem kryminalne	489	592	412
Razem gospodarcze	23	59	29
Bójki i pobicia	6	7	7
Rozboje	2	5	0
Kradzieże z włamaniem	85	118	139
Kradzież mienia	169	197	140
Kradzież pojazdów	1	12	12
Włamania do samochodów	1	3	2
Podstawa wszczęcia – gorący uczynek	175	120	164
Podejrzani	93	82	120
Tymczasowo aresztowani	2	3	2
Czyny nieletnich	8	7	5
Nieletni sprawcy	8	7	5

Źródło: Komisariat Policji w Dobrzeń Wielkim

Najczęściej stwierdzanym przestępstwem była kradzież mienia. Jednak należy podkreślić, iż odnotowywany jest spadek popełniania tego czynu zabronionego. Niepokojący jest natomiast bardzo duży wzrost kradzieży z włamaniem – obniża to bowiem pouczanie bezpieczeństwa społeczeństwa. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu takie jak bójki i pobicia w omawianej gminie zdarzają się rzadko.

Podstawą wszczęcia postępowania w prawie 40% przypadków wszystkich przestępstw w 2013 r. było złapanie na gorącym uczynku.

Bezpieczeństwo na drogach

Wg informacji Komisariatu Policji w Dobrzenu Wielkim, najbardziej zagrożonymi miejscami w ruchu drogowym jest trasa z m. Czarnowąsy do Kup, a zwłaszcza miejscowość Dobrzeń Mały ul. Opolska przy sklepie TESCO, gdzie dochodzi do kolizji drogowych podczas wyjeżdżania ze sklepu jak również na parkingu sklepowym. Drugim takim miejscem jest miejscowość Dobrzeń Wielki ul. Namysłowska, gdzie dochodzi do zdarzeń drogowych podczas wyjeżdżania z parkingów sklepowych.

Tabela 12. Bezpieczeństwo na drogach w gminie Dobrzeń Wielki

	2011	2012	2013
Liczba kolizji drogowych	26	19	27
Liczba wypadków drogowych	9	6	5
Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców	37	64	47

Źródło: Komisariat Policji w Dobrzenu Wielkim

W roku 2013 w gminie Dobrzeń Wielki odnotowano mniejszą liczbę nietrzeźwych kierowców niż w roku poprzednim. Można uznać, iż wzrasta odpowiedzialność społeczeństwa oraz, że kontrole policji działają prewencyjnie.

Liczba wypadków z roku na rok maleje w omawianej gminie, natomiast liczba kolizji zmienia się skokowo.

Dzielnicowi

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki służbę pełni trzech dzielnicowych. Zajmują się oni problemami bezpieczeństwa, porządku publicznego, a także problemami związanymi z przemocą w rodzinie, chuligaństwem. Służą wsparciem ofiarom przestępstw. Nie pozostawia swoich podopiecznych bez pomocy, często po zakończeniu sprawy interesuje się ich dalszym losem. Jest realizatorem programów profilaktycznych dla młodzieży dotkniętej przemocą. W szkołach prowadzi pogadanki. Jest do dyspozycji pedagogów szkolnych, uczniów i ich rodzin.

Bezpieczeństwo przeciwpożarowe

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki funkcjonuje 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP):

- Chróścice;
- Czarnowąsy;
- Dobrzeń Mały;
- Dobrzeń Wielki;
- Kup.

Wszystkie oddziały są ze sobą w stałej łączności. Jednostka Państwowej Straży Pożarnej (PSP), obsługująca rejon gminy usytuowana jest w Opolu.

Tabela 13. Udział w zdarzeniach OSP z gminy Dobrzeń Wielki w latach 2011–2013

Udział w zdarzeniach Ochotniczych Straży Pożarnych z gminy Dobrzeń Wielki							
Rodzaj zdarzenia	Jednostka OSP	2011		2012		2013	
Pożary	Chróścice	11	53	16	64	13	65
	Czarnowąsy	15		15		12	
	Dobrzeń Mały	10		7		18	
	Dobrzeń Wielki	14		23		18	
	Kup	3		3		4	
Miejscowe zagrożenia	Chróścice	3	27	5	36	5	49
	Czarnowąsy	11		14		18	
	Dobrzeń Mały	2		7		8	
	Dobrzeń Wielki	10		7		13	
	Kup	1		3		5	
Alarmy fałszywe	Chróścice	2	6	1	9	0	4
	Czarnowąsy	2		1		3	
	Dobrzeń Mały	0		3		0	
	Dobrzeń Wielki	2		3		1	
	Kup	0		1		0	
Razem wyjazdy	Chróścice	16	86	22	109	18	118
	Czarnowąsy	28		30		33	
	Dobrzeń Mały	12		17		26	
	Dobrzeń Wielki	26		33		32	
	Kup	4		7		9	

Źródło: Urząd Gminy Dobrzeń Wielki

Powyższa tabela przedstawia udział w zdarzeniach Ochotniczych Straży Pożarnych. Liczba pożarów w gminie Dobrzeń Wielki między rokiem 2012 a 2013 nie uległa znacznym zmianom. Wzrosła natomiast liczba interwencji ze względu na zagrożenie miejscowe. Pozytywnie należy ocenić spadek wezwań z powodu fałszywych alarmów.

Wyposażenie techniczne miejscowych jednostek OSP obejmuje między innymi:

- OSP Dobrzeń Wielki:
 - samochód pożarniczy Man;
 - samochód ratowniczy Ford Transit wyposażony w motopompę, sprzęt do ratownictwa drogowego i sprzęt medyczny;
 - motopompy;
 - agregaty prądotwórcze;
 - ponton z silnikiem;
 - piły spalinowe;
- OSP Dobrzeń Mały:
 - samochód Volvo FMX;

- samochód ratowniczy Ford Transit wyposażony w motopompę, sprzęt do ratownictwa drogowego i sprzęt medyczny;
- motopompy;
- 2 agregaty prądotwórcze;
- łódź z silnikiem;
- ponton z silnikiem;
- 3 piły spalinowe;
- przecinarkę do betonu i stali;
- OSP Czarnowąsy:
 - samochód gaśniczy Jelcz średni;
 - samochód Mercedes Sprinter SLLT;
 - motopompy;
 - 3 agregaty prądotwórcze;
 - 2 piły spalinowe;
 - łódź z silnikiem;
- OSP Chróścice:
 - samochód pożarniczy Man;
 - samochód ratowniczy Ford Transit wyposażony w motopompę, sprzęt do ratownictwa drogowego i sprzęt medyczny;
 - samochód pożarniczy Magirus Deutz;
 - motopompy;
 - agregat prądotwórczy;
 - łódź z silnikiem;
 - 2 piły spalinowe;
- OSP Kup:
 - samochód gaśniczy Star 244;
 - samochód Nissan Nawara;
 - agregat prądotwórczy;
 - motopompy;
 - piły spalinowe.

4.5. Ochrona zdrowia

System opieki zdrowotnej na terenie gminy Dobrzeń Wielki tworzą:

- „MegaMed” Brzezie;
- „MegaMed” – gabinet ginekologiczny Dobrzeń Wielki;
- „MegaMed” Czarnowąsy;
- Indywidualna Praktyka Lekarska WW-MED Kup;
- ERMED Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ;
- Stobrawskie Centrum Medyczne sp. z o.o. w Kup:
 - Oddział geriatryczny,
 - Oddział chorób płuc dla dzieci,
 - Oddział chorób wewnętrznych,
 - Oddział reumatologiczny,
 - Oddział chorób płuc,
- NZOZ „Asmed” Chróścice;
- NZOZ „Duodent” Czarnowąsy;
- Indywidualna Praktyka Stomatologiczna Chróścice;
- Prywatna Praktyka Stomatologiczna Dobrzeń Wielki.

Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej świadczą tylko podstawowe usługi medyczne. Mieszkańcy samorządu korzystają ze specjalistycznych usług medycznych w placówkach zlokalizowanych poza granicami gminy, głównie w Opolu.

Apteki

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego mieszkańcy w 2013 roku mieli dostęp do 5 aptek. Na jedną aptekę ogólnodostępną w gminie przypadało 2903 osób.

4.6. Pomoc społeczna

Za świadczenia z zakresu pomocy społecznej jest odpowiedzialny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzeń Wielkim.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania w zakresie:

- pomocy społecznej,
- świadczeń rodzinnych,
- funduszy alimentacyjnych,
- dodatków mieszkaniowych.

Poniższa tabela przedstawia powody trudnej sytuacji życiowej i przyczyny przyznawania pomocy społecznej rodzinom w latach 2009–2013. Najwięcej rodzin potrzebuje wsparcia finansowego ze względu na bezrobocie. Liczba tych rodzin znacznie wzrosła na przestrzeni pięciu analizowanych lat. Wiele rodzin uzyskuje pomoc społeczną ze względu na niepełnosprawność lub długotrwałą chorobę jednego z jej członków. Niepokojąca jest wysoka liczba rodzin potrzebujących świadczeń pomocy społecznej ze względu na ochronę macierzyństwa oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (szczególnie rodziny niepełne). Negatywnym zjawiskiem jest również nasilenie się problemu alkoholizmu i zwiększenie się grupy rodzin wymagających wsparcia z tej przyczyny.

Tabela 14. Pomoc społeczna w gminie Dobrzeń Wielki

Pomoc społeczna w gminie Dobrzeń Wielki					
Charakterystyka rodzin/ osób	2009	2010	2011	2012	2013
Ubóstwo	14	11	13	13	12
Bezdomność	3	4	3	5	6
Bezrobocie	91	102	97	121	144
Niepełnosprawność	92	72	70	72	75
Długotrwała choroba	65	80	75	64	79
Przemoc w rodzinie	8	4	2	5	5
Ochrona macierzyństwa	65	71	67	75	78
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych: – wielodzietność – rodzina niepełna	88	85	83	77	83
	14	16	15	13	15
	66	63	63	61	66
Alkoholizm	2	3	2	2	10
Narkomania	1	1	0	0	1
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	8	4	3	3
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna/ Zdarzenie losowe	3	553	22	8	1

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzeń Wielkim

W 2012 roku ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 420 gospodarstw domowych. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem wynosił 8,1%, co w porównaniu z rokiem 2009 stanowi spadek o 8 punktów procentowych.

Ze świadczeń rodzinnych korzystały 163 rodziny. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku wynosił 11,6% (spadek o 7,2 punktów procentowych w stosunku do roku 2009).

4.7. Organizacje pozarządowe

Aktywna współpraca Gminy Dobrzeń Wielki z organizacjami pozarządowymi oraz liderami środowisk lokalnych pozwala na pełniejsze zaspakajanie potrzeb konkretnych grup społecznych, a także sprzyja integracji środowiska lokalnego.

Poprzez bezpośrednie uczestnictwo mieszkańców w realizacji zadań publicznych zwiększa się dostępność i zakres świadczonych usług, a tym samym poprawia się efektywność wydatkowania środków publicznych.

Organizacje pozarządowe działające w gminie Dobrzeń Wielki:

- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Treningu Bramkarskiego Na Świecie – wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu ze szczególnym uwzględnieniem piłki nożnej.
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Elektrowni Opole S.A. – prowadzenie działań w celu zabezpieczenia praw nabytych przez emerytów i rencistów Elektrowni „Opole” S.A. – uzyskanych w wyniku ich pracy zawodowej. Stworzenie więzi pomiędzy byłymi pracownikami bazując na śledzeniu aktualnych problemów, rozwoju i dążeniach Elektrowni „Opole” S.A.
- Stowarzyszenie Rozwoju Inicjatyw „Świerkle” – celem stowarzyszenia jest działanie na rzecz rozwoju sportu, kultury i rekreacji, popieranie wszelkich przedsięwzięć i instytucji służących umacnianiu i propagowaniu dziedzictwa kulturowego, uwzględniając warunki regionalne.
- Towarzystwo Przyjaciół i Rozwoju Kultury – cele Towarzystwa to:
 - inspirowanie ruchu intelektualnego wspierającego rozwój kultury, sportu i rekreacji w gminie Dobrzeń Wielki,
 - współudział w tworzeniu i realizacji programów rozwoju kulturalnego,
 - integracja i rozwój tożsamości wielokulturowej mieszkańców gminy,
 - wspieranie inicjatyw twórczych rozwijających kulturę regionu,
 - wolontariat,
 - realizacja programów w oparciu o fundusze pomocowe.
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców Na Śląsku Opolskim Gminne Koło TSKN W Dobrzenu Wielkim:
 - Koło Terenowe TSKN Dobrzeń Wielki,
 - Koło Terenowe TSKN Dobrzeń Mały,
 - Koło Terenowe TSKN Czarnowąsy,
 - Koło Terenowe TSKN Chróstyce,
 - Koło Terenowe TSKN Kup.

Zakres zadań to działalność społeczno-kulturalna kół terenowych oraz zarządu gminnego na poziomie lokalnym, pielęgnowanie niemieckiego dziedzictwa kulturowego, języka oraz podtrzymywanie związków ze współczesną kulturą niemiecką, pobudzanie, inspirowanie i wspieranie działań kulturalno-artystycznych mniejszości niemieckiej oraz prezentacja dorobku kulturalnego w swoim środowisku, w regionie i poza nim. Rozwijanie i propagowanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających rozwojowi społeczno-kulturalnemu społeczności lokalnych. Ochrona języka oraz dóbr kultury i tradycji mniejszości narodowej.

- Towarzystwo Dobroczynne Niemców Na Śląsku Opolskim Oddział Gminny w Dobrzenu Wielkim – łagodzenie skutków ubóstwa rodzin wychowujących dzieci, osób starszych, schorowanych i samotnych, poprzez wsparcie finansowe
- Stowarzyszenie Przyjaciół Formacji Tańca Nowoczesnego Scorpion – wspieranie rozwoju społeczeństwa ze szczególnym ukierunkowaniem na dzieci i propagowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu, przeciwdziałanie patologiom społecznym, wspieranie młodzieży z grup szczególnego ryzyka, oddziaływanie w zakresie wychowania estetycznego, podnoszenia kultury i obyczajowości życia codziennego i form towarzyskich, rozwijanie aktywności społecznej, zamiłowań, wrażliwości kulturalnej i artystycznej, rozwijanie uzdolnień taneczno-muzycznych, aktywne uczestniczenie w działalności artystycznej, oświatowej i wychowawczej, promocje Miasta Opola i regionu opolskiego, organizacje wypoczynku dzieci i młodzieży.

- Stowarzyszenie MUW – Młodzi Uczestnicy Wymian – kształtowanie postawy odpowiedzialności za sprawę społeczności lokalnej:
 - motywowanie do kreatywnego działania na jej rzecz,
 - poznanie bogactwa i różnorodności kultury europejskiej oraz wspólnego dziedzictwa,
 - przełamywanie barier, stereotypów i uprzedzeń zakorzenionych w mentalności i kulturze,
 - przeciwdziałanie wszelkim przejawom dyskryminacji i ksenofobii,
 - poszerzanie wiedzy, zdobywanie nowych umiejętności i kwalifikacji.
- Stowarzyszenie „Nasze Czarnowąsy” – rozwój społeczeństwa demokratycznego poprzez działalność związaną ze wzrostem świadomości dotyczącej zagrożeń cywilizacyjnych.
- Zrzeszenie Producentów Rolnych Ziemi Chróścickiej Pomoc – koordynowanie produkcji rolnej ze szczególnym uwzględnieniem problematyki środowiska wiejskiego, prezentowanie interesów producentów rolnych, koordynacja produkcji i sprzedaży produktów rolnych i zwierząt rzeźnych, pomoc w doborze i zakupie sprzętu rolniczego, szkolenie w zakresie technik gospodarczych i hodowlanych.

5. SYTUACJA GOSPODARZA

5.1. Rynek pracy

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON funkcjonujących na rynku w gminie Dobrzeń Wielki w 2013 roku wynosiła 1321.

Tabela 15. Podmioty gospodarcze w gminie Dobrzeń Wielki w 2013 r.

Podmioty wg sektorów własnościowych w 2013 roku	
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1321
sektor publiczny – ogółem	35
sektor publiczny – państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	24
sektor prywatny – ogółem	1286
sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1042
sektor prywatny – spółki handlowe	102
sektor prywatny – spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	29
sektor prywatny – spółdzielnie	3
sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	22

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Ponad 97% podmiotów gospodarczych w 2013 roku stanowiły podmioty z sektora prywatnego. Aż 1042 podmioty gospodarcze to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W gminie funkcjonuje 131 spółek handlowych, z czego 29 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego.

Tabela 16. Podmioty gospodarcze w gminie Dobrzeń Wielki wg rodzajów działalności w 2013 r.

Podmioty gospodarcze wg rodzajów działalności		
Ogółem	jedn. gosp.	1321
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	jedn. gosp.	50
Przemysł i budownictwo	jedn. gosp.	405
Pozostała działalność	jedn. gosp.	866

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Analizując rodzaj działalności istniejących podmiotów gospodarczych w gminie Dobrzeń Wielki wyraźnie wiadać, że zdecydowana większość (65,5%) podmiotów należy do tzw. pozostałej działalności, w której skład wchodzi m.in. handel, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja, działalność finansowa i ubezpieczeniowa, opieka zdrowotna, działalność związana z kulturą i rozrywką i rekreacją oraz usługi. Następną grupą są podmioty grupy przemysłu i budownictwa. Nieduża grupa podmiotów zajmuje się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem lub rybactwem. Przedstawiona struktura podmiotów gospodarczych świadczy o dużym rozwoju handlowo-usługowym gminy.

Tabela 17. Podmioty gospodarcze wg liczby pracowników w 2013 r.

Podmioty gospodarcze wg liczby pracowników		
0–9	jedn. gosp.	1250
10–49	jedn. gosp.	53
50–249	jedn. gosp.	18
ogółem	jedn. gosp.	1321

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W gminie Dobrzeń Wielki przeważają mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników, stanowią one 94,6% wszystkich podmiotów gospodarczych. Na omawianym terenie działają też małe zakłady liczące od 10 do 49 pracowników. Ponadto, swoją działalność w gminie Dobrzeń Wielki prowadzą też średnie podmioty zatrudniające od 50 do 249 pracowników.

Gmina Dobrzeń Wielki należy do gmin wiejskich silnie uprzemysłowionych. Spośród 1321 podmiotów gospodarczych najwięcej firm posiada siedzibę na terenie sołectw Dobrzeń Wielki i Czarnowąsy. Największym zakładem przemysłowym w gminie jest PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA Oddział Elektrownia Opole, zajmująca się wytwarzaniem energii elektrycznej, produkcją ciepła i jego dystrybucją. Inne duże zakłady z terenu gminy to:

- KNAUF Bełchatów Sp. z o.o. Fabryka w Brzeziu k/Opola (NORGIPS); produkcja płyt kartonowo-gipsowych,
- Mercor ASSA ABLOY w Dobrzeń Wielkim; produkcja drzwi oraz ścianek przeciwpożarowych,
- STOBRAWSKIE CENTRUM MEDYCZNE spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Kup,
- ELKOM Sp. z o.o. w Brzeziu; zbieranie i transport odpadów, letnie i zimowe utrzymanie dróg, zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie ścieków,
- Międzygminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji „PROWOD” Sp. z o.o. w Czarnowásach; zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie ścieków, usługi dla ochrony środowiska, wykonawstwo inwestycji w zakresie rozbudowy infrastruktury technicznej,
- ELTRANS Sp. z o.o. w Brzeziu; usługi transportowe, mechanika pojazdowa,
- Protec Sp. z o.o. w Chróścicach produkuje elementy systemu odwodnienia i wykończenia dachów oraz różnych elementów tłoczonych i uszczeltek,

- Silspec Rubber Sp. z o. o. Sp. K. wyspecjalizowany w produkcji gotowych mieszanek silikonowych i gumowych,
- OPOLTRANS.

W gminie Dobrzeń Wielki zlokalizowane są ponadto mniejsze zakłady produkcyjne, usługowe i handlowe.

5.2. Otoczenie biznesu

Instytucje otoczenia biznesu to podmioty posiadające bazę materialną, techniczną, zasoby ludzkie i kompetencje niezbędne do świadczenia usług na rzecz sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Do zadań instytucji otoczenia biznesu można zaliczyć: wspieranie przedsiębiorczości, ułatwianie rozpoczynania działalności gospodarczej, pomoc nowotworzonym przedsiębiorcom.

Aglomeracja Opolska

Aglomeracja Opolska powstała na mocy Porozumienia w sprawie utworzenia Aglomeracji Opolskiej z woli 20 samorządów gminnych skupionych w obszarze funkcjonalnym Opola. Aglomerację tworzy Opole – miasto na prawach powiatu, 7 gmin miejsko-wiejskich, a także 12 gmin wiejskich, w tym Dobrzeń Wielki. Celem utworzonej płaszczyzny współpracy jest przewyższanie trudności i barier hamujących rozwój społeczno-gospodarczy Aglomeracji, poprawa jakości życia jej mieszkańców, a także wzrost konkurencyjności gmin-Partnerów. Działalność Aglomeracji podzielona jest na Sfery: Inwestora, Edukacji i Kultury, Sportu i Rekreacji oraz Sferę Turysty. Ponadto, zostały powołane specjalne zespoły robocze do spraw Planowania Przestrzennego, Gospodarki i Innowacji oraz Turystyki. Aglomeracja Opolska posiada znaczącą przewagę konkurencyjną nad innymi aglomeracjami pod kątem położenia geograficznego oraz dostępności komunikacyjnej. Bliskość granicy oraz nieduża odległość do trzech znaczących ośrodków gospodarczych Wrocławia, Krakowa oraz aglomeracji górnośląskiej z jednej strony stanowią istotne zagrożenie związane z migracją ludności w wieku produkcyjnym do innych miast, jednak z drugiej strony, ze względu na szeroko rozbudowaną sieć powiązań przedsiębiorstw oraz ciągle rosnące i rozszerzające się zależności między uczestnikami procesów produkcji, czy też sprzedaży bliskie sąsiedztwo innych ośrodków gospodarczych, stwarza to bardzo dobre warunki dla istniejących i potencjalnych inwestorów, szczególnie w zakresie kooperacji i rozbudowy łańcuchów produkcji.

Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki

Jednostka powstała w 2007 r. ze względu na chęć połączenia w jednym ośrodku wszystkich dotychczasowych rozproszonych działań w regionie, inspirujących i wspierających zmiany strukturalne w dziedzinie gospodarki, rozwoju przedsiębiorczości i innowacji. Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki realizuje zadania związane z polityką rozwoju województwa opolskiego, na którą składają się m.in. takie elementy jak: tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, kreowanie rynku pracy, pobudzanie aktywności gospodarczej oraz podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa. Centrum inicjuje działania na rzecz wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz tworzenia potencjału inwestycyjnego i usprawnienia procesów pozyskiwania i obsługi inwestorów krajowych i zagranicznych. Dzięki funkcjonowaniu OCRG gmina Dobrzeń Wielki ma szansę być bardziej rozpoznawana i częściej zauważana przez inwestorów z zewnątrz. Co więcej, staje się częścią projektów realizowanych przez Centrum Rozwoju.

Opolska Izba Gospodarcza

Gmina Dobrzeń Wielki graniczy z miastem Opole, w którym znajduje się Opolska Izba Gospodarcza. Jest to instytucja wspierająca rozwój gospodarczy regionu oraz tworząca sprzyjający klimat rozwoju przedsiębiorczości. Swoją misję realizuje poprzez: stały monitoring rynku, systematyczne podnoszenie jakości świadczonych usług i dostosowywanie ich do wymagań i oczekiwań klientów, podnoszenie kwalifikacji pracowników Izby, umożliwiający realizację zadań i potrzeb klientów OIG, rozwój relacji z organizacjami wspierającymi wzrost gospodarczy regionu, zapewnienie infrastruktury umożliwiającej funkcjonowanie i rozwój Izby oraz osiągnięcie celów.

5.3. Rolnictwo

Pomimo znacznego udziału funkcji produkcyjnych i usługowych w strukturze gospodarczej gminy sektor rolniczy jest także znaczącą gałęzią gminnej gospodarki.

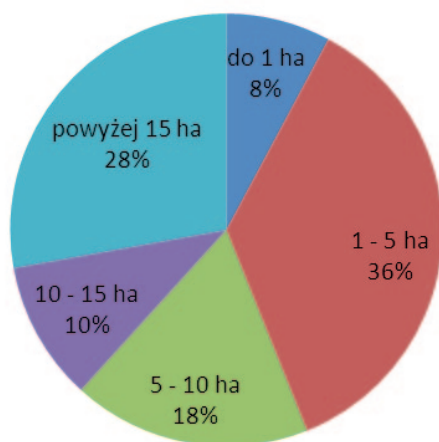
Ze wszystkich sołectw gminy najbardziej rolniczy charakter ma wieś Chróścice, skąd pochodzi prawie połowa produkcji roślinnej i zwierzęcej.

W Chróścicach działa Zrzeszenie Producentów Rolnych Ziemi Chróścickiej. Celem działalności Zrzeszenia jest pomoc i koordynowanie produkcji rolnej, pomoc w doborze i zakupie sprzętu rolniczego, prezentowanie interesów producentów rolnych, prowadzenie szkoleń w zakresie technik gospodarczych i hodowlanych, a także koordynacja produkcji i sprzedaży płodów rolnych i zwierząt rzeźnych.

Ponadto na terenie gminy działalność prowadzi Grupa Producentów Owoców i Warzyw, która w sołectwie Świerkle inwestuje w budowę kompleksu szklarni pod uprawę pomidorów.

Według Głównego Urzędu Statystycznego w 2010 roku na terenie gminy istniały 233 gospodarstwa rolne. Najwięcej jest gospodarstw rolnych od 1 do 5 ha, zajmujące się głównie uprawą ziemi oraz hodowlą. Współpracują one na terenie gminy z licznymi podmiotami gospodarczymi. Liczne są również bardzo duże gospodarstwa, których powierzchnia przekracza 15 ha.

Wykres 6. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolnicza w 2010 r. w gminie Dobrzeń Wielki

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 18. Rodzaje upraw w gminie Dobrzeń Wielki w 2010 r.

Rodzaje upraw w gminie Dobrzeń Wielki [liczba gospodarstw]	
Zboża razem	183
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	182
Ziemniaki	62
Uprawy przemysłowe	17
Buraki cukrowe	3
Rzepak i rzepik razem	14
Strączkowe jadalne na ziarno	3
Warzywa gruntowe	0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Najwięcej gospodarstw w gminie Dobrzeń Wielki zajmuje się uprawą zboża, w tym zboża podstawowego z mieszankami zbożowymi. Dość popularna jest również uprawa ziemniaków. Niewiele gospodarstw zajmuje się uprawami przemysłowymi czy burakami cukrowymi.

Najbardziej powszechną hodowlą w gminie Dobrzeń Wielki jest drób. Znaczna część gospodarstw posiada też bydło i trzodę chlewną, a kilkanaście – konie.

Tabela 19. Zwierzęta gospodarskie w gminie Dobrzeń Wielki w 2010 r.

Zwierzęta gospodarskie w gminie Dobrzeń Wielki [szt.]	
Bydło razem	80
Bydło krowy	45
Trzoda chlewna razem	86
Trzoda chlewna lochy	63
Konie	13
Dróg ogółem razem	142
Drób ogółem drób kurzy	138

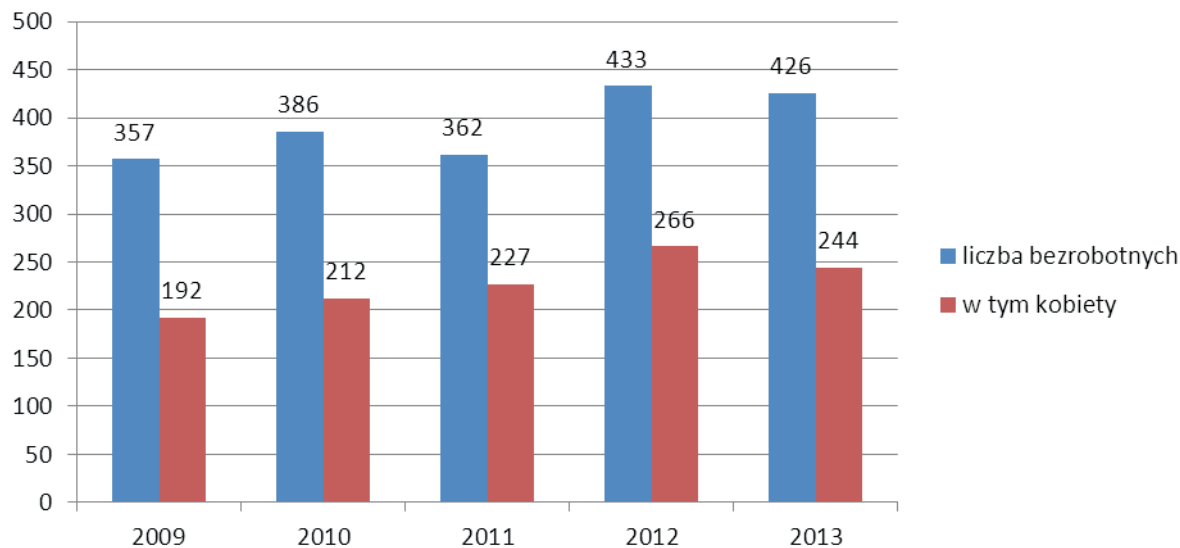
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

5.4. Bezrobocie

Stopa bezrobocia w powiecie opolskim na koniec 2013 roku wynosiła 13,8%. Wartość ta była nieznacznie niższa od stopy bezrobocia w województwie opolskim (14,3%).

Bezrobocie w gminie Dobrzeń Wielki zmienia się co roku. Trudno wyznaczyć jeden trend charakteryzujący bezrobocie w omawianej gminie, ponieważ w jednym roku maleje, a w następnym wzrasta. W roku 2013 nieznacznie spadła liczba bezrobotnych w porównaniu do 2012 r. Jednak ogólnie w analizowanym okresie od 2009 do 2013 r., liczba bezrobotnych zwiększyła się.

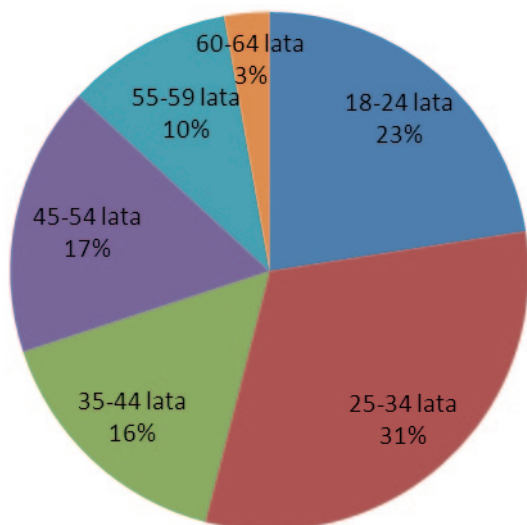
Wykres 7. Liczba bezrobotnych w gminie Dobrzeń Wielki w latach 2009–2013

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W gminie Dobrzeń Wielki wśród bezrobotnych (stan na rok 2012) przeważają osoby młode w wieku 18–24 lat oraz 25–34 lata. Łącznie stanowią ponad połowę wszystkich bezrobotnych w gminie. Dość liczną kategorię stanowią osoby w wieku 45–54, czyli będące na rynku pracy już kilkanaście lat, posiadające określone kompetencje i doświadczenie zawodowe. Mimo tych atutów, często trudno jest im odnaleźć się na rynku pracy i zdobyć nowe zatrudnienie, ze względu na dużą konkurencję i nierzadko konieczność przekwalifikowania się.

Wykres 8. Liczba bezrobotnych według wieku w gminie Dobrzeń Wielki w 2013 roku

Źródło: PUP Opole

Znaczną część bezrobotnych w gminie Dobrzeń Wielki stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – prawie 1/3 ogółu bezrobotnych (stan na rok 2013). Drugą pod względem liczebności jest grupa mieszkańców gminy o wykształceniu gimnazjalnym lub niższym – 23% oraz policealnym i średnim zawodowym – 19%. W najmniejszym stopniu bezrobocie dotyka osoby z wykształceniem wyższym (13% ogółu bezrobotnych). Natomiast osoby z średnim ogólnokształcącym stanowią 16% bezrobotnych w gminie.

Wykres 9. Bezrobocie w gminie Dobrzeń Wielki w 2013 r. wg wykształcenia

Źródło: PUP Opole

Liczba bezrobotnych stanowi 2,9% ogółu mieszkańców oraz 4,3% liczby osób w wieku produkcyjnym mieszkających w gminie Dobrzeń Wielki.

Położenie gminy Dobrzeń Wielki w sąsiedztwie Opola – miasta wojewódzkiego stanowiącego centrum społeczno-gospodarcze skupiające funkcje administracyjne, edukacyjne, gospodarcze, kulturalne i rekreacyjne, dobra dostępność ważnych szlaków komunikacyjnych oraz wytyczone tereny inwestycyjne wpływają na potencjał gospodarczy gminy Dobrzeń Wielki. Na jej terenie zlokalizowane są duże podmioty gospodarcze, w których mieszkańcy znajdują zatrudnienie, w tym największy podmiot PGE GiEK S.A. oddział Elektrownia Opole. Pomimo znacznego udziału funkcji produkcyjnych i usługowych w strukturze gospodarczej gminy sektor rolniczy jest także znaczącą gałęzią gminnej gospodarki. Na terenie gminy przeważają małe gospodarstwa rolne o areale około 5 ha, zajmujące się głównie uprawą ziemi oraz hodowlą. Problemem związanym z funkcjonowaniem gospodarki gminnej jest bezrobocie dotyczące w szczególności osoby młode do 34 roku życia.

6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

6.1. Sieć komunikacyjna

Z punktu widzenia połączeń lokalnych, regionalnych i międzynarodowych położenie komunikacyjne gminy jest korzystne. Już od średniowiecza przebiegały przez pobliskie Opole szlaki łączące historyczne krainy Polski Piastowskiej: Śląsk i Małopolskę z Niemcami. Natomiast z punktu widzenia połączeń lokalnych położenie komunikacyjne gminy jest również korzystne, ponieważ posiada ona dogodne połączenia drogowe zarówno z Opolem jak i innymi pobliskimi gminami.

Drogi krajowe

Przez teren gminy nie przebiegają drogi krajowe. Jednakże w odległości 15 km od gminy, w mieście Opolu, krzyżują się ważne szlaki drogowe południowej Polski. Najważniejszym szlakiem drogowym, oddalonym o 25 km od granic gminy, jest autostrada A4. Jest to najważniejsza oś komunikacyjna w południowej Polsce i jedna z najważniejszych w centralnej Europie. Docelowo będzie ona łączyć na terenie kraju miejscowość Jędrzychowice (na granicy Polski z Niemcami) z miejscowością Korczowa (na granicy Polski z Ukrainą). Mieszkańcy gminy Dobrzeń Wielki mogą włączyć się do ruchu na autostradzie poprzez drogowe węzły, zlokalizowane na skrzyżowaniu dróg krajowych nr 46 (węzeł „Prądy”) oraz 45 (węzeł „Rogów Opolski”) z drogą A4, położone poza granicami gminy.

Do pozostałych dróg krajowych w niewielkiej odległości od gminy należy:

- droga nr 45 relacji: Chałupki – Racibórz – Opole – Kluczbork – Wieluń – Złoczew;
- droga nr 46 relacji: Kłodzko – Nysa – Opole – Lubliniec – Częstochowa – Szczekociny;
- droga nr 94 relacji: Chojnów – Legnica – Wrocław – Opole – Bytom – Kraków.

Drogi wojewódzkie:

- nr 454: Opole – Dobrzeń Wielki – Pokój – Namysłów.

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki długość trasy nr 454 wynosi 16,7 km i przebiega przez następujące miejscowości: Czarnowąsy, Borki, Dobrzeń Mały, Dobrzeń Wielki oraz Kup.

- nr 457: Brzeg – Popielów – Dobrzeń Wielki.

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki długość trasy nr 457 wynosi 5,5 km i przebiega przez następujące miejscowości: Chróścice i Dobrzeń Wielki.

- nr 461: Kup – Brynica – Jełowa.

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki długość trasy nr 461 wynosi 1,3 km i przebiega przez miejscowość Kup.

- nr 464: Narok – rzeka Odra – Chróścice.

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki długość trasy nr 464 wynosi 1,8 km i przebiega przez miejscowość Chróścice.

- nr 465: Żelazna – rzeka Odra – Dobrzeń Mały.

Na terenie gminy Dobrzeń Wielki długość trasy nr 465 wynosi 0,5 km i przebiega przez miejscowość Dobrzeń Mały.

Drogi powiatowe:

- 1344 Z Wołczyn – Murów – droga nr 454;
- 1702 Z Czarnowąsy – Brynica;
- 1703 Z Opole – Łubniany;
- 1707 Z Czarnowąsy – Opole;
- 1708 L Chróścice – droga nr 454;
- 1723 L Chróścice – Nowe Siołkowice;
- 1724 L Chróścice – Babi Las;
- 1725 L Chróścice – Dobrzeń Wlk. – Masów;
- 1765 L Biadacz – Czarnowąsy.

Łączna długość dróg powiatowych przebiegających przez gminę Dobrzeń Wielki wynosi 34,21 km. Nawierzchnię twardą posiada 29,41 km dróg, to jest 85,97% ogółu. Spośród 4,80 km dróg gruntowych – 2,82 km to nawierzchnia gruntowa ulepszona. Obecnie nie ma zamierzeń inwestycyjnych dotyczących dróg powiatowych na terenie gminy Dobrzeń Wielki. Wyżej wymienione drogi są pod nadzorem Zarządu Dróg Powiatowych w Opolu.

Dzięki gęstej sieci utwardzonych dróg, zwłaszcza powiatowych i gminnych, do każdego sołectwa można dojechać asfaltową trasą. Łączna długość dróg gminnych wynosi 82,479 km. Ponadto łączna długość dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych, będących własnością gminy Dobrzeń Wielki wynosi 17,900 km, w tym 5 km to drogi utwardzone.

Transport zbiorowy

Dobrze rozwinięta na terenie gminy jest sieć komunikacji autobusowej, obsługiwana głównie przez Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej (PKS) oraz prywatne BUS-y. Dzięki niej można bezpośrednio dotrzeć do każdego sołectwa gminy oraz do miejscowości sąsiednich między innymi: Opola, Brzegu, Namysłowa, Popielowa, Pokoju czy Łubnian. Dodatkowo miejscowość Czarnowąsy posiada połączenie z Opolem (linia 10 i 21) obsługiwane przez Miejski Zakład Komunikacyjny Sp. z o.o. w Opolu.

Linie kolejowe:

- nr 277: Opole Groszowice – Dobrzeń Wielki – Karłowice – Jelcz Laskowice – Wrocław Brochów.

Jest to dwutorowa, zelektryfikowana linia kolejowa państwowego znaczenia. Infrastrukturę kolejową na terenie gminy stanowi stacja kolejowa w Dobrzeń Wielkim, Borkach i Czarnowásach.

Szlak wodny

Południowo – zachodnią granicę gminy wyznacza rzeka Odra. Odra na tym odcinku jest spławna, wykorzystywana do transportu wodnego. Do tego celu ma służyć między innymi stopień wodny w Dobrzeń Wielkim i Chróścicach. Zgodnie z koncepcją zagospodarowania tej rzeki zakłada się jej włączenie do europejskiego systemu dróg wodnych. Fakt istnienia różnorodnej i dogodnej sieci komunikacyjnej podnosi prestiż gminy oraz stanowi istotny argument, pozwalający stymulować jej dalszy gospodarczy rozwój, zwłaszcza w zakresie funkcji produkcyjnych.

6.2. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe gminy Dobrzeń Wielki w 2012 r. wynosiły 4596 mieszkań. Wśród nich 97,8% wyposażonych jest w instalacje wodociągową, 95,3% w łazienkę i 83,4% w centralne ogrzewanie. Należy więc uznać, iż warunki mieszkaniowe spełniają wymagane standardy.

Poniższa tabela ilustruje warunki mieszkaniowe w gminie Dobrzeń Wielki pod względem powierzchni. Na tle powiatu opolskiego i województwa opolskiego omawiana gmina wypada bardzo korzystnie. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 103,6 m², podczas gdy w powiecie opolskim jest 98,7 m², a w województwie 79,8 m². Na jednego mieszkańca gminy przypada 33 m² powierzchni mieszkania. Jest to wynik wyższy od powiatowego i wojewódzkiego wskaźnika. Warto to podkreślić zwłaszcza w kontekście bardzo dużej gęstości zaludnienia gminy – 159 osób/km².

Tabela 20. Warunki mieszkaniowe w gminie Dobrzeń Wielki w 2012 r.

		Gmina Dobrzeń Wielki	Powiat Opolski	Województwo Opolskie
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	103,6	98,7	79,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	33,0	30,4	27,4
Mieszkania na 1000 mieszkańców	mieszk.	318,3	307,9	343,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Czynniki takie jak dodatnie saldo migracji oraz dodatni przyrost naturalny wpływają na wzrost liczby mieszkańców gminy Dobrzeń Wielki. Warunkuje to konieczność dostosowania rynku mieszkaniowego do potrzeb mieszkańców poprzez wytyczenie działek pod budownictwo jedno- i wielorodzinne oraz zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej.

6.3. Sieć wodociągowa

Gmina Dobrzeń Wielki jest zaopatrywana w wodę przez sieć wodociągową rozdzielczą o długości 149,8 km wraz z 3715 przyłączami wodociągowymi. Siecią objęte są wszystkie miejscowości w gminie (stan na 2013 r.).

Obiektami zaopatrującymi obszar gminy w wodę są Stacje Ujęć Wody (SUW) zlokalizowane w następujących miejscowościach:

- Brzezie (własność PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA Oddział Elektrownia Opole);
- Czarnowąsy;
- Chróścice.

Eksploatacją wodociągów i urządzeń kanalizacyjnych na terenie Gminy Dobrzeń Wielki zajmuje się spółka „PROWOD”, która prowadzi działalność w oparciu o Ustawę z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz zarządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 marca 2002 roku, w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków – na bazie tych aktów corocznie są opracowywane taryfy opłat za wodę i ścieki, które są w dalszej kolejności zatwierdzane przez Radę Gminy.

6.4. Sieć kanalizacyjna

Gmina Dobrzeń Wielki jako nieliczna w województwie opolskim w 95% posiada sieć kanalizacyjną.

Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie wynosi prawie 153,79 km.

Długość przyłączy kanalizacyjnych do budynków to ponad 79,78 km.

Ilość przyłączy kanalizacyjnych w gminie wynosi 3845 szt.

Gmina Dobrzeń Wielki posiada mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków eksploatowaną przez „PROWOD” a z miejscowości Borki, Czarnowąsy i Krzanowice ścieki podawane są na oczyszczalnię do miasta Opola.

Obszar gminy obsługuje oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Dobrzeń Wielki – wydajność 800 m³/dobę, która ze względu na jej przeciążenie oraz przestarzałą technologię wymaga rozbudowy oraz gruntownej modernizacji.

6.5. Sieć gazowa

Przez teren gminy Dobrzeń Wielki przebiega odgałęzienie od gazociągu wysokoprężnego DN 200 PN 6,3 MPa relacji: Kluczbork – Opole – Przywory do stacji redukcyjno-pomiarowej (SRP) Norgips Brzezie. SRP Norgips Brzezie charakteryzuje się przepustowością $Q = 6000 \text{ m}^3/\text{h}$. Właścicielem powyższej infrastruktury jest Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM sp. z o.o. Oddział w Świerklanach. GAZ-SYSTEM sp. z o.o. w najbliższych latach nie planuje na terenie gminy Dobrzeń Wielki żadnych inwestycji związanych z budową sieci gazowej wysokoprężnej oraz stacji redukcyjno-pomiarowej ze względu na rezerwy występujące w systemie przesyłowym.

Poprzez Stację Redukcyjno-Pomiarową w Brzeziu Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze, Zakład Gazowniczy w Opolu zajmuje się dystrybucją gazu przewodowego dla mieszkańców gminy. Obecnie w znacznej części zgazyfikowane są miejscowości: Brzezie, Dobrzeń Wielki, Chróścice oraz Kup. Koncepcja dalszej gazyfikacji gminy Dobrzeń Wielki wstępnie przewiduje dokończenie gazyfikacji wyżej wymienionych wsi oraz zgazyfikowanie miejscowości: Świerkle i Krzanowice. Natomiast gazyfikacja miejscowości: Dobrzeń Mały, Czarnowąsy, Brzezie i Borki będzie rozpatrywana wariantowo, w zależności od rozwoju systemu ciepłowniczego. Wraz z ewentualnym rozwojem gazowej sieci dystrybucyjnej zakłada się również budowę kolejnej stacji redukcyjno-pomiarowej w miejscowości Czarnowąsy.

W roku 2012 długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 44 384 m, a liczba czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieskalnych – 592 szt. Liczba odbiorów gazu wynosiła 235, z czego 214 ogrzewa nim swoje mieszkania. Korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności stanowią 5,1%.

6.6. Sieć telefoniczna i łączność

Gmina Dobrzeń Wielki wyposażona jest w nowoczesne systemy telekomunikacyjne. Dostęp do łączności telefonicznej jest nieograniczony dzięki usługom świadczonym przez prywatnych operatorów na terenie gminy.

W 2012 r. gmina Dobrzeń Wielki zawarła z Władzą Wdrażającą Projekty Europejskie umowę na realizację projektu pn. „Internet dla dzieci – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w gminie Dobrzeń Wielki” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

Głównym celem Projektu było przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia cyfrowego mieszkańców gminy Dobrzeń Wielki, w tym przede wszystkim dzieci. Cel ten realizowany był poprzez zapewnienie dostępu do Internetu wytypowanej grupie 35 gospodarstw domowych przez okres bezpośredniego wdrożenia projektu, tj. 1 rok i 5 lat okresu trwałości.

Projekt przyczynia się do realizacji celów PO IG, w tym celu Działania 8.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion określonego jako „Zapewnienie dostępu do Internetu dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym z powodu trudnej sytuacji materialnej lub niepełnosprawności”.

Szczegółowe cele Projektu:

Upowszechnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu dla osób z grup docelowych Projektu, w tym przede wszystkim dzieci poprzez zakup i użyczenie sprzętu komputerowego w gospodarstwach domowych.

Nabycie umiejętności korzystania z technologii informacyjnych poprzez udział w szkoleniach z zakresu obsługi komputera oraz korzystania z Internetu.

Gmina Dobrzeń Wielki położona jest w sąsiedztwie ważnego ośrodka miejskiego jakim jest Opole, w obrębie ważnych szlaków komunikacyjnych południowej Polski. Na terenie gminy dobrze rozwinięty jest transport zbiorowy. Oprócz walorów położenia gminy do mocnych stron zaliczyć należy wysoki odsetek mieszkańców posiadających przyłącze do sieci wodno-kanalizacyjnej oraz dostęp mieszkańców do nowoczesnych systemów telekomunikacyjnych. Korzystne położenie oraz warunki mieszkaniowe wpływają na rosnącą liczbę mieszkańców gminy oraz wpływają na możliwości rozwojowe gminy.

7. POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE

Gmina Dobrzeń Wielki prowadzi współpracę partnerską z 2 zaprzyjaźnionymi gminami. Są to:

- Gmina Heuchelheim – powiat Giesen w Hesji – Niemcy od 1990 roku;
- Miasto Wil – Kanton St. Gallen – Szwajcaria – od 1992 roku.

Wszystkie działania, a zwłaszcza bezpośrednie kontakty, wymiana doświadczeń i wymiana kulturalna w ramach wzajemnych porozumień gmin partnerskich, w sposób bardzo istotny przyczyniają się do większego otwarcia na świat i tolerancji, co w dobie integracji europejskiej jest szczególnie ważne i cenne.

Na arenie regionalnej gmina jest członkiem:

- Związku Gmin Śląska Opolskiego z siedzibą w Opolu – jest dobrowolnym związkiem międzygminnym, którego statutowym celem jest rozwój społeczny i gospodarczy gmin oraz regionu Śląska Opolskiego
- Związku Gmin „Dolna Mała Panew” z siedzibą w Turawie – zasadniczym zadaniem związku są działania proekologiczne, mające na celu poprawę czystości wód dorzecza Małej Panwi i jezior Turawskich poprzez: porządkowanie gospodarki wodościekowej, gospodarki odpadami stałymi, ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz inne działania wynikające ze wspólnych potrzeb.

ZAŁĄCZNIK NR 2. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atrakcyjne położenie gminy – bliskość dużych miast: Wrocławia, Opola (stolica województwa, łatwość nawiązywania kontaktów, możliwość mieszkania w gminie i pracowania w Opolu), ▪ Dobra dostępność komunikacyjna (bliskość autostrady A4), ▪ Dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej (ocenione przez inwestorów), ▪ Zróżnicowane i efektywne rolnictwo (w tym rolnictwo ekologiczne), współpraca grup producenckich, ▪ Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (energia wodna, słoneczna, geotermalna), ▪ Korzystna struktura demograficzna wyróżniająca się na tle województwa opolskiego (dodatni przyrost naturalny, dodatnie saldo migracji wewnętrznych, niski wskaźnik obciążenia demograficznego), ▪ Wysoka gęstość zaludnienia świadcząca o atrakcyjności gminy i dobrych warunkach do mieszkania, ▪ Kompleksowa infrastruktura edukacyjna (w tym kształcenie na poziomie ponadgimnazjalnym, dobre warunki kształcenia, wysoki wskaźnik skolaryzacji), ▪ Wysoki poziom bezpieczeństwa (OSP, Policja, dzielnicowi), ▪ Niski poziom bezrobocia, ▪ Duży udział Elektrowni PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA Oddział Elektrownia Opole w strukturze zatrudnienia mieszkańców regionu, ▪ Duży udział dochodów z podatku CIT, ▪ Dostępność ośrodków zdrowia w całej gminie, w tym działalność Szpitala w Kup – zapewnienie mieszkańcom odpowiednich warunków ochrony zdrowia, ▪ Dobry stan infrastruktury drogowej, ▪ Funkcjonowanie transportu zbiorowego (MZK, PKS, PKP), ▪ Rozwinięta infrastruktura techniczna na terenie gminy, ▪ Spójna sieć ścieżek rowerowych, ▪ Rozwinięta współpraca zagraniczna, ▪ Rozwinięta współpraca z Gminami ze Śląska Opolskiego – przynależność do Związku Gmin Śląska Opolskiego – podejmowanie działań na poziomie regionalnym – wspieranie rozwoju gospodarczego, członkostwo w Związku Gmin „Dolna Mała Panew”, ▪ Współpraca samorządu z podmiotami gospodarczymi, ▪ Gmina o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zanieczyszczenie środowiska oraz degradacja drzewostanu spowodowana zanieczyszczeniami przemysłowymi (zagrożenie gazowe i pyłowe lasów), ▪ Zagrożenie powodziowe ze względu na przepływającą przez gminę rzeki, ▪ Ujemne saldo migracji zagranicznych (migracje zarobkowe), ▪ Wysoki bezrobocie sezonowe wśród mieszkańców woj. opolskiego, ▪ Przewaga młodych osób (grupa wiekowa 18–34 lata) wśród bezrobotnych, ▪ Przewaga osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wśród bezrobotnych, ▪ Niewystarczająca opieka dla dzieci do lat 3 (żłobek) oraz na poziomie przedszkolnym

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">▪ Położenie nad rzeką Odrą, wykorzystanie potencjału transportu i turystyki wodnej,▪ Położenie w otoczeniu instytucji biznesu,▪ Wzrost wykorzystywania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz świadomości ekologicznej mieszkańców,▪ Rozbudowa elektrowni PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA Oddział Elektrownia Opole,▪ Dodatni przyrost naturalny,▪ Polityka prorodzinna,▪ Efektywne wykorzystanie modeli współfinansowania inwestycji (w tym partnerstwo publiczno-prywatne),▪ Wzrost współpracy sektorów gospodarki z ośrodkami naukowymi,▪ Promocja oferty inwestycyjnej gminy, w tym przyciągnięcie zagranicznych inwestorów,▪ Promocja terenów pod budownictwo mieszkaniowe,▪ Rozwój oferty rekreacyjnej,▪ Intensyfikacja współpracy z podmiotami gospodarczymi, społecznymi, kulturowymi,▪ Kontynuacja procesów modernizacji rolnictwa i przetwórstwa,▪ Większa absorbcja rynków zbytu	<ul style="list-style-type: none">▪ Starzenie się społeczeństwa,▪ Migracje mieszkańców gminy do dużych aglomeracji miejskich,▪ Pogorszenie sytuacji na rynku pracy,▪ Postępujący proces depopulacji w woj. opolskim

ZAŁĄCZNIK NR 3. RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH

Gmina Dobrzeń Wielki w opinii mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych

1. WSTĘP

Badanie ankietowe zostało zrealizowane na zlecenie Wójta Gminy Dobrzeń Wielki w ramach opracowywanej Strategii Rozwoju Gminy Dobrzeń Wielki. Objęto nim reprezentatywną grupę mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych, pochodzących z obszaru Gminy.

Raport powstał w oparciu o dane z niniejszego badania ankietowego przeprowadzonego na terenie Gminy Dobrzeń Wielki w maju 2014r., na potrzeby którego przygotowano 3 rodzaje ankiet:

- dla mieszkańców Gminy Dobrzeń Wielki,
- dla przedsiębiorstw posiadających siedzibę lub działających na obszarze Gminy Dobrzeń Wielki,
- dla organizacji pozarządowych posiadających siedzibę lub działających na obszarze Gminy Dobrzeń Wielki.

W tak sformułowanym kształcie badania ankietowego przyjęto możliwość wypełnienia więcej niż jednej ankiety. Dla przykładu, jeśli mieszkaniec jest równocześnie właścicielem firmy oraz członkiem stowarzyszenia, to miał możliwość wypełnienia trzech ankiet. Przyjęto, że inna jest percepcja mieszkańca, przedsiębiorcy oraz organizacji pozarządowej, gdyż podmioty te mają zupełnie inne problemy, cele, zakres działań, potrzeby, oczekiwania, a także relacje z samorządem terytorialnym.

Układ przedstawionych wyników stanowi odzwierciedlenie zrealizowanych ankiet. Opracowanie składa się z uwag metodologicznych, charakterystyki badanej populacji oraz tabel zawierających wyniki udzielonych odpowiedzi na pytania zawarte w arkuszach formularzy.

1.1. CEL I METODA BADAŃ

Realizacja niniejszego projektu badawczego stanowi integralną część prac nad „Strategią rozwoju Gminy Dobrzeń Wielki na lata 2014–2020”. Zgodnie z założeniem, dokument ten ma nakreślać najważniejsze cele, do których dążyć będzie Gmina Dobrzeń Wielki w perspektywie 2014–2020¹.

Kształt kwestionariuszy użytych do badania ankietowego i problematyka zawarta w poszczególnych formularzach wychodzi naprzeciw problemom istotnym z punktu rozwoju Gminy Dobrzeń Wielki.

Celem ankiety skierowanej dla mieszkańca było przede wszystkim zbadanie poziom jakości życia w Gminie Dobrzeń Wielki. A zatem w szczególności istotne było zebranie informacji o problemach, potrzebach i jakości życia w gminie. Było to badanie ukierunkowane na zgromadzenie danych o subiektywnych odczuciach mieszkańców, z tym, że nie w znaczeniu indywidualnych potrzeb, a w formie opinii społeczeństwa Gminy Dobrzeń Wielki w ogóle. Respondenci odpowiadali także na pytania dotyczące m.in. oceny realizacji zadań i inwestycji na terenie gminy w podziale na kategorie takie, jak: edukacja, bezpieczeństwo, rekreacja, kultura. Odpowiadający ponadto mogli wskazać, który obszar rozwoju powinien stanowić ich zdaniem priorytet działań gminy w latach 2014–2020.

Ankieta dedykowana przedsiębiorcom była narzędziem badawczym do zobrazowania oceny prowadzenia działalności gospodarczej pozarolniczej/ rolniczej oraz możliwości jej rozwoju na obszarze Gminy Dobrzeń Wielki.

Kwestionariusz przeznaczony dla organizacji pozarządowych miał na celu przedstawienie problematyki dotyczącej prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, zebranie informacji o ich sytuacji, możliwościach rozwoju, a także o współpracy z administracją publiczną w Gminie Dobrzeń Wielki.

¹ Termin «gmina» rozumiany jest w niniejszym raporcie jako obszar terytorialny. Nie należy go mylić z organem administracji publicznej, którego przedstawicielem jest Wójt oraz Urząd Gminy, będący jednostką pomocniczą dla Wójta. Z wyjątkiem pytania w ankiecie dla mieszkańca, w którym «Gmina» rozumiana jest jako organ administracji publicznej o przypisanych kompetencjach i obowiązkach, pozostałe terminy odnoszą się do miasta w kontekście geograficznym, wspólnoty celów.

Należy przy tym zaznaczyć, iż kategorie wyżej wskazanych ankiet nie dotyczyły tylko zadań realizowanych przez samorząd terytorialny na poziomie Gminy, ale także poruszały kwestie, za które odpowiedzialność spoczywa na poziomie Powiatu, czy innych jednostek centralnych realizujących zadania kluczowe dla mieszkańców. Dla przykładu, zadano pytania o edukację na poziomie zarówno podstawowym, gimnazjalnym jak i ponadgimnazjalnym, mimo, że ten ostatni leży w gestii odpowiedzialności Powiatu. Takie podejście związane jest z podstawowym założeniem badania, którego celem było kompleksowe spojrzenie na ogół życia mieszkańców – obywateli w danym regionie zawężonym jego granicami administracyjnymi, a nie ocena stopnia wywiązywania się Gminy z przypisanych jej zadań własnych.

Każda osoba wypełniająca ankietę – niezależnie od tego czy był to mieszkaniec, przedstawiciel przedsiębiorstwa czy organizacji pozarządowej – mogła zaproponować zadanie jego/ jej zdaniem priorytetowe do realizacji na obszarze objętym badaniem. Było to pytanie otwarte, w którym proszono respondenta o podanie tematu zadania wraz z krótkim jego opisem oraz wskazaniem miejsca jego realizacji. Celem tego pytania była możliwość szerszego zaangażowania mieszkańców Gminy Dobrzeń Wielki w proces uspołeczniania i wspólnego budowania jej strategii rozwoju. Pytanie to miało również na celu zweryfikowanie potrzeb oraz oczekiwań respondentów w zakresie przyszłości gminy, a także nakreślenie ważnych kierunków rozwojowych z poziomu operacyjnego.

Kwestionariusze do przeprowadzenia badania ankietowego zostały przygotowane zarówno w formacie DOC, PDF jak i stworzono ich wersję elektroniczną udostępnioną na portalu www.ebadania.pl. Dokumenty w formacie DOC miały utworzone i włączone makra, celem ułatwienia i zautomatyzowania wyboru preferowanej przez respondenta odpowiedzi.

Kwestionariusze były dystrybuowane wieloma kanałami komunikacyjnymi, w tym m.in. poprzez Urząd Gminy Dobrzeń Wielki oraz jednostki organizacyjne Gminy. Informacja o przeprowadzaniu ankiety została rozpowszechniona przez pracowników Urzędu.

Do ostatecznej analizy statystycznej zakwalifikowano wszystkie przesłane drogą elektroniczną jak i w wersji papierowej ankiety. W wyniku realizacji badania uzyskano łącznie 613 ankiet, w tym: 8ankiety od przedsiębiorstw, 3 od organizacji pozarządowych, 602od mieszkańców. Dane z kwestionariuszy zostały poddane analizie statystycznej i merytorycznej. Przy realizacji ankiet zachowano anonimowość osób ankietowanych.

Przygotowane ankiety tj. dla mieszkańca, przedsiębiorstwa, organizacji pozarządowej, przeznaczone były do samodzielnego wypełnienia. Struktura kwestionariuszy uwzględniała zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte, przy czym zdecydowanie przeważał typ pytania zamkniętego. W wybranych pytaniach o charakterze zamkniętym uwzględniono odpowiedź „inne”, z możliwością wyszczególnienia odpowiedzi, która nie znalazła się w zaproponowanym przez autorów badania katalogu. Ponadto, w ankietach pojawiły się pytania ze skalą odpowiedzi od 1 do 5 (gdzie „1” oznaczało bardzo źle, a „5” – bardzo dobrze).

W niżej przedstawionej analizie wypełnionych ankiet, w części pytań odpowiedzi mogą nie sumować się do 100%. Spowodowane jest to występowaniem pytań, w których respondenci mogli nie udzielić odpowiedzi. W przedstawionych tabelach są również takie, w których wynik może przekroczyć wartość 100%, co wiąże się z możliwością udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi na pytanie.

Niniejsze opracowanie stanowi raport z przeprowadzonych badań. Przy jego opracowaniu kierowano się zasadą precyzyjnego przedstawienia wyników i unikania ich krzyżowej, głębszej interpretacji statystycznej. Dzięki temu potencjalnie zainteresowany tą problematyką czytelnik będzie miał możliwość dokonania samodzielnej analizy w oparciu o przedstawione dane ilościowe i jakościowe.

2. GMINA DOBRZEŃ WIELKI W PERCEPCJI MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORSTW I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

2.1. ANALIZA NA PODSTAWIE ANKIET DLA MIESZKAŃCÓW

Ankieta dla mieszkańca zawiera 8 pytań oraz metryczkę. Autorzy ankiety sformułowali 6 pytań zamkniętych oraz 2 pytania otwarte.

Zakres badania ankietowego obejmował następujące obszary tematyczne:

1. Ocena potrzeby posiadania Strategii Rozwoju Gminy Dobrzeń Wielki.
2. Ogólna ocena życia w gminie.
3. Ocena sytuacji w gminie.
4. Ocena poczucia przynależności do gminy.
5. Ocena realizacji zadań i inwestycji na terenie gminy.
6. Propozycja 3 obszarów rozwoju, które powinny stanowić priorytet działań na terenie gminy w latach 2014–2020.
7. Propozycja zadania do realizacji na terenie gminy w okresie 2014–2020 z punktu widzenia respondenta.
8. Plany zmiany miejsca zamieszkania w okresie najbliższych 5–7 lat.
9. Metryczka – informacje o respondentach.

METRYCZKA – INFORMACJE O RESPONDENTACH

Istotne jest, aby scharakteryzować grupę docelową, która wzięła udział w badaniu ankietowym skierowanym do mieszkańców. W tej części ankiety należało odpowiedzieć na pytania o to, jaka jest struktura płci, wieku, wykształcenia oraz zatrudnienia respondentów.

Tabela 1. Struktura płci respondentów

PŁEĆ RESPONDENTÓW	% WYPEŁNIONYCH ANKIET
Kobieta	72
Mężczyzna	28
Razem	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość respondentów, która wzięła udział w badaniu, stanowiły kobiety. Ich przewaga jest znaczna, gdyż udział kobiet w badaniu wyniósł 72%, a mężczyzn 28%. Oznacza to, iż zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne Gminy Dobrzeń Wielki rozkłada się nierównomiernie z punktu widzenia struktury płci.

Tabela 2. Struktura wiekowa respondentów

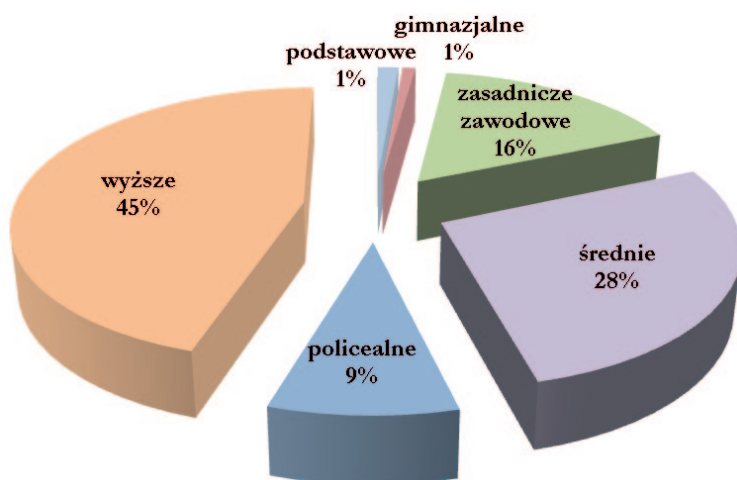
WIEK	% WYPEŁNIONYCH ANKIET
15–20	2
21–30	10
31–40	44
41–50	31
51–60	10
Powyżej 60	3
Razem	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wśród zrealizowanych ankiet najwięcej należało do osób w wieku między 31 a 40 rokiem życia, które stanowią 44% wszystkich respondentów badania oraz pomiędzy 41 a 50 rokiem życia, które z kolei stanowią 31% wszystkich ankietowanych. Znaczący jest także udział w badaniu osób w wieku 21–30 lat oraz w wieku 51–60 lat, tj. po 10% respondentów. Odsetek procentowy dwóch skrajnych grup wiekowych, tj.: powyżej 60 lat oraz między 15 a 20 rokiem życia jest najmniejszy i wynosi odpowiednio 3 i 2%. Jest to ważna informacja z perspektywy aktywizowania osób najmłodszych oraz najstarszych do zaangażowania w życie społeczne gminy. Należałoby się zastanowić przy okazji tej informacji m.in. nad poszukianiem innych kanałów informacyjnych dla tych grup wiekowych, a także nad diagnozą problemów w zakresie kapitału społecznego gminy. Tym bardziej, iż sytuację w tym zakresie w Gminie Dobrzeń Wielki odzwierciedla badanie realizowane w skali ogólnopolskiej przez Instytut Spraw Publicznych dotyczące społeczeństwa obywatelskiego oraz kapitału społecznego w Polsce, które wskazuje, że udział osób w wieku 15–20 oraz powyżej 60 roku w miejscowościach poza aglomeracjami miejskimi ma tendencje do utrzymywania się na stosunkowo niskim poziomie².

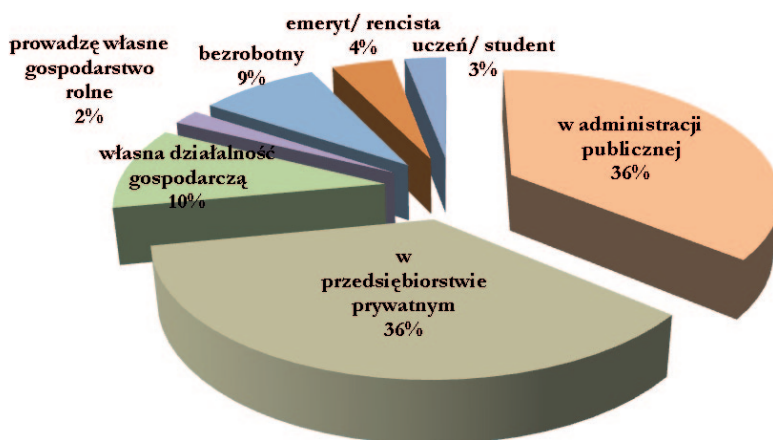
Wykres 1. Struktura wykształcenia respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdecydowanie dominującą grupą w badaniu pod względem wykształcenia są osoby posiadające dyplom uczelni wyższej – stanowią one 45% osób, które wypełniły ankietę. Reprezentatywna jest także grupa osób z wykształceniem średnim (28%) oraz zasadniczym zawodowym (16%). Niewielki udział w badaniu stanowią natomiast mieszkańcy z wykształceniem policealnym (9%), a zwłaszcza z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym (po 1%).

Wykres 2. Struktura zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

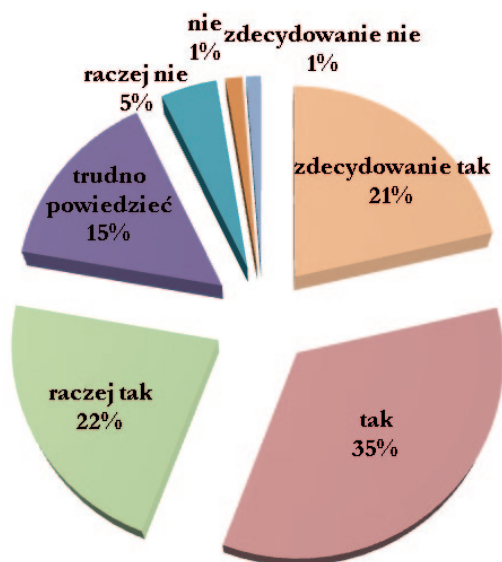
² Zob. szerzej, *Partycypacja publiczna w praktyce*, red. Anna Olech, Warszawa 2013; *Przepis na uczestnictwo. Diagnoza partycypacji publicznej w Polsce*, red. Anna Olech, Warszawa 2013. Raporty dostępne są: <http://www.isp.org.pl/publikacje,25.html>

Najwięcej osób ankietowanych deklaruje zatrudnienie w administracji publicznej oraz w przedsiębiorstwie prywatnym (po 36% ankietowanych). Reprezentatywna była także grupa osób posiadających własną działalność gospodarczą (10%), a także grupa osób bezrobotnych, których udział w badaniu stanowił 9% wszystkich jego respondentów. Udział emerytów/ rencistów, uczniów/ studentów oraz osób prowadzących własne gospodarstwo rolne, jest nieznaczny, gdyż kształtuje się on pomiędzy 4 a 2%.

OCENA POTRZEBY POSIADANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY DOBRZEŃ WIELKI

Autorzy badania uznali za zasadne zapytanie respondentów o opinię, czy uważają oni za konieczne budowanie Strategii Rozwoju Gminy Dobrzeń Wielki. Ważny jest aspekt akceptacji procesu tworzenia strategii rozwoju, stąd istotnym jest zbadanie na samym wstępie jakie jest podejście do tego tematu samego społeczeństwa, a także czy występuje wśród niego i jaka jest ewentualna skala niezadowolenia.

Wykres 3. Ocena potrzeby posiadania strategii rozwoju

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdecydowana większość, bo aż 78% respondentów, uznała proces budowania Strategii Rozwoju Gminy Dobrzeń Wielki za zasadny, w tym 21% ankietowanych uważa, że taka strategia jest zdecydowanie potrzebna, 35% uważa, że jest potrzebna, a 22%, że jest raczej potrzebna. Za ledwie 1% ankietowanych nie widzi lub zdecydowanie nie widzi potrzeby posiadania takiego dokumentu planistycznego, a 5% respondentów raczej nie widzi takiej potrzeby. Taka struktura odpowiedzi oznacza, że mieszkańcy Gminy Dobrzeń Wielki widzą potrzebę planowania strategicznego przez Urząd Gminy w oparciu o dokument strategii rozwoju. Niemniej jednak, 15% ankietowanych nie potrafi stwierdzić, czy strategia rozwoju jest potrzebna.

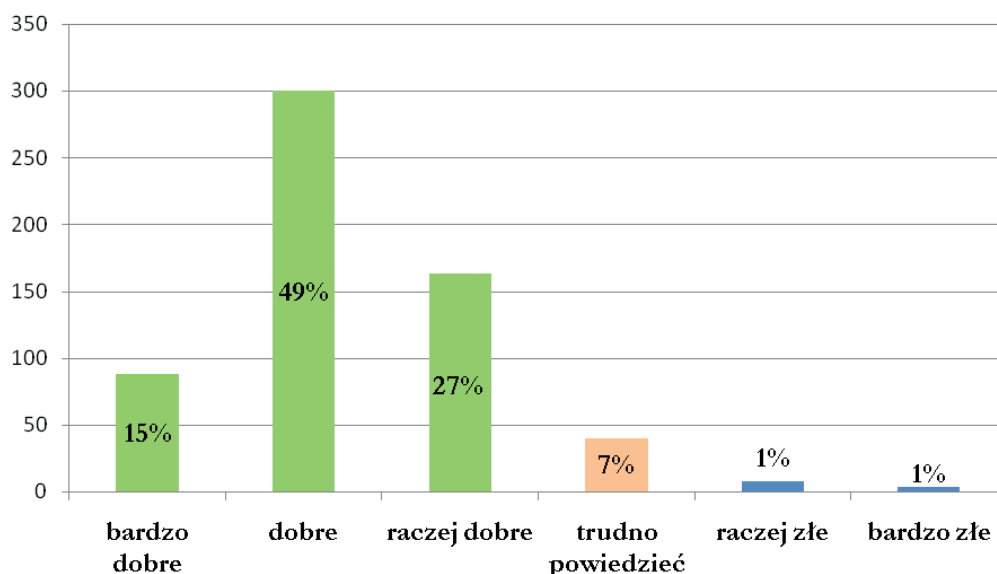
OGÓLNA OCENA ŻYCIA W GMINIE DOBRZEŃ WIELKI

Celem pytania była próba zaprezentowania ogólnego poziomu jakości życia w Gminie Dobrzeń Wielki. Jest to ważna informacja w szczególności przy diagnozowaniu problemów, celów oraz kierunków rozwoju gminy, które mają na celu podwyższenie poziomu jakości życia mieszkańców w Gminie Dobrzeń Wielki.

Należy zwrócić uwagę na odpowiedź respondentów w pytaniu o ogólną ocenę poziomu życia w Gminie Dobrzeń Wielki. Większość osób, bo aż 91%, zadeklarowało, że jakość ich życia jest zadowalająca, w tym: 15% oceniło ją bardzo dobrze, 49% dobrze, a 27% raczej dobrze. Negatywnie jakość życia w Gminie Dobrzeń Wielki oceniło za ledwie 2% respondentów, w tym: 1% z nich oceniło tę jakość bardzo źle i 1% raczej źle. Natomiast 7% osób biorących udział w badaniu wskazało na trudność w zweryfikowaniu ich jakości życia w gminie. Analizując otrzymane odpowiedzi warto podkreślić, iż zdecydowanej większości respondentów żyje się dobrze w granicach Gminy Dobrzeń Wielki.

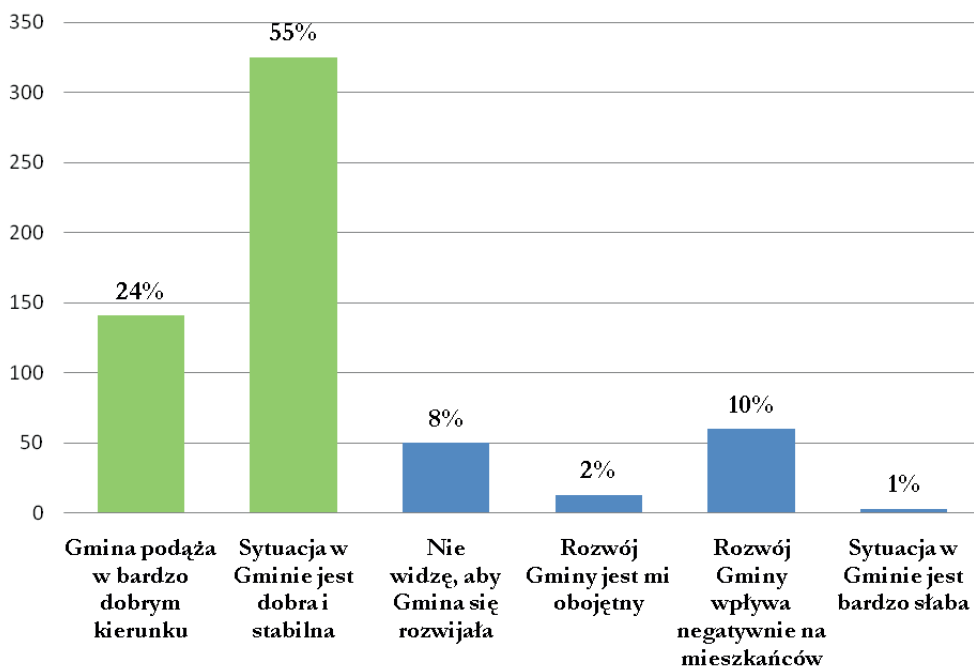
Wykres 4. Ogólna ocena życia w gminie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

OCENA SYTUACJI W GMINIE DOBRZEŃ WIELKI

Wykres 5. Ocena sytuacji w gminie

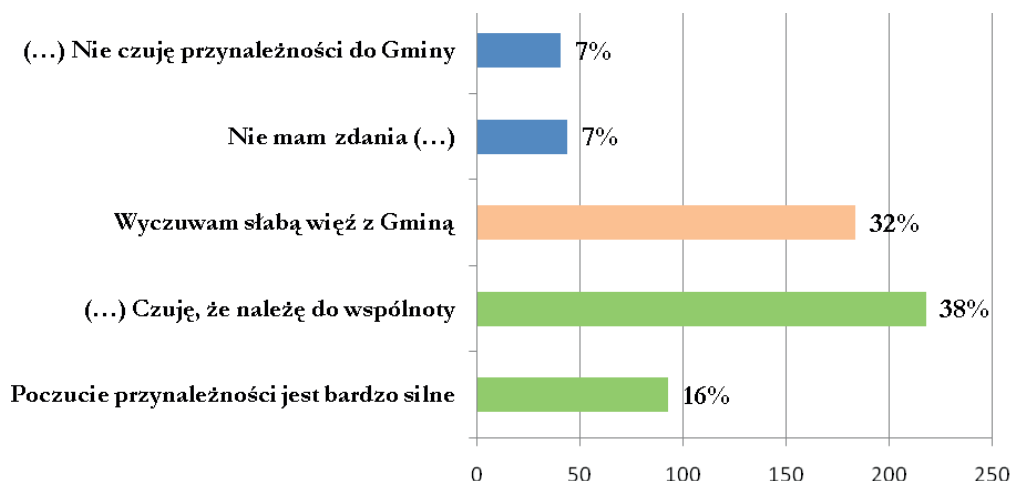
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdecydowana większość badanych twierdzi, że sytuacja w Gminie Dobrzeń Wielkiej jest dobra i stabilna (55%), a 24% uważa, że gmina podąża w bardzo dobrym kierunku i wyróżnia się na tle innych regionów. Z drugiej jednak strony, 8% ogółu badanych nie widzi, aby Gmina ta rozwijała się, 10% respondentów uważa, że rozwój gminy wpływa negatywnie na mieszkańców, a 1% ankietowanych wskazało nawet, iż sytuacja w gminie jest bardzo słaba. Oznacza to, iż zdecydowanie większy odsetek osób biorących udział w badaniu pozytywnie ocenia sytuację Gminy Dobrzeń Wielki. Jednocześnie należy podkreślić fakt, iż jedynie 3% respondentów wskazało, że rozwój gminy jest im obojętny.

OCENA POCZUCIA PRZYNALEŻNOŚCI DO GMINY DOBRZEŃ WIELKI

Problematyka poruszona w pytaniu opiera się na dwóch zagadnieniach. Pierwsze to: opinia o współpracy, relacjach gminy z mieszkańcami. Drugie to poczucie przynależności do gminy. Intencją tak sformułowanego pytania było badanie krzyżowe, z jednej strony opinii o współpracy, komunikacji gminy z mieszkańcami, a z drugiej poczucia przynależności do wspólnoty, do gminy. Należy to pytanie potraktować jako otwierające dyskusję, a nie jako podsumowanie dotyczące interakcji pomiędzy mieszkańcem, a samorządem terytorialnym, władzą w gminie.

Wykres 6. Ocena poczucia przynależności do gminy

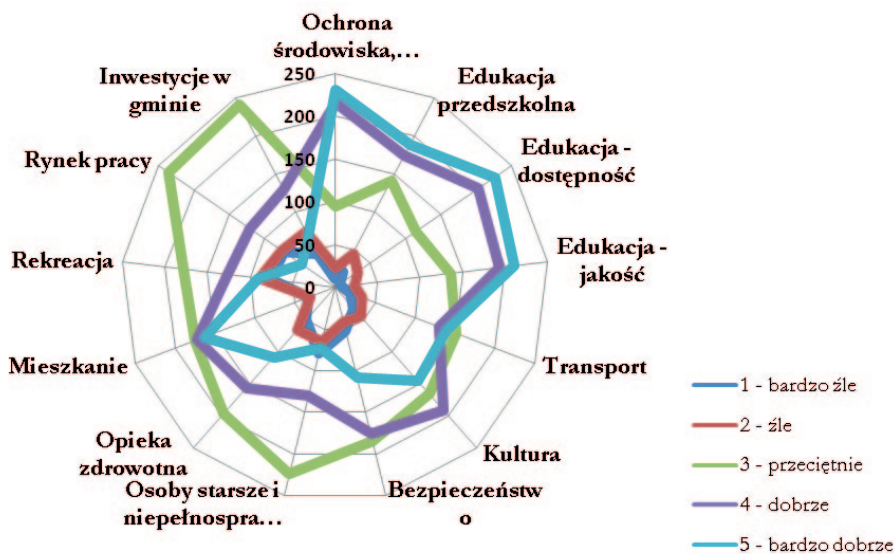

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej respondentów zakreśliło odpowiedź: czuje, iż należy do wspólnoty (38%) oraz wyczuwam słabą więź z gminą (32%). Spory odsetek respondentów wskazał również, że ich poczucie przynależności jest bardzo silne (16%). Oznacza to, iż około 86% ankietowanych wyczuwa jakąkolwiek przynależność do Gminy Dobrzeń Wielki, z naciskiem na pozytywny aspekt tego uczucia. Niemniej jednak, należy wziąć pod uwagę, iż wśród odpowiedzi, po 7% wskazań było na stwierdzenie „nie mam zdania” oraz na brak jakiegokolwiek poczucia przynależności do gminy.

OCENA REALIZACJI ZADAŃ I INWESTYCJI NA TERENIE GMINY DOBRZEŃ WIELKI

Wykres 7. Ocena realizacji zadań i inwestycji na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wykres radarowy przedstawia linie, która odzwierciedla skalę oceny od 1 do 5 (1 – bardzo źle, 5 – bardzo dobrze) poszczególnych kategorii. Obszary zadań, które były oceniane w tym pytaniu to:

1. Ochrona środowiska, ekologia.
2. Edukacja przedszkolna.
3. Edukacja – dostępność.
4. Edukacja – jakość.
5. Transport
6. Kultura
7. Bezpieczeństwo.
8. Osoby starsze.
9. Opieka zdrowotna.
10. Mieszkanie.
11. Rekreacja
12. Rynek pracy
13. Inwestycje w gminie.

Liczby 0, 50... aż do 250 oznaczają liczbę ocen wyrażonych przez mieszkańców w danej kategorii.

Spośród kategorii najlepiej zostały ocenione: ochrona środowiska i ekologia, dostępność edukacji, jakość edukacji i edukacja przedszkolna. Ocenę bardzo dobrą ochronie środowiska i ekologii przyznało 230 osób, z kolei dostępności edukacji 226 osób, jakości edukacji 210 osób, edukacji przedszkolnej 188 osób. Wysoko została również kultura – 191 osób oceniło ją na poziomie dobrym, a 145 na poziomie bardzo dobrym.

Spośród kategorii naj słabiej zostały ocenione: rynek pracy (73 oceniło kategorię jako bardzo złą i 76 osoby jako złą), rekreację (75 oceniło kategorię jako bardzo złą i 89 osoby jako złą), oraz opiekę nad osobami starszymi (79 oceniło kategorię jako bardzo złą i 65 osoby jako złą). Jest to bardzo znaczący sygnał, że muszą to być kluczowe obszary w diagnozowaniu problematyki, celów, kierunków rozwojowych, a także zadań operacyjnych.

PRIORYTETOWE OBSZARY ROZWOJU NA TERENIE GMINY DOBRZEŃ WIELKI

Kolejne pytanie bezpośrednio wynika z poprzedniego tj. oceny zadań oraz inwestycji na terenie gminy. Respondenci mieli tutaj za zadanie przedstawić, które obszary są według nich priorytetowymi w okresie 2014–2020.

Tabela 3. Propozycja 3 obszarów rozwoju, które powinny stanowić priorytet działań na terenie gminy w latach 2014–2020

LP.	NAZWA OBSZARU ROZWOJU	LICZBA WSKAZAŃ W ANKIETACH
1	Ochrona środowiska, ekologia.	67
2	Edukacja przedszkolna.	41
3	Edukacja	100
4	Transport	52
5	Kultura	50
6	Bezpieczeństwo	95
7	Osoby starsze	78
8	Opieka zdrowotna	159
9	Mieszkanie	32
10	Rekreacja	109
12	Rynek pracy	231
12	Inwestycje w gminie	135

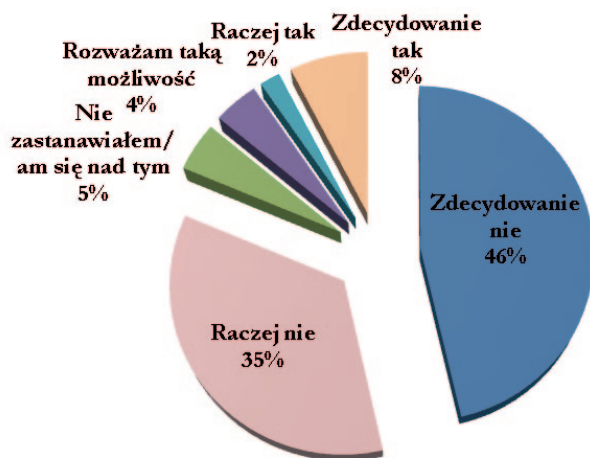
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wyróżnione zostały obszary, które według mieszkańców stanowią priorytet do rozwoju w okresie 2014–2020. Najwięcej wskazań w zakresie konieczności skoncentrowania się na szukaniu rozwiązań otrzymały takie obszary, jak: rynku pracy, opieka zdrowotna oraz inwestycje w gminie.

PLANY RELOKACYJNE MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRZEŃ WIELKI

Badani odpowiadali na pytania dotyczące planów związanych ze zmianą miejsca zamieszkania poza obszar gminy. Jest to istotne pytanie w kontekście odczuć, opinii społeczeństwa o ogólnym poziomie życia, warunków, możliwości rozwoju na terenie gminy.

Wykres 8. Plany zmiany miejsca zamieszkania w okresie najbliższych 5–7 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość ankietowanych (46% udzielonych odpowiedzi) zdecydowanie nie zamierza zmienić swojego miejsca zamieszkania poza obszar gminy, ponadto 35% respondentów raczej nie zamierza tego robić. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, iż 49% osób biorących udział w badaniu rozważa możliwość przeprowadzki, a 10% zdecydowanie lub raczej chce to uczynić. Taki rozkład odpowiedzi oznacza, iż przeważająca większość respondentów uważa, że ich życie w gminie jest na takim poziomie, że nie zamierzają oni zmienić miejsca zamieszkania poza jej obszar. Przy wytyczaniu kolejnych kierunków rozwoju Gminy Dobrzeń Wielki należy jednak zwrócić uwagę na głosy tej części społeczeństwa, która na chwilę obecną nie widzi szans dalszego prosperowania w jej granicach i rozważa, albo w ogóle podjęła już decyzję, o zmianie miejsca zamieszkania. Zwłaszcza, iż 5% respondentów badania nie zastanawiało się jeszcze nad ewentualnością przeprowadzki poza granice Gminy Dobrzeń Wielki.

2.2. ANALIZA NA PODSTAWIE ANKIET DLA PRZEDSIĘBIORSTW

Kolejną grupą docelową badania ankietowego byli przedstawiciele przedsiębiorstw. Ankietyzacji poddano nie tylko firmy, które mają swoje siedziby na terenie Gminy Dobrzeń Wielki, ale także te, które prowadzą w jej granicach działalność. Ważne było wydzielenie tematu rynek pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, gdyż już na etapie diagnozy społeczno-gospodarczej ten obszar pojawił się jako problematyczny. Ponadto przedstawiciele przedsiębiorstw mają inną perspektywę oceny gminy niż pozostałe grupy interesariuszy.

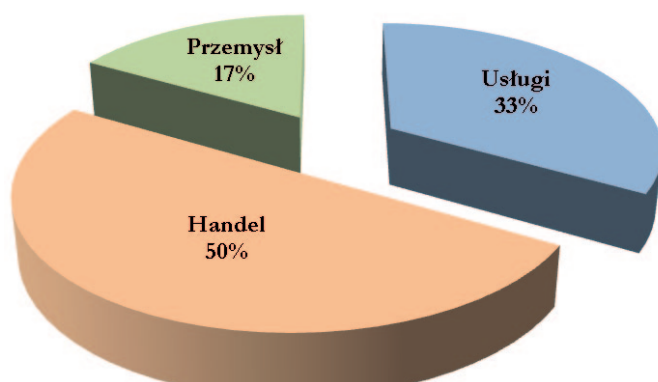
Zakres badania ankietowego obejmował następujące obszary tematyczne:

1. Dane o firmie: branża, rok rozpoczęcia działalności, wielkość zatrudnienia, siedziba firmy, miejsce wykonywania działalności.
2. Ocena rozwoju prowadzonej działalności.
3. Ocena bieżącej sytuacji finansowej.
4. Korzystanie z zewnętrznych form wsparcia finansowego.
5. Warunki prowadzenia działalności.
6. Wsparcie lokalnej działalności.
7. Propozycja zadania do realizacji na terenie gminy w okresie 2014–2020 z punktu widzenia respondenta.
8. Podejście przedstawicieli samorządu terytorialnego do przedsiębiorstwa.

DANE O FIRMIE

Na początku należy scharakteryzować grupę przedstawicieli przedsiębiorstw, które wzięły udział w badaniu ankietowym.

Wykres 9. Rodzaje branż

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdecydowana większość przedstawicieli przedsiębiorstw, która wzięła udział w badaniu ankietowym reprezentuje branże usługowe (50% ankietowanych). Wśród kolejnych wskazań znalazły się: usługi (33%) oraz przemysł (17%).

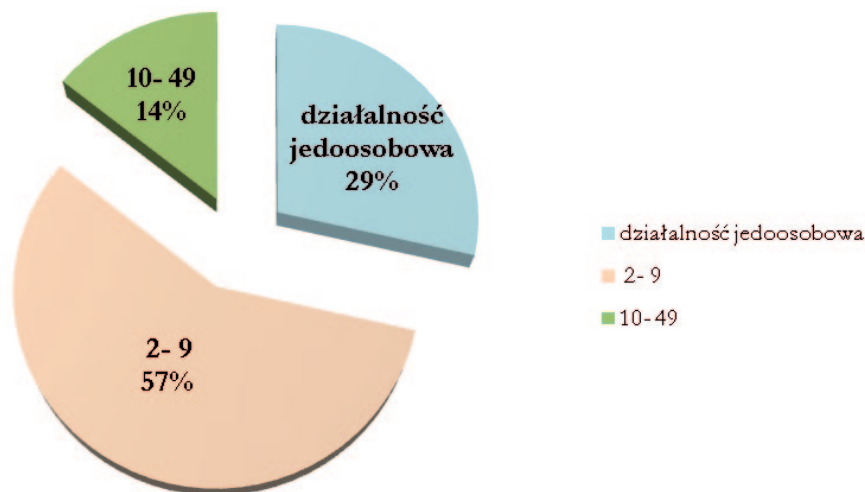
Tabela 4. Rok rozpoczęcia działalności

ROK ROZPOCZĘCIA DZIAŁALNOŚCI	% WYPEŁNIONYCH ANKIET
Do 1989 r.	0
1990–2004	72
2005–2013	14
2014	14
Razem	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość firm (72%), która wzięła udział w badaniu ankietowym, powstała lub też prowadzi działalność na terenie gminy w okresie między 1990–2004. Z kolei po 14% ankietowanych reprezentuje firmy powstałe w okresie między 2005–2013 oraz po 2014 roku.

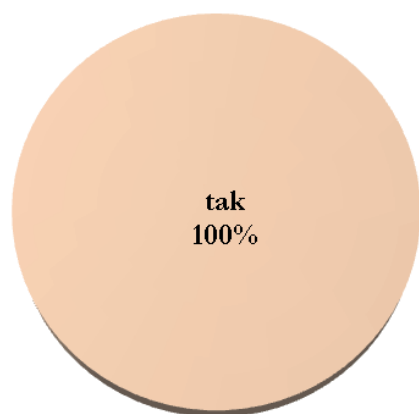
Wykres 10. Struktura wielkości zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Spośród wszystkich przedstawicieli firm, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, 57% pracuje w mikroprzedsiębiorstwach (do 9 pracowników), 29% reprezentuje firmy jednoosobowe, a 14% pracuje w firmach małych (do 49 pracowników).

Wykres 11. Pierwsza siedziba firmy/ pierwsze miejsce wykonywania działalności

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

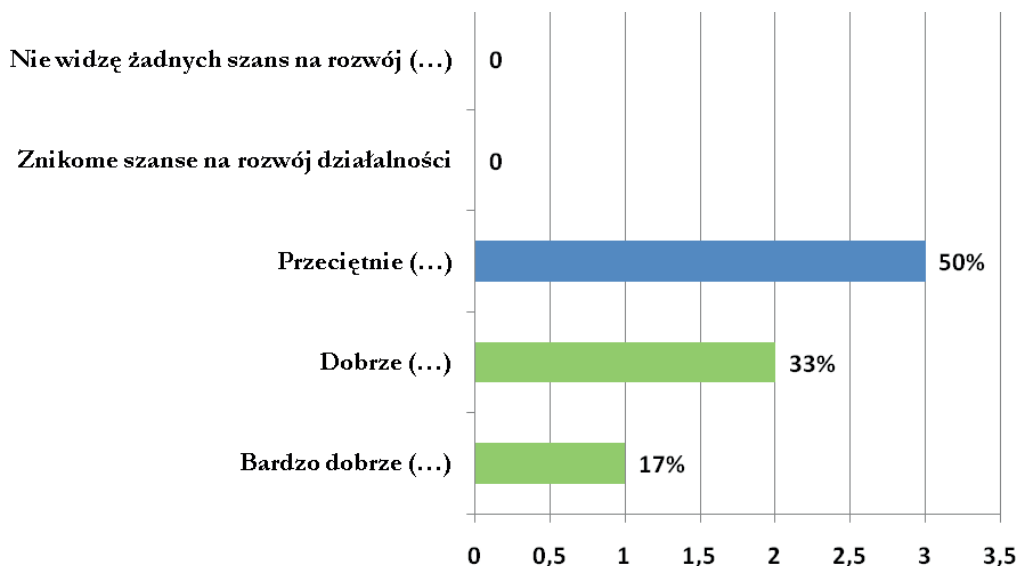
Z danych wynika, że wszyscy przedstawiciele firm, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, reprezentują firmy, które działają lub posiadają siedzibę od początku na terenie Gminy Dobrzeń Wielki. Należałoby w dalszym procesie uspołeczniania zastanowić się nad zagadnieniem, co przyciąga firmy, a co je z kolei zniechęca do działania na terenie niniejszej gminy. A zatem co jest jej słabą, a co mocną stroną w pozyskiwaniu firm, w konkurencji z gminami ościennymi o nowe miejsca pracy, nowych przedsiębiorców.

OCENA ROZWOJU PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

Pytanie dotyczyło zarówno możliwości rozwoju samej działalności gospodarczej na terenie gminy jak i elementu współpracy, relacji przedsiębiorca – samorząd terytorialny.

Wykres 12. Jak ocenia Pan/ Pani możliwość rozwoju prowadzonej działalności rolniczej/ pozarolniczej na obszarze gminy?

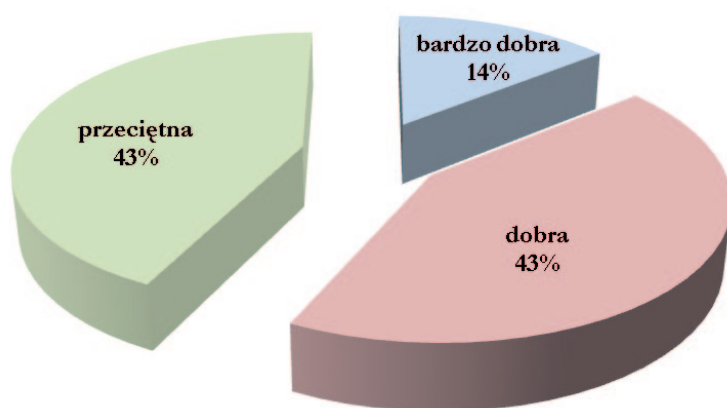

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej respondentów (50%) uznało, że ma przeciętne możliwości rozwoju na terenie gminy. Z kolei 33% respondentów oceniło te warunki jakodobre, a 17% nawet jako bardzo dobre. Zatem ogólna ocena możliwości rozwoju prowadzonej działalności rolniczej/ pozarolniczej na obszarze Gminy Dobrzeń Wielki jest pozytywna jeśli chodzi o dostrzeganie silnych stron działalności gospodarczej, jak i wzajemnego pola oddziaływania w relacjach firma – samorząd terytorialny. Nie należy jednak traktować tego pytania jako podsumowania analizy, a wstęp do dialogu przedsiębiorstw, samorządu terytorialnego oraz instytucji otoczenia biznesu.

OCENA BIEŻĄCEJ SYTUACJI FINANSOWEJ

Wykres 13. Jak oceniają Państwo bieżącą sytuację finansową gospodarstwa/ firmy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ocena sytuacji finansowej firmy jest ogólnie pozytywna. Najwięcej osób biorących udział w badaniu uznało, że obraz ich finansów jest przeciętny lub dobry (po 43% wskazań), a nawet bardzo dobry (14%).

KORZYSTANIE Z ZEWNĘTRZNYCH FORM WSPARCIA FINANSOWEGO

Tabela 5. Czy korzystali Państwo w ramach prowadzonej działalności rolniczej/ pozarolniczej z zewnętrznych źródeł finansowania?

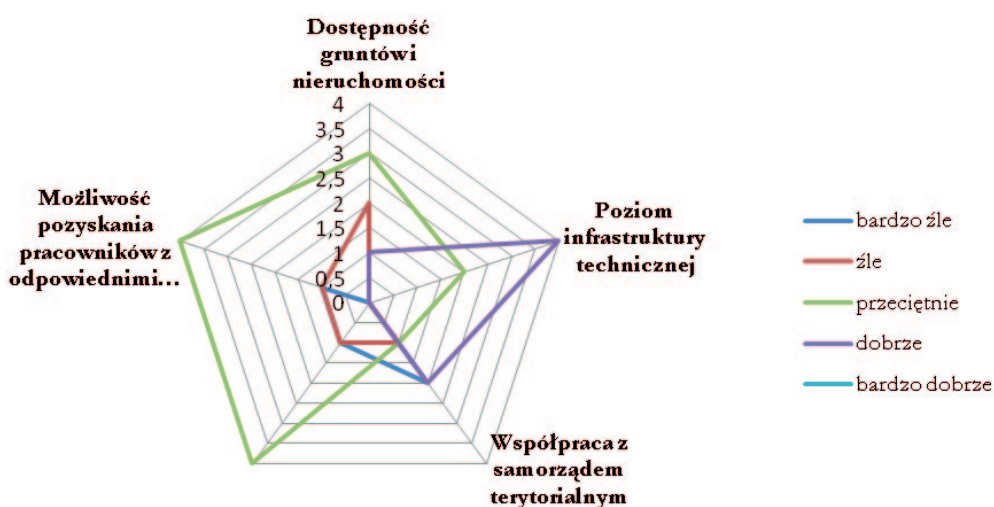
KATEGORIA	TAK	NIE
Instrumenty finansowe o charakterze komercyjnym (pożyczki, kredyty, inne)	1	3
Finansowanie ze środków europejskich (np. POKL, PO IG, pożyczki Jeremie)	1	3
Dotacje z budżetu Skarbu Państwa (np. Funduszu Pracy, PFRON, inne)	1	3
Inne – jakie, wymień	0	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Przedstawiciele firm, którzy wzięli udział w niniejszym badaniu praktycznie w ogóle nie korzystali z zewnętrznych form wsparcia finansowego firm. W dalszym etapie uspołeczniania strategii rozwoju należałoby zatemporuszyć kwestie dotyczące możliwości pozyskiwania środków finansowych na prowadzenie działalności gospodarczej.

WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI

Wykres 14. Jak ocenia Pan/ Pani warunki prowadzenia działalności rolniczej/ pozarolniczej na terenie gminy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość respondentów negatywnie ocenia współpracę z samorządem. Z kolei jako przeciętne są postrzegane: dostępność gruntów i nieruchomości, możliwość pozyskania pracowników z odpowiednimi kwalifikacjami oraz koszty prowadzenia działalności rolniczej/ pozarolniczej. Dobrze oceniony został natomiast poziom infrastruktury technicznej.

WSPARCIE LOKALNEJ DZIAŁALNOŚCI

Tabela 6. Z której z niżej przedstawionych propozycji wsparcia lokalnej działalności chciałoby Państwo skorzystać?

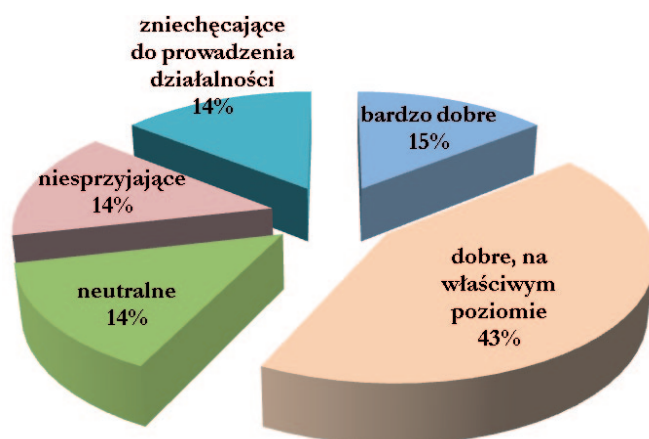
KATEGORIA	TAK	NIE
Tworzenie stref ekonomicznych	0	5
Zrzeszanie przedsiębiorców, rolników, rzemieślników	1	4
Wsparcie finansowe przedsiębiorców, rolników, rzemieślników	1	3
Poziom infrastruktury technicznej	4	2
Poziom infrastruktury logistycznej	3	3
Pomoc formalna przy zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej	2	3
Promocja przedsiębiorców, rolników, rzemieślników	2	3
Pomoc w znalezieniu lub wyszkoleniu kadry	1	4
Wsparcie w zatrudnianiu pracowników, doposażeniu stanowisk pracy	2	3
Pomoc w znalezieniu odpowiednich nieruchomości	1	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Respondenci stwierdzili, że nie mają wsparcia w tworzeniu stref ekonomicznych, zrzeszaniu przedsiębiorców, a także w znalezieniu lub wyszkoleniu kadry, ani w znalezieniu odpowiednich nieruchomości. Badani pozytywnie oceniają natomiast poziom infrastruktury technicznej i logistycznej.

PODEJŚCIE PRZEDSTAWICIELI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO DO PRZEDSIĘBIORSTWA

Wykres 15. Jak oceniają Państwo podejście przedstawicieli samorządu terytorialnego do osób prowadzących działalność rolniczą/ pozarolniczą?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej respondentów uznało, że podejście, relacje przedstawicieli samorządu terytorialnego do osób prowadzących działalność gospodarczą jest dobre, na właściwym poziomie (43% wskazań), a 15% ankietowanych wskazała, iż wręcz bardzo dobre. Natomiast po 14% badanych twierdzi, że jest ono neutralne, nieprzyjające, a nawet zniechęcające do prowadzenia działalności.

2.3. ANALIZA NA PODSTAWIE ANKIET DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Ostatnia grupa docelowa, która poddana została badaniom ankietowym to przedstawiciele organizacji pozarządowych. Środowiska organizacji pozarządowych są ważnym źródłem informacji o funkcjonowaniu społeczeństwa obywatelskiego, zrzeszania mieszkańców, poziomu rozwoju kapitału społecznego w gminie.

Zakres badania ankietowego obejmował następujące obszary tematyczne:

1. Obszar działalności organizacji pozarządowej.
2. Ocena kondycji organizacji pozarządowej.
3. Mocne strony organizacji pozarządowej.
4. Słabe strony organizacji pozarządowej.
5. Rozwój regionu, a fundusze pozyskiwane przez organizacje pozarządowe.
6. Współpraca z samorządem terytorialnym.
7. Formy współpracy organizacji pozarządowej z samorządem terytorialnym.
8. Potrzeby organizacji pozarządowych.
9. Propozycja zadania do realizacji na terenie Gminy Dobrzeń Wielki w okresie 2014–2020 z punktu widzenia respondenta.

Na początku należy określić do jakich organizacji pozarządowych należą respondenci niniejszego badania ankietowego oraz jaki jest ogólny obraz środowiska NGO w Gminie Dobrzeń Wielki. A zatem należy odpowiedzieć na pytania dotyczące obszaru działań (tutaj można było wskazać więcej niż jedną odpowiedź), kondycji trzeciego sektora, jego słabych i mocnych stron.

OBSZAR DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

Tabela 7. Proszę zaznaczyć właściwy obszar działalności Państwa organizacji pozarządowej.

KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ
Pomoc społeczna	3
Działania na rzecz osób niepełnosprawnych	11
Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, hobby	6
Edukacja i wychowanie	9
Ekologia i ochrona zwierząt, ochrona dziedzictwa przyrodniczego	0
Ochrona wolności i praw człowieka	2
Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji	9
Ochrona i promocja zdrowia	6
Profilaktyka uzależnień	1
Wspomaganie i/lub zrzeszanie innych organizacji	2
Wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości	0
Wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych	5

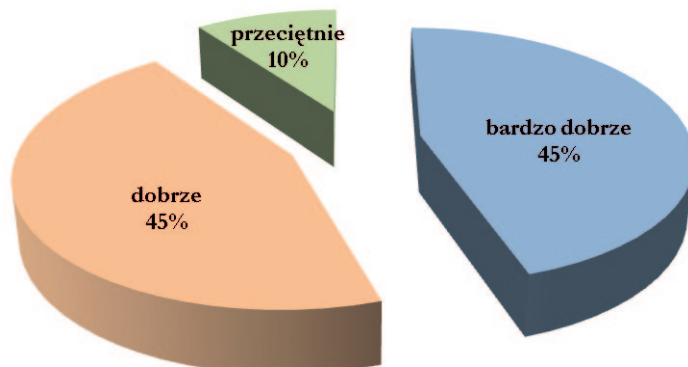
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wskazywane działania, realizowane przez środowisko pozarządowe z Gminy Dobrzeń Wielki to przede wszystkim: działania na rzecz osób niepełnosprawnych, edukacja i wychowanie, a także kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji. Osoby reprezentujące organizacje pozarządowe działają w zdecydowanej większości w tych trzech obszarach.

OCENA KONDYCJI ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

Wykres 16. Jak ocenia Pan/ Pani kondycję swojej organizacji pozarządowej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Przedstawiciele organizacji pozarządowych deklarują, że ich kondycja jest dobra, a nawet bardzo dobra (po 45% wskazań), lub przeciętna (10% udzielonych odpowiedzi). Zatem wizerunek środowiska organizacji pozarządowych w ogóle, jego sytuacja, ogólne warunki działalności jest pozytywny.

MOCNE STRONY ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

Tabela 8. Jakie są mocne strony Państwa organizacji pozarządowej?

KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ W ANKIETACH
Wysokie przychody	0
Duża liczba członków/ pracowników	6
Rozpoznawalność organizacji w otoczeniu	13
Owocna współpraca ze społecznością lokalną	9
Wysokie kwalifikacje pracowników	9
Zaangażowanie członków/ pracowników	13
Realizacja ciekawych projektów	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jako mocne strony przedstawiciele organizacji pozarządowych z terenu Gminy Dobrzeń Wielki wskazali przede wszystkim: rozpoznawalność organizacji w otoczeniu oraz zaangażowanie członków/ pracowników. Głównymi zaletami środowiska NGO jest zatem społeczność lokalna, jej kapitał społeczny, chęć do angażowania się w sprawy społeczne, kulturalne.

SŁABE STRONY ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

Tabela 9. Jakie są słabe strony Państwa organizacji pozarządowej?

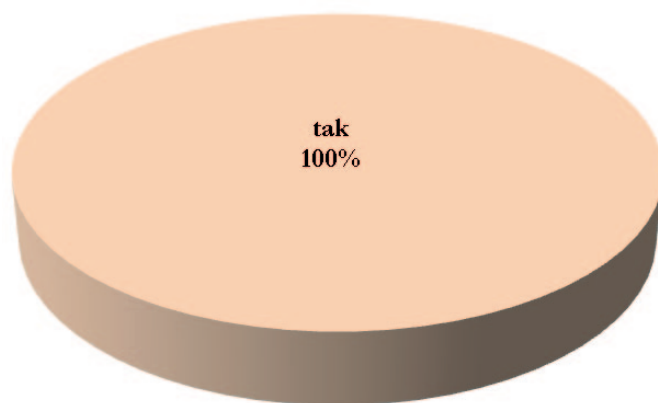
KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ W ANKIETACH
Niskie przychody	12
Mała liczba członków/ pracowników	0
Niska rozpoznawalność organizacji w otoczeniu	1
Słaba współpraca ze społecznością lokalną	2
Niskie kwalifikacje pracowników	0
Niskie zaangażowanie członków/ pracowników	0
Brak realizacji ciekawych projektów	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ankietowani wskazali, że główną słabą stroną organizacji pozarządowych funkcjonujących w granicach Gminy Dobrzeń Wielki są przede wszystkim niskie przychody.

ROZWÓJ REGIONU, A FUNDUSZE POZYSKIWANE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Wykres 17. Czy widzą Państwo szansę na rozwój regionu dzięki funduszom pozyskiwanym przez organizacje pozarządowe?

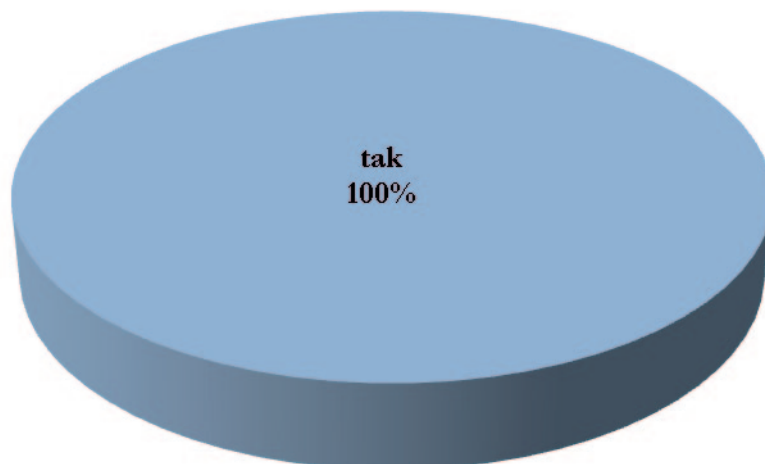
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Respondenci w jednomyślnie zadeklarowali, że fundusze pozyskiwane przez organizacje pozarządowe są szansą na rozwój regionu. Jest to istotne w kontekście także silnych i słabych stron organizacji pozarządowych. Ocena, że fundusze mają ważny wpływ na rozwój regionu, świadczy o tym, że należy ten proces wspierać w ramach współpracy samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych. Środki te nie są postrzegane jako pozyskiwane na własne cele organizacji, ale dla dobra ogółu społeczności lokalnej, która będzie korzystała z produktów realizowanych działań.

WSPÓŁPRACA Z SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM

Wykres 18. Czy państwa organizacja pozarządowa dąży do współpracy z samorządem terytorialnym?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Pytanie dotyczyło postrzegania samorządu terytorialnego jako partnera w realizowanych działaniach, w którym respondenci jednoznacznie wskazali na chęć współpracy z samorządem, nawiązanie lub też kontynuowanie współpracy. Warto by w takim razie przemyśleć w jaki sposób do tej pory była prowadzona współpraca jednostek samorządu gminnego ze środowiskiem NGO i na odwrót, a także jak poprawić te relacje, jak rozwinąć działania partnerskie.

FORMY WSPÓŁPRACY ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ Z SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM

Tabela 10. Zaznacz formy współpracy dotyczące Państwa organizacji pozarządowej z samorządem terytorialnym, które są stosowane w gminie.

KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ
Konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych	10
Tworzenie wspólnych zespołów – doradczych, opiniujących, inicjatywnych	5
Doradztwo i udzielanie organizacjom pomocy merytorycznej w przygotowywaniu projektów i pisaniu wniosków	3
Wspieranie akcji promującej przekazywanie 1% podatku dochodowego od osób fizycznych organizacjom pożytku publicznego	4
Prowadzenie i udostępnianie bazy danych o organizacjach pozarządowych	5
Popularyzacja działalności organizacji pozarządowych	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Przedstawiciele organizacji pozarządowych najczęściej wskazywali, że w Gminie Dobrzeń Wielki prowadzone są konsultacje z organizacjami pozarządowymi w zakresie projektów aktów normatywnych. Respondenci wskazali także na popularyzację działalności organizacji pozarządowych przez samorząd, a co za tym idzie możliwość szerszego dotarcia do społeczności lokalnych.

POTRZEBY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

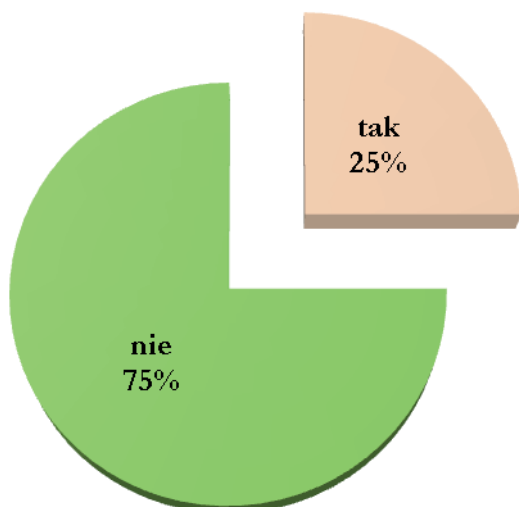
Tabela 11. Jakie są zgłaszane potrzeby organizacji pozarządowych z Państwa gminy?

KATEGORIE	LICZBA WSKAZAŃ
Brak odpowiedniej liczby członków/ pracowników/ wolontariuszy lub niedostateczne ich kwalifikacje	3
Trudności we współpracy, angażowaniu społeczności lokalnej, w nawiązywaniu partnerstw z innymi podmiotami z gminy/ spoza gminy	3
Trudności we współpracy z samorządem terytorialnym	1
Brak środków finansowych na działalność statutową	9
Trudności w sprostaniu wszystkim obowiązkom formalnym	5
Niewystarczająca liczba szkoleń, doradztwa dla organizacji pozarządowych	4
Braki lokalowe lub w wyposażeniu	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najczęściej zgłaszane potrzeby przez organizacje pozarządowe, które deklarują respondenci, to: brak środków finansowych na działalność statutową, a także trudności w sprostaniu wszystkim obowiązkom formalnym.

Wykres 19. Czy w Państwa gminie działa rada działalności pożytku publicznego?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

3. SUGEROWANE KIERUNKI ROZWOJU GMINY DOBRZEŃ WIELKI

Każda ankieta – zarówno skierowana do mieszkańców, przedsiębiorstw jak i organizacji pozarządowych – zawierała tzw. kartę zadania, w której poproszono respondentów o zaproponowanie priorytetowego zadania do realizacji na terenie Gminy Dobrzeń Wielki w okresie programowania na lata 2014–2020. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie nazwy zadania, krótkiego opisu oraz miejsca jego realizacji.

Zamieszczenie pytania w każdej ankiecie, do wszystkich grup docelowych badania ankietowego, miało na celu zbadanie potrzeb w zakresie zadań o charakterze inwestycyjnym lub nieinwestycyjnym (miękkim). Uwzględniono indywidualną perspektywę spojrzenia na potrzeby na terenie Gminy Dobrzeń Wielki. Ponadto uwzględniono zróżnicowanie potrzeb u różnych grup docelowych. Inne potrzeby ma przedsiębiorstwo, które działa na terenie Gminy Dobrzeń Wielki, inne zaś mieszkańiec, a jeszcze inne organizacja pozarządowa. Jest to także ważna informacja dla władz lokalnych, powiatowych oraz wojewódzkich odnośnie potrzeb gminy.

Celem karty zadań było także wytyczenie przykładowych kierunków rozwoju Gminy Dobrzeń Wielki.

Z pewnością propozycje zawarte w karcie zadania należy traktować jak pewną próbę wskazania kierunku rozwoju dla Gminy Dobrzeń Wielki. Elementem uzupełniającym będą m.in. konsultacje społeczne, na które zaproszeni zostaną wszyscy zainteresowani. Sam sposób dotarcia do respondentów sprawia, że katalog zadań na lata 2014–2020 należy potraktować jako otwarty. Informację podawały osoby, które są aktywne, zainteresowane sprawami regionu, uczestniczą w sprawach swojego regionu, mają kontakt ze administracją publiczną.

PROPOZYCJE ZADAŃ DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY – PROPOZYCJA Z ANKIET DLA MIESZKAŃCÓW

Respondenci wskazali, że ich zdaniem priorytetowe do realizacji w okresie 2014–2020 są takie zadania, jak:

- budowa dużego, bezpiecznego placu zabaw dla dzieci w Czarnowąsach;
- wykonanie nawierzchni asfaltowej wraz z kanalizacją burzową przy ulicy Nowej we wsi Czarnowąsy. Jest to jedna z ostatnich ulic, na której nie ma asfaltu, za to po deszczu jest pełno dziur;
- rozbudowa oświetlenia ulicy Leśnej w Dobrzeniu Wielkim;
- budowa oświetlenia w Dobrzeniu Wlk. i remont dróg;
- budowa chodników dla pieszych. Miejscowość Kup, dokończenie ulicy 1 Maja oraz cała ulica Brynicka;
- miejsca pracy dla nauczycieli przedszkola czy klas I-III;
- ulepszenie stanu dróg nie tylko gminnych;
- budowa ścieżek rowerowych;
- budowa pływalni z wykorzystaniem ciepła z elektrowni;
- nowe rozwiązania komunikacyjne które zmniejszyły by ruch na drogach;
- budowa chodnika w miejscowości Kup. Inwestycja ta znacząco poprawi bezpieczeństwo mieszkańców, szczególnie dzieci szkolnych;
- wprowadzenie linii autobusowej MZK z przystankiem na Osiedlu – bardzo brakuje – dla przykładu linia autobusu MZK kierunek Komprachcice;
- budowa obwodnicy Czarnowąsy;
- organizacja wydarzeń kulturalnych, zajęć edukacyjnych dla dzieci w sali wiejskiej w Czarnowąsach;
- utworzenie żłobka w Czarnowąsach;
- sprawowanie kontroli nad budową dróg i chodników na osiedlu koło lewiatana;
- budowa chodnika pomiędzy Czarnowąsami a Dobrzeniem Małym i oświetlenie go, z powodu braku autobusów np. w niedzielę wieczorem jesteśmy zmuszone przechodzić tamtą drogą, która jest dosyć niebezpieczna;
- doprowadzenie ciepłociągu z Elektrowni „Opole” do wszystkich wsi;
- budowa wałów przeciwpowodziowych chroniących gminę;
- realizacja obwodnicy miejscowości Czarnowąsy, Dobrzeń Mały i Wielki – aby zminimalizować natężenie ruchu kołowego w centrum miejscowości Czarnowąsy;
- Basen. W gminie brakuje jedynie aquaparku gdzie można by spędzić czas w deszczowe dni;
- budowa Orlika – kortów tenisowych w miejscowości Czarnowąsy;
- budowa basenu krytego w Gminie;
- wymiany językowe dzieci w wieku szkolnym z dziećmi z miast zaprzyjaźnionych (j.angielski, j.niemiecki);
- większa dbałość o tereny zielone w całej gminie;

- budowa domu gdzie mieszkańcami byłyby osoby starsze i niepełnosprawne, ze stołówką i opieką medyczną. Lokalizacja w zacisznym miejscu w Dobrzeńcu Wielkim, Czarnowąsach;
- budowa dróg, chodników i ścieżek rowerowych pozwalających na przejazd z sołectwa do sołectwa;
- ochrona Czarnowąs przed następstwami powodzi czyli pogłębienie i oczyszczenie koryta rzeki Małej Panwi ,wzmocnienie wałów przeciwpowodziowych,ale w sposób skuteczny (np.nabrzeża Odry w Opolu);
- budowa krytej pływalni;
- budowa obwodnicy Dobrzeńca;
- budowa ścieżki rowerowej (między Chróścice – Siołkowice);
- wybudowanie basenu w gminie D. W. nie ma w okolicy;
- zamontowanie progów zwalniających na drogach nie tylko osiedla Energetyk;
- kompleksowe zabezpieczenie obszarów gmin zlewni Odry poprzez budowę lub modernizację wałów przeciwpowodziowych;
- wprowadzenie monitoringu stanu wód na terenie aglomeracji opolskiej i systemu modelowania skutków powodzi w oparciu o dane z monitoringu;
- dofinansowanie obiadów w szkole bez względu na dochód;
- budowa basenu z bezpłatnym dostępem dla mieszkańców gminy;
- opracowanie i stworzenie przy odpowiednim wsparciu miasta Opola trasy rowerowej „Po wale Odry” co pozwoliło by na ożywienie gminy pod względem turystyki;
- budowa chodnika i remont ul. Konopnickiej, wytyczenie pobocza do bezpiecznego poruszania się i poprawa jakości nawierzchni, która jest w fatalnym stanie;
- budowa oświetlonego boiska wielofunkcyjnego typu orlik w Czarnowąsach;
- budowa chodnika pomiędzy chróścicami a starymi siołkowicami;
- budowa żłobka – w gminie nie ma ani jednego;
- remont domu kultury w Dobrzeńcu Wielkim (choć w minimalnym stopniu);
- uprzątnięcie krzewów i zarośli po obu stronach wiaduktu w Dobrzeńcu Wielkim;
- wydzielenie osobnych ścieżek rowerowych od pieszych wzdłuż ulicy Namysłowskiej, aktualnie jest to farsa wręcz niebezpieczne zarówno dla pieszych jak i rowerzystów;
- drogi osiedlowe;
- remont chodnika ulicy Piaskowej w Czarnowąsach oraz budowa oświetlenia, wykaszanie traw przy ulicy Jagiełły, czyszczenie zarośniętych chwastami chodników przy ulicy Jagiełły, wykaszanie rowów melioracyjnych, inwentaryzacja i przecinka gałęzi drzew;
- budowa żłobka w gminie;
- współudział w remoncie nawierzchni drogi wojewódzkiej 454 – duże ubytki, nierówna nawierzchnia (koleiny) – szczególnie Namysłowska od Sokołów do Piastowskiej, Opolska w Dobrzeńcu Małym;
- budowaaquadparku, w zimie „białego orlika” w Dobrzeńcu – dalszy rozwój;
- zapewnienie całej wsi dostępu do sieci ciepłowniczej z elektrowni;
- więcej miejsc w żłobkach i przedszkolach;
- utworzenie nowego przedszkola;
- ciepło dla rejonu: „za torami” między ul. Namysłowską a Balatonem;
- zatroszczenie się o czystość naszego lasu– większa edukacja społeczeństwa;
- budowa basenu;
- rozbudowa systemu ogrzewania budynków, która wpłynie pozytywnie również na środowisko naturalne i pozwoli ograniczyć spalanie śmieci w domowych kotłowniach;
- modernizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury oraz gminnej biblioteki;
- budowa chodnika w Kup;
- budowa małych boisk w każdej miejscowości;
- remont GOK-u, prężnie działający GOK potrzebuje więcej odpowiednich sal do prowadzenia zajęć;
- renowacja skweru – odnowienie skweru na Osiedlu Energetyk w tym: odnowienie chodnika i murka dookoła skweru, postawienie nowych ławek – miejsce: Os. Energetyk w Dobrzeńcu Wielkim;
- budowa basenu;
- budowa wału przeciwpowodziowego;
- uzupełnienie brakującego fragmentu obwałowań rzeki Odra w Dobrzeńcu Małym wzdłuż ul. Brzegowej, jest to jedno z nielicznych miejsc na terenie całego województwa, gdzie wału po prostu nie ma;

- poprawa bezpieczeństwa przeciw powodziowego w gminie, udrożnienie wszystkich rowów oraz przepustów;
- dostosowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową i rozbudowa sieci ciepłej w m. Dobrzeń Wielki;
- budowa basenu w Dobrzeńcu obiecane chyba 100 lat temu, bez efektu;
- droga do Świerkli wymaga remontu. Wystarczy przejechać odcinek Czarnowąsą i Świerkle żeby zrujnować sobie zawieszenie w samochodzie;
- jak najszybsza realizacja obwodnicy drogowej gminy;
- budowa podziemnych sieci energetycznych niskiego napięcia (obecnie częste awarie zasilania);
- więcej lekarzy specjalistów w ramach systemu NFZ;
- uciepłowanie miejscowości Brzezie, Mały Dobrzeń, Borki;
- budowa nowego GOK-u;
- modernizacja bibliotek;
- budowa bazy turystycznej (noclegi, pola namiotowe, info turystyczna itd);
- budowa bezpiecznych i niekolizyjnych (pieszy/rowerzysta) chodników, sygnalizacja świetlna na drodze przy szkole!!!, remont i rozbudowa szkoły, wprowadzenie dzienników elektronicznych;
- większa dbałość o czystość w parku, koncerty w parku aquapark;
- konieczna ochrona przeciwpowodziowa, drożność Małej Panwi, drożność Swornicy – tam jest niezły brud po powodziach z lat 97/2010;
- budowa chodnika na wiadukcie w Borkach;
- ścieżka rowerowa wraz z chodnikiem we wsi borki przy ulicy Obrońców pokoju;
- rozbudowa sieci ciepłowniczej elektrowni. Moim zdaniem rozbudowa tej inwestycji jest ważna w moim miejscu zamieszkania od kilku lat się o tym mówi a realizacji nie widać;
- utrzymywanie w czystości chodników i ulic i ich remonty;
- aqua park, miejsce rekreacji oraz nowe miejsca pracy, więcej gości w gminie, miejscowość Dobrzeń Wielki;
- wybudowanie Aquaparku;
- przesunięcie linii MPK do Dobrzeńca Wielkiego;
- budowa dróg i ich oświetlenie przy nowo budowanych domkach rodzinnych, aby zapewnić bezpieczeństwo i komfort mieszkania jednakowy dla wszystkich mieszkańców;
- budowa wałów przeciwpowodziowych w Dobrzeńcu Małym;
- budowa/utwardzenie drogi gruntowej od kąpieliska Balaton do Brzezia;
- budowa chodnika wzdłuż wiaduktu na trasie Brzezie-Dobrzeń Wielki;
- budowa obwodnicy Czarnowąs, Dobrzeńca Małego i Dobrzeńca Wielkiego;
- Budowa obwodnicy Dobrzeńca Wielkiego;
- zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego;
- realne wyrównanie poziomu nauczania w szkołach – dorównanie do poziomu miasta Opola;
- oświetlenie ulicy Nad Rzeką Chróścice;
- budowa basenu i miejsc parkingowych przy Osiedlu Energetyk;
- ochrona przeciwpowodziowa Czarnowąs;
- budowa Aquaparku, brak pub i pizzerii;
- remonty i oznakowanie dróg gminnych. Brak bieżącej „opieki” nad stanem dróg, naprawy realizowane jedynie w stanach zagrażających bezpieczeństwu, totalny bałagan w oznakowaniu;
- aquapark – uzupełnienie oferty rekreacyjnej dla wszystkich mieszkańców gminy, przede wszystkim dzieci;
- żłobek – utworzenie chociaż jednego żłobka w Dobrzeńcu Wlk, do którego mogłyby uczęszczać dzieci z całej gminy. Dofinansowanie Gminy do opłaty za żłobek;
- budowa basenu. Pozyskanie inwestora, który wybudowałby kryty basen w Dobrzeńcu Wielkim;
- zainteresowanie się OSIEDLEM ENERGETYK , zamiana części trawników na parkingi, zwiększenie patroli policji przynajmniej raz dziennie ale w godzinach wieczornych;
- zaplecze sanitarne;
- szatnie LZS GROM ŚWIERKLE;
- chodnik wzdłuż ulic SŁOWACKIEGO< MICKIEWICZA i PIASTOWSKA W SZCZEGOLNOSCI W STRONE BOISKA;
- modernizacja gminnego ośrodka kultury nadanie mu dynamizmu w działaniu;
- rozbudowa dróg lokalnych, remont już istniejących;
- poprawa melioracji oraz usprawnienie ciągów odprowadzenia wody deszczowej;

- budowa obwodnicy Gminy Dobrzeń Wielki.
- budowa pełnowymiarowej hali sportowej w miejscowości Chróścice;
- budowa chodnika Chróścice-Siołkowice Stare;
- budowa kompleksu Aquapark na terenie Gminy;
- dalszy rozwój sieci ciepłowniczej, objęcie ciepłem z elektrowni miejscowości KRZANOWICE w całości;
- budowa chodnika i ścieżek rowerowych w miejscowości Kup;
- budowa krytej pływalni Dobrzeń Wielki;
- sezonowe lodowisko gminne Dobrzeń Wielki;
- obwodnica Dobrzeń Wielki i Czarnowąs dodatkowo poszerzenie lub modernizacja istniejących głównych ciągów komunikacyjnych w Gminie Dobrzeń Wielki;
- zwiększenie poziomu nauki w szkołach;
- poprawa bezpieczeństwa – zbyt dużo włamań;
- świadczenie usług opiekuńczych dla seniorów na terenie gminy oraz inne formy wsparcia tej grupy;
- budowa obiektu sportowego „Orlik” w Czarnowąsach;
- aquapark w Dobrzeń W.;
- dojazd do przychodni MegaMed autobusem komunikacji publicznej (ludzie starsi !!!);
- Żłobek. Jest nie do pomyślenia żeby w tak dużej gminie nie było publicznej placówki dla dzieci do lat 3;
- budowa basenu – Czarnowąs;
- progi zwalniające na drogach – Czarnowąs ul. Studzienna;
- remont szkoły – Czarnowąs;
- budowa dodatkowych klas w szkole – Czarnowąs SP;
- budowa chodników i nowej nawierzchni dróg – Świerkle-Czarnowąs;
- nowa nawierzchnia – ul. Broniewskiego;
- budowa wałów przeciwpowodziowych Małej Panwi;
- budowa obwodnicy Czarnowąs;
- obszar rekreacyjny dla dorosłych i dzieci – infrastruktura sportowa przy szkole w Czarnowąsach, miejsce wypoczynku na świeżym powietrzu;
- renowacja elewacji w gimnazjum w Czarnowąsach ul. Kani 1;
- renowacja budynków komunalnych – pl. Klasztorny;
- oświetlenie ulic – Czarnowąs;
- budowa szkoły podstawowej – Czarnowąs;
- budowa boiska szkolnego – Czarnowąs;
- szkolenia języków obcych – Czarnowąs;
- poszerzenie działalności ośrodka zdrowia – rozbudowa ośrodka, zatrudnienie specjalistów – Czarnowąs;
- budowa Orlika – Czarnowąs;
- rozbudowa sieci ciepłowniczej – Dobrzeń Wlk.;
- budowa sieci kanalizacyjnej;
- budowa krytej pływalni – Dobrzeń Wlk.;
- miejsce dla młodzieży;
- budowa chodnika – Kup przy kościele i szkole;
- budowa ścieżki rowerowej – Czarnowąs-Borki;
- remont GOK
- budowa basenu z siłownią – Dobrzeń Wlk.;
- ścieżki rowerowe Chróścice do wsi Siołkowice Stare;
- budowa kładki pieszo-rowerowej na wiadukcie Borki-Czarnowąs;
- punkt odbioru śmieci remontowo-budowlanych -Dobrzeń Wlk.;
- większe wykorzystanie GOKu;
- tworzenie stref inwestycyjnych dla przedsiębiorców;
- kompleksowe zabezpieczenie obszarów gminy poprzez budowę lub modernizację wałów przeciwpowodziowych;
- wprowadzenie monitoringu wód;
- poprawa gospodarowania zasobami wodnymi zbiornika Turawskiego, zwiększenie retencji zbiornika;

- budowa domów dziennego pobytu dla osób starszych;
- progi zwalniające na ul. Polnej i Dębowej, ul. Studziennej (Czarnowąsy);
- budowa drogi i chodnika – Czarnowąsy i Borki;
- budowa pętli w Świerklach, aby autobusy mogły dojeżdżać do wsi;
- szklarnie w Świerkli;
- doprowadzenie ciepła do domów z Elektrowni Opole;
- poprawa stanu technicznego dróg w gminie – Czarnowąsy-Świerkle, Czarnowąsy-Biadacz;
- budowa obwodnicy Czarnowąsy -Dobrzeń Wlk.;
- ocieplenie budynku komunalnego, wygospodarowanie placu pod garaże – czarnowąsy, pl. Klasztorny;
- budowa żłobka w Czarnowásach;
- budowa chodnika Krzanowice Czarnowąsy;
- budowa kładki/mostu na Małej Panwi;
- budowa żłobka i rozbudowa przedszkoli;
- obniżenie podatków;
- naprawa mostka – Czarnowasy ul. Wolności;
- budowa drogi lokalnej Czarnowąsy ul. Wierzbowa;
- plac zabaw dla dzieci – czarnowąsy, Szkoła Podstawowa;
- szlak turystyczny między wioskami;
- inwestycja w piękny, duży park krajobrazowy – czarnowąsy;
- rozbudowa elektrowni;
- budowa wałów przeciwpowodziowych;
- Orlik – Czarnowąsy;
- poszerzenie działalności ośrodka zdrowia – rozbudowa ośrodka, zatrudnienie specjalistów – Czarnowąsy;
- budowa Orlika – Czarnowąsy;
- rozbudowa sieci ciepłowniczej – Dobrzeń Wlk.;
- budowa sieci kanalizacyjnej;
- budowa krytej pływalni – Dobrzeń Wlk.;
- rozbudowanie sieci ciepłowniczej i kanalizacyjnej, oświetlenie w Strzelcach Bytomskich;
- budowa większego parkingu przy akwenu wodnym „Balaton”;
- podłączenie do elektrowni;
- budowa żłobka;
- budowa basenu;
- powiększenie biblioteki;
- bezpieczeństwo dzieci w drodze do szkoły;
- dbałość o przedsiębiorców;
- wyburzenie ruin domów w Chrościcach;
- remont GOK-u, prężnie działający GOK potrzebuje więcej odpowiednich sal do prowadzenia zajęć;
- orlik i basen w Chrościcach;
- oznakowanie ścieżki rowerowej w Kup;
- ulgi dla rodzin wielodzietnych, karty dużej rodziny na przejazdy;
- czystość koryt rzek, poprawa gospodarki zasobami wodnymi;
- dbałość o zielen gminną;
- oznakowanie i budowa progów zwalniających;
- lepsze wyposażenie szkoły w Czarnowásach;
- budowa parkingów i ścieżek rowerowych;
- centralne ogrzewanie;
- kosze na śmieci;
- kompleksowe zabezpieczenie obszarów gmin zlewni Odry poprzez budowę i modernizację wałów przeciwpowodziowych;
- wprowadzenie monitoringu stanu wód na terenie aglomeracji opolskiej i systemu modelowania skutków powodzi;
- poprawa gospodarowania zasobami zbiornika Turawskiego;

- wprowadzenie nowych form opieki nad osobami starszymi;
- remont i rozbudowa GOKu w Dobrzeń Wielkim;
- ciepło z elektrowni w Dobrzeń Małym;
- oświetlenie ulic;
- garby spowalniające, zmniejszenie prędkości pojazdów, ul. Cebuli;
- budowa basenu w Dobrzeń;
- polepszenie stanu dróg w Dobrzeń Wielkim;
- prom na Odrze w Dobrzeń Małym;
- budowa ścieżek rowerowych;
- ogólne prace na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców w gminie Dobrzeń Wielki;
- budowa chodnika między Chróściami a Siołkowicami;
- zakończenie budowy ciepłociągu w Czarnowasach;
- budowa ścieżki rowerowej w Czarnowasach;
- poprawa jakości dojazdu do Opoli (autobusy);
- szkolenia dla seniorów, nauka obsługi komputera;
- zwiększenie dochodów pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach i firmach prywatnych w Gminie Dobrzeń Wielki;
- bezpłatny internet, rozbudowa siłowni;
- budowa obwodnicy;
- budowa mieszkań Dobrzeń Wielki;
- budowa jadłodajni w celu ułatwienia życia osobom starszym i samotnym w Dobrzeń Wielkim;
- poprawa jakości opieki zdrowotnej;
- zwiększenie patroli policji;
- przekwalifikowania zawodowe, angażowanie bezrobotnych do pracy na rzecz gminy;
- odnowienie elewacji starych budynków, zabytków;
- pogłębienie i czyszczenie Odry;
- budowa ciepłociągów z elektrowni w Opolu do Brzezi i Chróścic, Krzanowic, Dobrzeń;
- sygnalizacja świetlna koło szkoły w Chróścicach ul. Powstańców;
- wymiana drewnianych słupów w Chróścicach na nowe;
- budowa chodnika w miejscowościach w gminie;
- budowa hali sportowej, dzieci muszą jeździć do innych szkół na ćwiczenia;
- budowa żłobka;
- stworzenie połączenia kolejowego z Opołem;
- poszerzenie chodnika na moście, Czarnowasy, ul. Jagiełły;
- budowa przejść dla pieszych w Dobrzeń;
- budowa placu zabaw przy ul. Miłej, ul. Chopina w Dobrzeń Wielkim;
- kładka na wiadukcie w Borkach;
- ogólne remonty ulic w gminie;
- renowacja oczyszczalni ścieków w Dobrzeń Wielkim;
- budowa świateł na przejściach dla pieszych;
- budowa boiska przy LO;
- zagospodarowanie budynku starej szkoły przy ul. Opolskiej;
- nowe miejsca pracy w gminie;
- szkolenia dla osób w sprawach doradczych w firmie, nauka marketingu;
- budowa ścieżek rowerowych w gminie;
- utworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych;
- budowa boiska szkolnego w Czarnowasach;
- poszerzenie i odwodnienie ulicy Studziennej w Czarnowasach;
- postawienie śmietników przydrożnych;
- budowa parkingu w centrum Czarnowas;
- barierki oddzielające chodnik od drogi przy szkołach i przedszkolu;
- utrzymanie czystości na placach zabaw.

PROPOZYCJE ZADAŃ DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY – PROPOZYCJA Z ANKIET DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

- remont GOK Dobrzeń Wielki;
- budowa gazociągu – gazyfikacja miejscowości Czarnowąsy;
- wspieranie start-up i innowacyjności;
- zlikwidowanie lub znaczne obniżenie podatków od nieruchomości dla osób prywatnych i dla małych firm szczególnie na początku ich działalności.

PROPOZYCJE ZADAŃ DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY – PROPOZYCJA Z ANKIET DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

- budowa pełnowymiarowego, oświetlonego boiska ze sztuczną nawierzchnią i małymi trybunami;
- budowa wałów przeciwpowodziowych w Czarnowásach;
- budowa zabezpieczeń kanałów kanalizacyjnych przed cofką wody przy wezbraniach;
- kompleksowe zabezpieczenie obszarów gmin zlewni Odry poprzez budowę lub modernizację wałów przeciwpowodziowych;
- wprowadzenie monitoringu stanu wód na terenie aglomeracji opolskiej i systemu modelowania skutków powodzi w oparciu o dane z monitoringu;
- działania edukacyjne. Odbiorcy dzieci poniżej 6 roku życia, zajęcia prowadzone w ciągu roku szkolnym. Działania edukacyjne odbiorcy dzieci w wieku 10–15 lat realizowane w okresie wakacyjnym. Tematyka matematyczno – przyrodnicza;
- budowa chodnika w Kup ul. 1-go Maja, Namysłowicka, Brynicka;
- ścieżka rowerowa z Chrościc do Siołkowic;
- połączenie ulic Kwaśna i Warszawska;
- aquapark w Chrościcach.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
METODOLOGIA	3
WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY DOBRZEŃ WIELKI	4
KIERUNKI ROZWOJU, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	5
FINANSOWANIE	20
SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	20
SYSTEM MONITORINGU, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII	22
ZAKOŃCZENIE	23
ZAŁĄCZNIK NR 1.	
SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY DOBRZEŃ WIELKI	24
1. Położenie	24
1.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	26
1.2. Struktura użytkowania gruntów	26
1.3. Tereny inwestycyjne	27
2. Warunki przyrodnicze	29
2.1. Klimat	29
2.2. Wody	29
2.3. Gleby	29
2.4. Surowce mineralne	30
2.5. Lasy	31
2.6. Odnawialne źródła energii	31
3. Procesy demograficzne	32
3.1. Ludność	32
4. Infrastruktura społeczna	36
4.1. Edukacja	36
4.2. Kultura	38
4.3. Sport i rekreacja	40
4.4. Turystyka	41
4.4. Bezpieczeństwo publiczne	42
4.5. Ochrona zdrowia	45
4.6. Pomoc społeczna	46
4.7. Organizacje pozarządowe	47
5. Sytuacja gospodarcza	48
5.1. Rynek pracy	48
5.2. Otoczenie biznesu	50
5.3. Rolnictwo	51
5.4. Bezrobocie	52
6. Infrastruktura techniczna	54
6.1. Sieć komunikacyjna	54
6.2. Mieszkalnictwo	55
6.3. Sieć wodociągowa	56

6.4. Sieć kanalizacyjna	56
6.5. Sieć gazowa	57
6.6. Sieć telefoniczna i łączność	57
7. Powiązania zewnętrzne	58
Załącznik nr 2. ANALIZA SWOT	59
ZAŁĄCZNIK NR 3. RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH	61

SPIS ILUSTRACJI

ZAŁĄCZNIK NR 1. Rysunek 1. Położenie gminy Dobrzeń Wielki w powiecie opolskim	24
Rysunek 2. Podział gminy Dobrzeń Wielki na sołectwa	25

SPIS TABEL

Tabela 1. Matryca kierunków rozwoju oraz celów strategicznych i operacyjnych	5
ZAŁĄCZNIK NR 1. Tabela 1. Kategorie gruntów w gminie Dobrzeń Wielki w 2013 r.	26
Tabela 2. Tereny inwestycyjne na terenie gminy Dobrzeń Wielki	27
Tabela 3. Saldo migracji w gminie Dobrzeń Wielki i jednostkach porównawczych (stan na rok 2013)	33
Tabela 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Dobrzeń Wielki i jednostkach porównawczych (stan na rok 2013)	34
Tabela 5. Gęstość zaludnienia w gminie Dobrzeń Wielki i jednostkach porównawczych (stan na rok 2013)	34
Tabela 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Dobrzeń Wielki na tle jednostek porównawczych (stan na rok 2013)	36
Tabela 7. Pomieszczenia szkolne i oddziały w szkołach na terenie gminy Dobrzeń Wielki (stan na rok 2012)	37
Tabela 8. Liczba uczniów wg typów szkół w gminie Dobrzeń Wielki (stan na rok 2012)	37
Tabela 9. Współczynnik skolaryzacji szkół w gminie Dobrzeń Wielki w 2012 roku	38
Tabela 10. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjalnych w 2012 roku	38
Tabela 11. Przestępstwa stwierdzone w gminie Dobrzeń Wielki	42
Tabela 12. Bezpieczeństwo na drogach w gminie Dobrzeń Wielki	43
Tabela 13. Udział w zdarzeniach OSP z gminy Dobrzeń Wielki w latach 2011–2013	44
Tabela 14. Pomoc społeczna w gminie Dobrzeń Wielki	46
Tabela 15. Podmioty gospodarcze w gminie Dobrzeń Wielki w 2013 r.	48
Tabela 16. Podmioty gospodarcze w gminie Dobrzeń Wielki wg rodzajów działalności w 2013 r.	49
Tabela 17. Podmioty gospodarcze wg liczby pracowników w 2013 r.	49
Tabela 18. Rodzaje upraw w gminie Dobrzeń Wielki w 2010 r.	51
Tabela 19. Zwierzęta gospodarskie w gminie Dobrzeń Wielki w 2010 r.	52
Tabela 20. Warunki mieszkaniowe w gminie Dobrzeń Wielki w 2012 r.	56
ZAŁĄCZNIK NR 3. Tabela 1. Struktura płci respondentów	63
Tabela 2. Struktura wiekowa respondentów	63
Tabela 3. Propozycja 3 obszarów rozwoju, które powinny stanowić priorytet działań na terenie gminy w latach 2014–2020	68

Tabela 4. Rok rozpoczęcia działalności	70
Tabela 5. Czy korzystali Państwo w ramach prowadzonej działalności rolniczej/ pozarolniczej z zewnętrznych źródeł finansowania?	73
Tabela 6. Z której z niżej przedstawionych propozycji wsparcia lokalnej działalności chcieliby Państwo skorzystać?	74
Tabela 7. Proszę zaznaczyć właściwy obszar działalności Państwa organizacji pozarządowej.	75
Tabela 8. Jakie są mocne strony Państwa organizacji pozarządowej?	76
Tabela 9. Jakie są słabe strony Państwa organizacji pozarządowej?	77
Tabela 10. Zaznacz formy współpracy dotyczące Państwa organizacji pozarządowej z samorządem terytorialnym, które są stosowane w gminie.	78
Tabela 11. Jakie są zgłaszane potrzeby organizacji pozarządowych z Państwa gminy?	79

SPIS WYKRESÓW

ZAŁĄCZNIK NR 1.

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Dobrzeń Wielki w latach 2007–2013	32
Wykres 2. Saldo migracji w gminie Dobrzeń Wielki w latach 2007–2013	33
Wykres 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Dobrzeń Wielki w latach 2007–2013	34
Wykres 4. Struktura wiekowa gminy Dobrzeń Wielki w latach 2007–2013	35
Wykres 5. Struktura wiekowa gminy Dobrzeń na tle jednostek porównawczych (stan na rok 2013)	35
Wykres 6. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą w 2010 r. w gminie Dobrzeń Wielki	51
Wykres 7. Liczba bezrobotnych w gminie Dobrzeń Wielki w latach 2009–2013	52
Wykres 8. Liczba bezrobotnych według wieku w gminie Dobrzeń Wielki w 2013 roku	53
Wykres 9. Bezrobocie w gminie Dobrzeń Wielki w 2013 r. wg wykształcenia	53

ZAŁĄCZNIK NR 3.

Wykres 1. Struktura wykształcenia respondentów	64
Wykres 2. Struktura zatrudnienia	64
Wykres 3. Ocena potrzeby posiadania strategii rozwoju	65
Wykres 4. Ogólna ocena życia w gminie	66
Wykres 5. Ocena sytuacji w gminie	66
Wykres 6. Ocena poczucia przynależności do gminy	67
Wykres 7. Ocena realizacji zadań i inwestycji na terenie gminy	67
Wykres 8. Plany zmiany miejsca zamieszkania w okresie najbliższych 5–7 lat	69
Wykres 9. Rodzaje branż	70
Wykres 10. Struktura wielkości zatrudnienia	71
Wykres 11. Pierwsza siedziba firmy/ pierwsze miejsce wykonywania działalności	71
Wykres 12. Jak ocenia Pan/ Pani możliwość rozwoju prowadzonej działalności rolniczej/ pozarolniczej na obszarze gminy?	72
Wykres 13. Jak oceniają Państwo bieżącą sytuację finansową gospodarstwa/ firmy?	72
Wykres 14. Jak ocenia Pan/ Pani warunki prowadzenia działalności rolniczej/ pozarolniczej na terenie gminy?	73
Wykres 15. Jak oceniają Państwo podejście przedstawicieli samorządu terytorialnego do osób prowadzących działalność rolniczą/ pozarolniczą?	74
Wykres 16. Jak ocenia Pan/ Pani kondycję swojej organizacji pozarządowej?	76
Wykres 17. Czy widzą Państwo szansę na rozwój regionu dzięki funduszom pozyskiwanym przez organizacje pozarządowe?	77
Wykres 18. Czy państwa organizacja pozarządowa dąży do współpracy z samorządem terytorialnym?	78
Wykres 19. Czy w Państwa gminie działa rada działalności pożytku publicznego?	79